

AREMARK
KOMMUNE

Møteinnkalling

Utvalg: Viltnevd
Møtested: Spiserommet, Aremark rådhus
Dato: 24.09.2019
Tidspunkt: 19:00

Eventuelt forfall må meldes snarest på tlf. 69199600.
Utvalgssekretær innkaller vararepresentanter.
Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Nils Erik Aanonsen
leder

Ann Kristin Halvorsrud
Miljøvernkonsulent

Saksliste

Utvalgs- saksnr	Innhold	Unntatt offentlighet
PS 22/19	Godkjenning av innkalling	
PS 23/19	Godkjenning av saksliste	
PS 24/19	Godkjenning av protokoll fra forrige møte	
PS 25/19	Referatsaker	
PS 26/19	Høring - Endringer i rovviltforvaltningen	
PS 27/19	Høring på forskrift om skadefelling, om dødt vilt, og om bruk av vilt i oppdrett, forskning og dyrepark (Viltforskriften)	
PS 28/19	Høring på forskrift om utlegging av åte og foring av vilt (Åteforskriften)	
PS 29/19	Orienteringer	

PS 22/19 Godkjenning av innkalling

PS 23/19 Godkjenning av saksliste

PS 24/19 Godkjenning av protokoll fra forrige møte

PS 25/19 Referatsaker

Saksframlegg

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Viltneemd	26/19	24.09.2019

Høring - Endringer i rovviltforvaltningen

Vedlegg

1 horingsnotat---endringer-i-rovviltforvaltningen

Saksopplysninger

Klima- og miljødepartementet (KLD) har sendt på høring forslag til endring i lov 19.juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven), forskrift 18.mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) og forskrift 22.mars 2002 nr. 313 om utøvelse av jakt, felling og fangst (forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst).

Departementet foreslår følgende endringer:

1. Naturmangfoldloven (nml) § 17 er knyttet til nødvergebestemmelsen, som omfatter at vilt kan avlives når det må ansees påkrevd ved umiddelbar forestående angrep på bufe, tamrein, gris, hund og fjørfe.
2. Endringer i nml § 26 om etablering av ny rovviltklagenemnd. Nemnda skal ta over KLD sin rolle som klageinstans på vedtak om felling av rovvilt, erstatninger, forebyggende og konfliktdempende tiltak og omstilling.
3. Rovviltforskriftens §§ 4 og 5 om antall forvaltningsregioner for rovvilt. Det høres på fire eller fem nye regioner.
4. Rovviltforskriftens §§ 4 og 6 om felles bestandsmål og arealdifferensiering på tvers av flere rovviltregioner. Foreslås at rovviltbestandene i større grad enn i dag skal forvaltes på tvers av regiongrensene.
5. Rovviltforskriftens § 6 skal gi Landbruksdirektoratet rett til å avgi uttalelse til regionale forvaltningsplaner for rovvilt på lik linje som Miljødirektoratet har i dag.
6. Rovviltforskriftens § 18 skal gi kommunene adgang til å klage på rovviltnemndenes vedtak om felling av rovvilt.

7. I forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst §§ 29 a og 34 foreslås det nye virkemidler vedrørende fellingsmetoder for jerv for å gjøre lisensfelling mer effektiv.

Høringsnotatet tar for seg de ulike punktene ved å gi en bakgrunn for forslaget, går gjennom gjeldene rett og internasjonale forpliktelser, KLD gir en vurdering av ulike løsninger og kommer med et forslag til endringstekst.

Rådmannen kommer med sin kommentar til endringsforslaget i tilknytning til hvert av høringspunktene.

Vurdering

Nødverge:

Bakgrunnen for departementets forslag om å endre nødvergebestemmelsen i nml § 17 annet ledd er å rette opp det som ved en inkurie falt ut da naturmangfoldloven ble opprettet, samt å bringe bestemmelsen i tråd med Bernkonvensjonen og følge opp kjennelse fra Høyesterett.

Endringen gjelder forsvar av husdyr m.m og vilkåret om at felling «må ansees påkrevd» gjeninntas i nødvergebestemmelsen. I tillegg høres endringen knyttet til vilkåret «under direkte angrep» som foreslås endres til «på grunn av et pågående eller umiddelbart forestående angrep».

Kommentar: Det ansees som positivt at villlovens intensjon i forbindelse med nødvergebestemmelsen gjeninntas i lovverket og at Høyesteretts kjennelse vedrørende en bredere tolkningen av begrepet «direkte angrep» til også å gjelde «på grunn av et pågående eller umiddelbart forestående angrep» tas inn i lovverket.

Etablering av klagenemnd:

Jeløya-plattformen og Granavold-plattformen, samt Energi- og miljøkomiteens flertalls ønske om å etablere en uavhengig rovviltklagenemnd som behandler alle klager på vedtak om kvoter for jakt og felling som er fattet av Miljødirektoratet og rovviltneemndene er bakgrunnen for forslaget. Det er anført at enkelte grupperinger har liten tillit til de vedtak som fattes og det blir stilt spørsmål om avgjørelsene er fullt ut faglige og i hvilken grad det i skjønnsutøvelsen er tatt politiske hensyn. Det skrives at klagesakene beslaglegger mye ressurser i forvaltningen. Det er ønske i KLD om at tiden benyttes til utforming og gjennomføring av langsiktig og helhetlig rovviltpolitikk.

Det er rovviltneemndene, fylkesmennene og Miljødirektoratet som fatter vedtak om felling av rovvilt. Klageinstans for vedtak er Miljødirektoratet og KLD utfra hvilket myndighetsforhold og type fellingsvedtak som fattes. I tillegg treffes det vedtak om skadeserstatning for tap av husdyr og tamrein og det gis tilskudd til forebyggende og konfliktdempende tiltak der det innkommer klager som må behandles.

Departementet gir i dag generelle instruksjoner om lovforståelse og skjønnsutøvelse til Miljødirektoratet og rovviltneemndene, men instruerer ikke i enkeltsaker.

KLD skriver det er vanskelig å si om tilliten til beslutninger som fattes i klagevedtak opphører ved etablering av en egen klagenemnd. Skillelinjene i rovviltpolitikken vil ikke bli borte ved opprettelsen av en egen klagenemnd. Hvis det skal opprettes en egen nemnd som innskrenker regjeringens og statsrådets ansvar ovenfor Stortinget, må dette skje ved lov som angir dens uavhengighet og myndighet. Nær sagt alle klager vedrørende rovvilt skal tas i nemnda. En egen uavhengig klagenemnd vil endre ansvar og instruksjonsrett mellom de forskjellige forvaltningsnivåene enn det som er forutsett i forvaltningsloven. Nemndas myndighet må også

vurderes. Sammensetningen av nemda er skissert i to modeller. Bestående av politikere/representanter for berørte interesser og organisasjoner lik dagens rovviltnemnd eller at nemnda består av fagpersoner uten part- eller organisasjonstilknytning. KLD ønsker sistnevnte modell.

Kommentar:

Det er stilt mange spørsmålsstillinger ved opprettelse av en egen klagenemnd der en må definere og avgjøre mange spørsmål utenom dagens ansvar og instruksjonsmyndig mellom de forskjellige forvaltningsnivåene. I forslaget ligger det at KLD oppnevner klagenemndas medlemmer som skal være fagpersoner. Norge har et relativt lite fagmiljø innen området og medlemmene i nemnda kan ha flere tilknytninger til sakene som skal behandles. Selv om det sies at KLD ikke skal ha noen instruksjonsmyndighet ovenfor nemnda, kan de gjennom oppnevning av personer til nemnda kunne velge retning for de avgjørelser som skal fattes. Opprettelsen av et nytt forvaltningsorgan som står utenfor dagens alminnelige organisasjons- og instruksjonsmyndighet i forvaltningshierarkiet tror en ikke vil skape noen større tillit og enighet i forvaltningen av rovviltet. Dagens demokrati med statsråden som ansvarlig for Stortingets beslutninger bør også gjelde i rovviltforvaltningen.

Organisasjonsoppbyggingen vil også kreve ressurser og tid.

Sekundært hvis det blir en egen klagenemnd, bør alle sakene som er skissert i forslaget tilligge nemnda. Klagenemndas medlemmer og sekretariat vil få en helhetlig oversikt over rovviltforvaltningen, som vil kreve fagpersoner på forskjellig området fra natur/miljø siden og det landbruksfaglige.

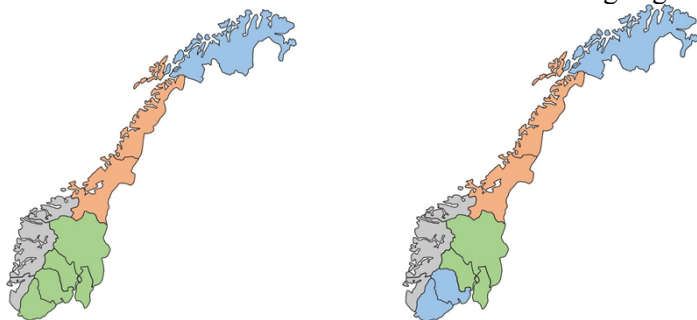
Antall forvaltningsregioner for rovvilt:

En evaluering viser at dagens rovviltregioner er for små til at man kan forvente å holde rovviltbestandene stabile på eksakte måltall. Forvaltningsregionene tar ikke hensyn til rovdyrenes, utmarksbeitets eller reindriftens utbredelse. Det vises også til regionreformen for å se den opp mot rovviltets forvaltningsregioner.

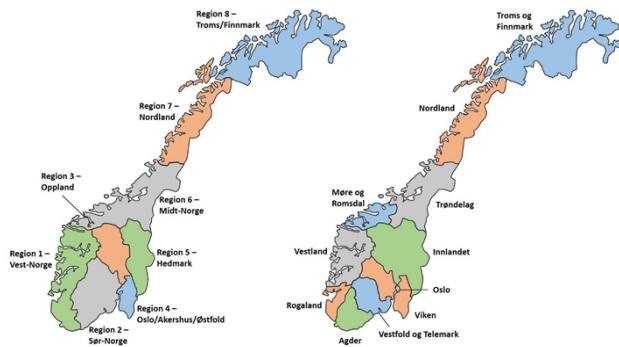
Dagens åtte forvaltningsregioner mener KLD fungerer dårlig med tanke på forutsigbar og lav presisjon i forhold til bestandsmålene slik at det er ønske om en løsning med færre og større enheter. Større regioner vil gi rovviltnemndene større ansvar og en bedre mulighet til å ta hensyn til utmarksbeitets og reindriftens utbredelse.

KLD har gjort en vurdering av dagens regioner opp mot størrelsen, ny regionreform, rovviltbestanden, husdyrhold og reindrift. Det høres på følgende to modeller;

8. Alternativene med fire eller fem forvaltningsregioner vises i kartet under

Til sammenlikning viser kartet under dagens 8 rovviltregioner til venstre, sammenliknet med de elleve ny fylkene etter regionreformen (til høyre)

KLD ønsker bestandsmål på tvers av regionene jf. neste endringspunkt. KLD skriver at i forslaget med fire forvaltningsregioner vil dagens rovviltprofil ikke endres for Østlandet (som Aremark blir en del av). Bestandsmålene i dagens forvaltningsregioner summeres sammen.

Forskjellen mellom modellen med fem regioner fra fire regioner vil være at Telemark, Vestfold og Agder skiller ut fra Østlandet og blir Sørlandet. Ved å opprette Sørlandet vil de ha bestandsmål for gaupe som tas ut fra regionen Østlandet.

Endring av antall regioner vil også få betydning for antall faste medlemmer i rovviltnemndene. I dag er det totalt 43 medlemmer som representerer fylkestingene og Sametinget. KLD mener at antall medlemmer reduseres og ønsker innspill på totalt antall representanter i nemnda og representasjon fordelt fra fylkestingene og samisk representasjon.

Kommentar:

Forslaget til ny regioninndeling – om det blir fire eller fem – vil medføre at det blir en stor region. Det vil bli en stor utfordring for administrasjonen å ha oversikt og nærhet til de enkelte områdene. Dette vil også gjelde for medlemmene i rovviltnemndene som kan få et distansert syn på situasjonene og problematikken ute i distriktene. Ulvesona vil bli en perifer del av sin nye region som ellers innehar mye beiteområder. En kan se for seg at det vil bli mindre fokus på forvaltning av ulv innenfor forvaltningssona.

Ved opprettelse av fem regioner vil region Sørlandet få tildelt egne bestandsmål som tas ut fra resten av region Østlandet. På den annen side vil en samlet region medføre at byrden fordeles over et større areal. Ut fra argumentet om nærhet til forvaltningen av bestanden foreslås fem regioner ettersom regionen er så stor som den er.

I forhold til antall medlemmer og representasjon bør det totalt sett være opp mot dagens antall og det er viktig at det er representanter fra hele regionen. Det framkommer heller ikke hvordan administrasjonen skal være organisert og hvor den skal hold til.

Felles bestandsmål og arealdifferensiering for flere rovviltregioner:

Arealdifferensiering og tydelig soneforvaltning har vært viktige grunnprinsipper i gjeldende rovviltpolitikk. Sonene skal kunne dekke artens arealkrav med egnede leveområder som sees i sammenheng med arten i naboregioner og naboland. Det sees på som utfordrende for forvaltningen der sonene er fragmentert og medfører problemer og lite forutsigbarhet for beitebruk innenfor jordbruket og reindrifta.

I dag bestemmes arealdifferensieringen (skille mellom beiteområder og rovviltområder) av den enkelte rovviltnemnd med unntak av ulv som forvaltes av to rovviltnemnder i sammen ut fra Stortingets beslutning om bestandsmål.

KLD foreslår at det i forskriften formaliseres at rovviltregionene samarbeider om arealdifferensiering på tvers av regionene. KLD ønsker også synspunkter på om det skal eller ikke skal fastsettes felles bestandsmål på tvers av regioner. KLD foreslår å opprette felles bestandsmål der Norge deles i to bestandsmålområder. Landet deles i to med deling ved Trondheimsfjorden og Stjørdalselva/Tevla.

KLM mener dette vil gi en mer helhetlig og stabil forvaltning, større handlingsrom og over tid stabilisere bestandene nærmere bestandsmålene. I tillegg vil samordningen gi større forutsigbarhet for beitenæringen og redusere tap av beitedyr til rovvilt.

Kommentar:

Nå som det foreslås større regioner, må det være enklere vedrørende arealdifferensieringen. Men, det bør selvsagt kunne samarbeides over regionene slik det har blitt gjennomført mellom dagens region 4 og 5 vedrørende ulvesona.

Regionene som her foreslås om det blir fire eller fem er store nok til å ha egne bestandsmål som forvaltes av sine respektive rovviltnemnder med samarbeid over regionsgrensene. Egne bestandsmål for hver av forvaltningsregionene vil medføre mer ansvar for den enkelte rovviltnemnd.

Landbruksdirektoratet gis rett til å avgi uttalelse til regionale forvaltningsplaner for rovvilt:

Bakgrunnen for forslaget med å gi landbruksdirektoratet rett til å avgi innspill på forvaltningsplaner for rovvilt, er ønsket om i enda større grad enn i dag å inkludere landbruksmyndighetene i arbeidet med forvaltningsplanene.

Det er i dag Fylkesmannen som dekker fagområdene miljø- og landbrukshensyn som har ansvaret for utarbeidelsen av bestandsplanene. I dagens rovviltforskrift skal Miljødirektoratet få uttale seg til planen før den vedtas av rovviltnemnda. KLD mener Landbruksdirektoratet skal gis samme rett.

Kommentar:

Enig med KLD sitt forslag

Kommuners adgang til å klage på vedtak om felling av rovvilt:

Kommunene har i dag ikke rettslig klageinteresse når det gjelder enkeltvedtak fattet etter rovviltforskriften.

I høringsnotatet er det en diskusjon i forhold til lover, teori og rettspraksis om kommuners adgang til å klage på felling av rovvilt og jakt på gaupe. KLD foreslår en endring i rovviltforskriften som gir kommunene klageadgang da kommunen etter gjelde rett ikke har det. Det anføres at kommunen må ha en tilknytning til vedtaket enten ved at skadegjørende rovvilt eller skadesituasjonen forekommer i kommunen eller i nær tilknytning til kommunegrensa.

Kommentar:

Enig med KLD sitt forslag.

Fellingsmetoder for jerv:

Bestanden av jerv har ligget godt over bestandsmålet og det har blitt gjennomført hiuttak av unger og mordyr for å holde bestandsmålet. Det har vært et mål og redusere antall hiuttak ved å effektivisere lisensfelling. Det har blitt gjennomført en prøveordning der bruk av kunstig lys på åte og kameraovervåkning/elektronisk overvåkning av fangstbås har blitt benyttet som virkemidler. Dette foreslås nå som permanente løsninger.

Kommentar:

Enig med KLD sitt forslag.

Rådmannens innstilling

Aremark kommune har følgende innspill til høringen om endringer i rovviltforvaltningen:

1. Det ansees som positivt at viltlovens intensjon i forbindelse med nødvergebestemmelsen gjeninntas i lovverket og at Høyesteretts kjennelse vedrørende en bredere tolkningen av begrepet «direkte angrep» til også å gjelde «på grunn av et pågående eller umiddelbart forestående angrep» tas inn i lovverket.
2. Det opprettes ikke en egen Rovviltklagenemnd.
3. Antall forvaltningsregioner bør ikke være mindre enn 5 og antall medlemmer bør være opp mot dagens antall der hele regionen er representert.
4. Forvaltningsregionene skal ha egne bestandsmål.
5. Landbruksdirektoratet gis rett til å avgi innspill på forvaltningsplaner for rovvilt.
6. Kommunene gis adgang til å klage på vedtak om felling av rovvilt.
7. Bruk av kunstig lys på åte og kameraovervåkning/elektronisk overvåkning av fangstbås som virkemiddel for felling av jerv innføres som permanent løsning.

Høringsnotat

Forslag til endringer i naturmangfoldloven, rovviltforskriften og forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst

Innhold

1. Høringsnotatets hovedinnhold	4
2. Bakgrunn for forslaget	5
3. Departementets lov- og forskriftsforslag.....	6
3.1. Naturmangfoldloven § 17 annet ledd – Nødvergebestemmelsen.....	6
3.1.1. <i>Bakgrunnen</i>	6
3.1.2. <i>Gjeldende rett og internasjonale forpliktelser</i>	7
3.1.3. <i>Vurdering av ulike løsninger</i>	7
3.1.4. <i>Departementets forslag</i>	9
3.2. Naturmangfoldloven § 26 b – Etablering av uavhengig rovviltklagenemnd	10
3.2.1. <i>Bakgrunnen</i>	10
3.2.2. <i>Gjeldende rett og internasjonale forpliktelser</i>	10
3.2.3. <i>Vurdering av ulike løsninger</i>	11
3.2.4. <i>Departementets forslag</i>	14
3.3. Rovviltforskriften §§ 4 og 5 – Antall forvaltningsregioner for rovvilt	18
3.3.1. <i>Bakgrunnen</i>	18
3.3.2. <i>Gjeldende rett og internasjonale forpliktelser</i>	18
3.3.3. <i>Vurdering av ulike løsninger</i>	19
3.3.4. <i>Departementets forslag</i>	25
3.4. Rovviltforskriften §§ 4 a og 6 – Felles bestandsmål og arealdifferensiering for flere rovviltregioner.....	27
3.4.1. <i>Bakgrunnen</i>	27
3.4.2. <i>Gjeldende rett og internasjonale forpliktelser</i>	28
3.4.3. <i>Vurdering av ulike løsninger</i>	28
3.4.4. <i>Departementets forslag</i>	31
3.5. Rovviltforskriften § 6 – Landbruksdirektoratet gis rett til å avgi uttalelse til regionale forvaltningsplaner for rovvilt.....	32
3.5.1. <i>Bakgrunnen</i>	32
3.5.2. <i>Gjeldende rett og internasjonale forpliktelser</i>	32
3.5.3. <i>Vurdering av ulike løsninger</i>	32
3.5.4. <i>Departementets forslag</i>	33
3.6. Rovviltforskriften § 18 – Kommuners adgang til å klage på vedtak om felling av rovvilt.....	34
3.6.1. <i>Bakgrunnen</i>	34
3.6.2. <i>Gjeldende rett og internasjonale forpliktelser</i>	34
3.6.3. <i>Vurdering av ulike løsninger</i>	36
3.6.4. <i>Departementets forslag</i>	37

3.7.	Forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst §§ 29 a og 34 – Fellingsmetoder for jerv.....	38
3.7.1.	<i>Bakgrunnen</i>	38
3.7.2.	<i>Gjeldende rett og internasjonale forpliktelser</i>	39
3.7.3.	<i>Vurdering av ulike løsninger</i>	40
3.7.4.	<i>Departementets forslag</i>	41
4.	Økonomiske og administrative konsekvenser	43
4.1.	Naturmangfoldloven	43
4.1.1.	<i>Naturmangfoldloven § 17 – Nødvergebestemmelsen</i>	43
4.1.2.	<i>Naturmangfoldloven § 26 b – Etablering av uavhengig rovviltklagenemnd</i>	43
4.2.	Rovviltforskriften.....	43
4.2.1.	<i>Rovviltforskriften §§ 4 og 5 – Antall forvaltningsregioner for rovvilt</i>	43
4.2.2.	<i>Rovviltforskriften § 4 a og 6 – Felles bestandsmål og arealdifferensiering for flere rovviltregioner</i>	44
4.2.3.	<i>Rovviltforskriften § 6 – Landbruksdirektoratet gis rett til å avgj uttalelse til regionale forvaltningsplaner for rovvilt</i>	44
4.2.4.	<i>Rovviltforskriften § 18 – Kommuners adgang til å klage på rovviltnemndenes vedtak om felling av rovvilt</i>	44
4.3.	Forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst §§ 29 a og 34 – Fellingsmetoder for jerv.....	44
5.	Merknader til lovforslag.....	46
6.	Forslag til endringslover/-forskrifter	49
	Forslag til vedtak om endringer i naturmangfoldloven.....	49
	Forskrift om endringer i forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt.....	50
	Forskrift om endringer i forskrift 22. mars 2002 nr. 313 om utøvelse av jakt, felling og fangst	52

1. Høringsnotatets hovedinnhold

Klima- og miljødepartementet sender med dette på høring forslag til endring i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven), forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) og forskrift 22. mars 2002 nr. 313 om utøvelse av jakt, felling og fangst (forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst).

Departementet foreslår for det første endringer i naturmangfoldloven § 17 knyttet til nødvergebestemmelsen, som omfatter at vilt kan avlives når det må anses påkrevd ved umiddelbart forestående angrep på bufe, tamrein, gris, hund og fjørfe.

Departementet foreslår for det andre endringer i naturmangfoldloven § 26 om etablering av en ny rovviltklagenemnd. Det foreslås at en klagenemnd skal ta over Klima- og miljødepartementets rolle som klageinstans på vedtak om felling av rovvilt, erstatning, forebyggende og konfliktdempende tiltak og omstilling.

Det foreslås for det tredje endringer i rovviltforskriften §§ 4 og 5 om antall forvaltningsregioner for rovvilt. Det foreslås å opprette fire eller fem nye forvaltningsregioner.

Departementet foreslår for det fjerde endringer i rovviltforskriften §§ 4 og 6 om felles bestandsmål og arealdifferensiering på tvers av flere rovviltregioner. Det foreslås at rovviltbestandene i større grad enn i dag skal forvaltes på ters av regiongrensene.

For det femte foreslås endringer i rovviltforskriften § 6 om Landbruksdirektoratets rett til å avgi uttalelser til regionale forvaltningsplaner for rovvilt. Det foreslås at Landbruksdirektoratet gis samme mulighet som Miljødirektoratet til å avgi uttalelse på rovviltplanenes forvaltningsplaner.

Departementet foreslår videre for det sjette endringer i rovviltforskriften § 18 om kommunenes adgang til å klage på rovviltplanenes vedtak om felling av rovvilt. Det foreslås at kommunene gis klageadgang på alle vedtak om felling etter rovviltforskriften.

For det syvende foreslår departementet endringer i forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst §§ 29a og 34 vedrørende fellingsmetoder av jerv. Det foreslås å tillate nye virkemidler for å gjøre lisensfelling av jerv mer effektiv. Dette gjelder bruk av kunstig lys i forbindelse med åtejakt på jerv, og elektronisk overvåking av jervebåser i stedet for fysisk tilsyn.

Under enkelte høringsforslag fremkommer det at forslaget etter departementets syn ikke er relevante for eller i strid med internasjonale forpliktelser. Sametinget har anmodet om å ta bort disse formuleringene. Departementet mener imidlertid dette er en viktig opplysning i høringen.

2. Bakgrunn for forslaget

Bakgrunnen for departementets forslag om å endre nødvergebestemmelsen, er å rette opp det som ved en inkurie falt ut da naturmangfoldloven ble opprettet. Videre ønsker departementet å bringe bestemmelsen i tråd med Bernkonvensjonen og å følge opp Høyesterett sin kjennelse inntatt i Rt. 2004 s. 1854.

I henhold til de to politiske plattformene Jeløya-plattformen (14. januar 2018) og Granavolden-plattformen (17. januar 2019) vil regjeringen etablere en uavhengig rovviltklagenemnd som behandler alle klager på vedtak om kvoter for jakt og felling som er fattet av Miljødirektoratet og rovviltnemndene. Energi- og miljøkomiteens flertall har videre i forbindelse med behandling av Dokument 8:86 S (2017-2018) understreket viktigheten av å etablere en uavhengig rovviltklagenemnd som behandler alle klager på vedtak om kvoter for jakt og felling som er fattet av Miljødirektoratet og rovviltnemndene. Dette er bakgrunnen for departementets forslag om en uavhengig rovviltklagenemnd.

I 2016 ble det gjennomført en evaluering av regional rovviltforvaltning og de regionale bestandsmålene. Evalueringen viste blant annet at rovviltregionene er for små til at man kan forvente å holde rovviltbestander stabile på eksakte måltall. Hensikten med departementets forslag om nye forvaltningsregioner og om felles bestandsmål og arealdifferensiering på tvers av forvaltningsregioner, er å øke presisjonen og forutsigbarheten i rovviltforvaltningen, og samtidig for å gi rovviltnemndene større ansvar for en tydelig soneforvaltningen.

Bakgrunnen for forslaget med å gi Landbruksdirektoratets rett til å avgi innspill på forvaltningsplaner for rovvilt, er ønsket om i enda større grad enn i dag å inkludere landbruksmyndighetene i arbeidet med regionale forvaltningsplaner for rovvilt.

Kommunene har ikke rettslig klageinteresse på vedtak fattet etter rovviltforskriften, slik dette framgår av dagens regelverk. Departementet foreslår derfor endringer i regelverket som åpner for at kommuner kan klage på vedtak etter rovviltforskriften.

Generelt har lisensfelling av jerv i enkelte områder ikke vært effektiv nok til å regulere bestanden av jerv på bestandsmålet. Med ønske om å effektivisere lisensfelling, har totalt ti prosjekter godkjent av departementet forsøkt nye virkemidler. Stortinget har videre bedt regjeringen om å sende på alminnelig høring forslag om å gjøre virkemidlene fastmontert kunstig lys ved åtejakt på jerv og elektronisk overvåking av jervebåser permanente, ved endring av forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst. Dette følges opp av dette høringsforslaget.

3. Departementets lov- og forskriftsforslag

3.1. Naturmangfoldloven § 17 annet ledd – Nødvergebestemmelsen

3.1.1. Bakgrunnen

Opprinnelig hadde viltloven § 11 første ledd en felles regel som ga adgang for enhver til å avlive vilt for å hindre skade på person eller bufe, og vilkåret «må anses påkrevet» dekket begge disse situasjonene. Bestemmelsen ble splittet opp i 1993, da nødvergeretten til forsvar for husdyr ble begrenset for å oppfylle våre folkerettslige forpliktelser etter Bernkonvensjonen.

Etter lovendringen het det fortsatt i første ledd at vilt kan felles «uten hensyn til fredning når felling må anses påkrevet» for å hindre skade på person. Annet ledd om skade på husdyr hadde ikke med de siterte ordene, men ble innledet med at felling kunne skje «[p]å samme måte». Etter viltloven var det på det rene at avliving til forsvar for husdyr måtte «anses påkrevd» for å være dekket av nødvergeregelen. Dette er blant annet slått fast i rettspraksis, jf. Rt. 1997 s. 1341 (1345–46) og 2004 s. 1854 (avsnitt 13).

I naturmangfoldloven ble de to bestemmelsene igjen samlet i ett ledd. Vilket om at felling "må anses påkrevd" ble ved en inkurie ikke gjenspeilet i ordlyden i naturmangfoldloven da bestemmelsene ble overført hit fra viltloven.

Forarbeidene til naturmangfoldloven gir klart og entydig uttrykk for at naturmangfoldloven § 17 annet ledd ikke skulle endre rettstilstanden fra det som gjaldt etter viltloven. Dette fremgår av NOU 2004: 28 s. 588 spalte 2 og Ot.prp. nr. 52 (2008–2009) s. 129 spalte 2 og s. 387 spalte 2.

På bakgrunn av at selve ordlyden i naturmangfoldloven § 17 annet ledd annet punktum ikke omfatter et krav om at avlivingen «må anses påkrevd», har Høyesterett i dommen inntatt i Rt. 2014 s. 238 likevel kommet til at rettstilstanden ble endret ved vedtakelse av naturmangfoldloven § 17, og den samtidige opphevelsen av viltloven § 11. Høyesterett bemerker at dersom loven ved en glipp er blitt annerledes enn forutsatt, må dette rettes opp ved en lovendring.

I kjennelse av 2. desember 2004 inntatt i Rt. 2004 s. 1854 tok Høyesterett stilling til hvordan uttrykket "direkte angrep" i loven skal forstås. Høyesterett uttaler følgende i avsnitt 18:

"Det fremgår av forarbeidene at det skal ganske mye til før nødvergeretten inntre, men de gir ikke noe klart svar på hvordan uttrykket «under direkte angrep» skal forstås. Det må etter mitt syn tolkes noe mer romslig enn det som kan sies å følge av en snever ordfortolkning, men dette må begrenses til tilfeller hvor et angrep er umiddelbart forestående. Uttrykksmåten «i ferd med» å angripe, som ble benyttet i proposisjonen og det som sies i stortingskomiteens innstilling om at rovviltet må ha til hensikt å angripe, taler for at det bare er slike tilfeller som skal henføres under bestemmelsen."

Departementet ønsker å høre på endringer i nødvergebestemmelsen i naturmangfoldloven § 17 annet ledd om felling av vilt til forsvar av husdyr. Det foreslås at vilkåret om at felling "må anses påkrevd" gjeninntas i nødvergebestemmelsen. Videre ønsker departementet å høre på endringer knyttet til vilkåret "under direkte angrep", slik at dette endres til "på grunn av et pågående eller umiddelbart forestående angrep". Dette for å følge opp Høyesterett sin kjennelse inntatt i Rt. 2004 s. 1854.

3.1.2. Gjeldende rett og internasjonale forpliktelser

Norsk rett

Naturmangfoldloven § 17 annet ledd lyder i dag:

"Vilt kan avlives når det må anses påkrevd for å fjerne en aktuell og betydelig fare for skade på person. Eierne, eller en som opptrer på vegne av eieren, kan avlive vilt under direkte angrep på bufe, tamrein, gris, hund og fjørfe"

I dom inntatt i Rt. 2014 s. 238 slo Høyesterett som nevnt fast at det ikke kan innfortolkes et vilkår om at avliving "må anses påkrevd" for å avlive vilt som foretar direkte angrep på bufe, tamrein, gris, hund og fjørfe. Dette grunnlegges med at § 17 annet ledd annet punktum etter sin ordlyd ikke oppstiller et slikt tilleggsvilkår.

Da naturmangfoldloven trådte i kraft 1. juli 2009, avløste bestemmelsene i naturmangfoldloven § 17 annet ledd bestemmelsene om nødverge i viltloven §11 første og annet ledd. Bestemmelsene i viltloven lød som følger:

"Vilt kan felles uten hensyn til fredning når felling må anses påkrevet for å fjerne en aktuell og betydelig fare for skade på person.

På samme måte kan eieren, eller noen som opptrer på eierens vegne, felle vilt under direkte angrep på bufe og tamrein."

Bernkonvensjonen

Norge har sluttet seg til Konvensjon av 19. september 1979 vedrørende vern av ville europeiske planter og dyr og deres naturlige leveområder (Bernkonvensjonen). Konvensjonen slår i artikkel 6 fast at de kontraherende parter skal treffe nødvendige og egnede lovgivnings- og administrative tiltak for å sikre vern av vill fauna som er angitt i Vedlegg II. I Vedlegg II er blant annet ulv, bjørn og jerv oppført. Vernet innebærer blant annet at alle former for "forsettlig fangst" og "forsettlig dreping" er forbudt.

Etter artikkel 9 kan partene gjøre unntak fra forbudet i artikkel 6, så fremt nærmere bestemte vilkår er oppfylt. Et av vilkårene er at "det ikke er noen annen tilfredsstillende løsning". Det følger altså av Bernkonvensjonen at ulv, bjørn, jerv og andre arter angitt i Vedlegg II bare kan felles dersom det ikke er noen annen tilfredsstillende løsning, eller dersom det "må anses påkrevd", dersom man skal bruke formuleringen fra viltloven § 11 og naturmangfoldloven 17 annet ledd første punktum.

3.1.3. Vurdering av ulike løsninger

Som nevnt uttaler Høyesterett i dommen inntatt i Rt. 2014 s. 238 om vedtakelse av naturmangfoldloven § 17, og den samtidige opphevelsen av viltloven § 11, at dersom loven ved en glipp er blitt annerledes enn forutsatt, må dette rettes opp ved en lovendring.

Departementet ønsker å rette opp dette forholdet slik at bestemmelsen håndheves i tråd med det som var lovgivers intensjon, altså å videreføre rettstilstand som gjaldt etter viltloven § 11 annet ledd. For å tilbakeføre rettstilstanden på dette punktet til den som gjaldt før naturmangfoldloven ble vedtatt, foreslår departementet at ordlyden i naturmangfoldloven § 17 andre ledd annet punktum om angrep på bufe, tamrein, gris, hund og fjørfe endres. Det tas inn et vilkår om at avliving "må anses påkrevd".

I høringsbrev av 27. november 2014 foreslo departementet flere endringer i naturmangfoldloven, inkludert en slik lovendring. Et flertall av dem som uttalte seg om forslaget støttet det. Forslaget ble likevel ikke fulgt opp videre.

Saken er imidlertid nå aktualisert på ny. Norsk Ornitologisk Forening/Birdlife klaget i 2017 Norge inn for Bernkonvensjonen på grunn av manglende gjennomføring av lovendringen. Etter brevveksling med Bernkonvensjonens sekretariat ble klagen kategorisert som en mulig sak, "possible file", og behandlet i Bernkonvensjonens permanente komité desember 2017. Norge fikk her kritikk for manglende gjennomføring, og Birdlife foreslo at det skulle åpnes sak mot Norge. Etter en drøfting ble utfallet at saken fortsatt stod som en "possible file", og Norge ble bedt om å rapportere om status i 2018.

Saken var oppe igjen på møtet i Bernkonvensjonens permanente komité i november 2018. Norge informerte da om at et forslag til lovendring som retter opp inkurien vil bli sendt på høring. Norge skal rapportere om status igjen på møtet i den permanente komité i desember 2019.

Departementet mener det er svært viktig at Norge har bestemmelser i naturmangfoldloven som samsvarer med Bernkonvensjonen, og at det ikke åpnes sak mot Norge under konvensjonen.

I tillegg til å endre nødvergebestemmelsen slik at den på dette punktet blir i overensstemmelse med Bernkonvensjonen og rettstilstanden før naturmangfoldloven, ønsker departementet å oppdatere begrepet "direkte angrep".

Høyesterett har som nevnt over slått fast i kjennelse av 2. desember 2004 at "direkte angrep" må tolkes noe mer romslig enn det som kan sies å følge av en snever ordfortolkning, men dette må begrenses til tilfeller hvor et angrep er umiddelbart forestående.

Departementet foreslår at nødvergebestemmelsen i § 17 annet ledd annet punktum endres i tråd med dette, ved at vilkåret "under direkte angrep" endres til "umiddelbart forestående angrep". Etter departementets vurdering innebærer Høyesteretts fortolkning at adgangen til å avlive vilt i nødverge utvides noe, sammenlignet med ordlyden i gjeldende § 17 annet ledd annet punktum. Høyesterett sin fortolkning er å anse som gjeldende rett, så en slik lovendring vil ikke innebære noen realitetsendring. Det kan imidlertid være hensiktsmessig av opplysningshensyn at fortolkningen fremgår av selve lovteksten.

Etter departementets vurdering gjør denne endringen det nødvendig å presisere at nødvergeretten også gjelder under et pågående angrep. Det må anses å følge av dagens ordlyd at nødvergeretten gjelder ved et pågående angrep, og det er ikke et formål å endre bestemmelsen på dette punktet. En presisering av at vilt kan avlives "på grunn av et pågående", og ikke bare umiddelbart forestående angrep, gir en fullstendig beskrivelse av hvilke forhold bestemmelsen er ment å dekke.

Departementet kan ikke se at problemene som er beskrevet over med manglende gjennomføring av Bernkonvensjonens vilkår etc. kan løses på andre måter enn ved lovendring.

Norske Reindriftsamers Landsforbund (NRL) er i sitt foreløpige innspill til departementets høringsforslag opptatt av at nødvergebestemmelsen ikke innskjerpes ytterligere i forhold til dagens bestemmelse. Det understrekes at det ikke bare er Bernkonvensjonen som har betydning, men også folkerettslige bestemmelser og urfolksrett. NRL mener også at ordlyden i departementets forslag er vanskelig formulert. Departementet mener høringsforslaget er i tråd med folkerettslige prinsipper og urfolks rettigheter. Departementet mener også ordlyden er nødvendig for å få en mest mulig presis beskrivelse av nødvergebestemmelsen.

3.1.4. Departementets forslag

Departementet foreslår at naturmangfoldloven § 17 annet ledd endres til følgende (*endring i kursiv*):

”Vilt kan avlives når det må anses påkrevd for å fjerne en aktuell og betydelig fare for skade på person. Eieren, eller en som opptrer på vegne av eieren, kan avlive vilt *når det må anses påkrevd på grunn av et pågående eller umiddelbart forestående* angrep på bufe, tamrein, gris, hund og fjørfe”

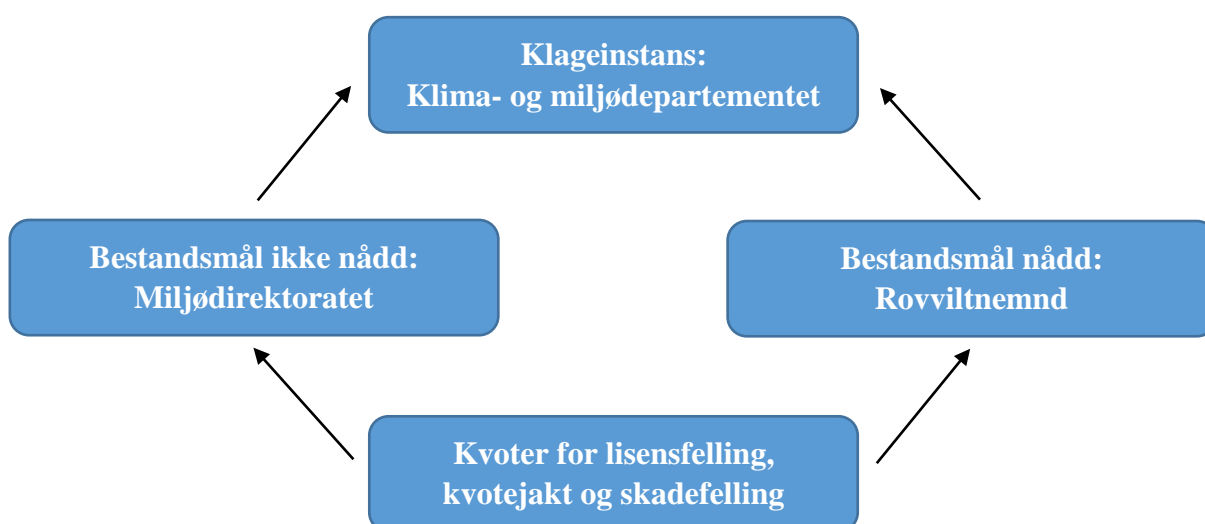
3.2. Naturmangfoldloven § 26 b – Etablering av uavhengig rovviltklagenemnd

3.2.1. Bakgrunnen

Rovviltfeltet oppleves ofte som polarisert, der ulike interesser kan stå langt fra hverandre. Enkelte grupper i befolkningen sier de har liten tillit til de vedtak som treffes av instansene i rovviltforvaltningen. Når klagesaker behandles i departementet, stiller ulike interessegrupper ofte spørsmål ved om grunnlaget for avgjørelsene er fullt ut faglige og i hvilken grad det i skjønnsutøvelsen er tatt politiske hensyn. Klagesakene legger også beslag på mye ressurser i forvaltningen, og da særlig i departementet, og svekker muligheten for å utforme og gjennomføre en langsiktig og helhetlig politikk på rovviltfeltet.

3.2.2. Gjeldende rett og internasjonale forpliktelser

Vedtak om felling av rovvilt treffes av rovviltnemndene, fylkesmennene og Miljødirektoratet. Klageinstans for vedtak er Miljødirektoratet og KLD. Myndighetsforholdet varierer avhengig av bestandsstørrelse, tiden på året og hvorvidt det fattes vedtak om kvoter for felling eller vedtak om uttak av enkeltindivider ved skadefelling. Vedtak om kvoter treffes enten av rovviltnemndene (bestandsmål nådd) eller av Miljødirektoratet (bestandsmål ikke nådd), og alle vedtak kan påklages til KLD (se figur 2). I 2018 behandlet departementet 20 slike klager.

Figur 2. Rovviltnemndene fastsetter kvoter for lisensfelling, kvotejakt og skadefelling når bestandsmålet er nådd – Miljødirektoratet fastsetter kvoter når bestandsmålet ikke er nådd. KLD er klageinstans i begge tilfeller.

Enkeltsøknader om skadefelling behandles av Fylkesmannen i perioden 1. juni - 15. februar, innenfor rammen av kvote for skadefelling fastsatt av Miljødirektoratet/rovviltnemnd. Miljødirektoratet er klageinstans i slike saker.

Enkeltsøknader om skadefelling behandles av Miljødirektoratet i perioden 16. februar - 31. mai. Dette har sammenheng med yngletidsfredning. KLD er da klageinstans.

Vedtak om skadefelling av enkelt dyr treffes enten av fylkesmennene (innenfor rammene av kvoter satt av rovviltnemndene eller Miljødirektoratet) eller av Miljødirektoratet (ekstraordinære uttak i yngletidsperioden). Vedtakene kan påklages til henholdsvis

Miljødirektoratet og KLD. I 2018 behandlet Miljødirektoratet elleve klager på vedtak om skadefelling og Klima- og miljødepartementet behandlet fem klager.

Fylkesmannen treffer vedtak om erstatning for tap av husdyr og tamrein til rovvilt, med Miljødirektoratet som klageinstans. I 2018 mottok Miljødirektoratet 146 klager på slike vedtak (sau 77, tamrein 66, storfe 0 og hund 3).

Fylkesmannen behandler også søknader om tilskudd til forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdempende tiltak (FKT-forskriften) som har regionalt preg (og innenfor rammen av de føringer rovviltmyndene gir om bruk av pengene), med Miljødirektoratet som klageinstans. Miljødirektoratet behandler søknader om tiltak av nasjonal karakter, med KLD som klageinstans. I 2018 fikk Miljødirektoratet 27 klager på slike vedtak. KLD mottok ingen klager.

Miljødirektoratet behandler søknader om tilskudd til driftsomstilling grunnet rovvilt, med KLD som klageinstans. I 2018 mottok KLD to klager på slike vedtak.

Etter gjeldende rett kan Miljødirektoratet og KLD, som klageinstans, prøve alle sider av saken. I praksis er imidlertid klageinstansen tilbakeholden med å overprøve skjønnsutøvelsen til førsteinstansen.

Som en følge av forvaltningshierarkiet, kan KLD, som overordnet organ, også instruere underliggende organer. I praksis instruerer departementet verken Miljødirektoratet eller rovviltmyndene i enkeltsaker, men departementet gir generelle instruksjoner om lovforståelse og skjønnsutøvelse. KLD har for eksempel sendt brev til rovviltforvaltningen om at det skal være høy beredskap og lav terskel for å tillate felling av rovvilt i prioriterte beiteområder.

Departementet legger til grunn at de endringer som fremkommer av dette høringsforslaget, ikke er relevante for internasjonale forpliktelser.

3.2.3. Vurdering av ulike løsninger

Om det bør det etableres en rovviltklagenemnd

Som det fremgår av punkt 3.2.1, er det hos enkelte grupper liten tillit til beslutninger som fattes på rovviltfeltet og ulike interessegrupper stiller spørsmål ved om det i skjønnsutøvelsen tas politiske hensyn. Dette medfører at klagesaksbehandling på rovviltfeltet har betydning for departementets ressursbruk og gjennomføringsevne.

Det er vanskelig å si om tilliten til klageavgjørelser blir større ved at det etableres en uavhengig klagenemnd. Skillelinjene i rovviltpolitikken blir ikke borte ved opprettelsen av en nemnd. Opprettelse av en uavhengig klagenemnd kan imidlertid bidra til å avpolitiserer de vedtak som fattes, sikre større forutsigbarhet og konsistens i klageavgjørelsene over tid, øke samstemtheten mellom rovviltmyndene på sikt samt gi politisk ledelse og embetsverk i departementene anledning til å konsentrere seg om politikktutforming.

Rettslig regulering

Hvis man skal fravike utgangspunktet om Kongens og regjeringens instruksjonsmyndighet, og dette skal kunne begrunne tilsvarende innskrenkning av regjeringens og statsrådets ansvar overfor Stortinget, bør Stortinget selv være med å etablere en slik ordning. Dette vil typisk kunne skje ved lov. De viktigste elementene ved en uavhengig nemnd bør da fremgå av loven. Særlig bør loven så presist som mulig angi nemndas uavhengighet og myndighet.

Det er ikke hensiktsmessig å regulere alle detaljer ved en klagenemnd i lov. En nærmere regulering av nemndas sammensetning, saksbehandling mv. kan fremgå av forskrift.

Hvilke saker bør en eventuell klagenemnd behandle

Klagenemndas ansvarsområde avgrenses naturlig til vedtak som kan påklages. Det innebærer blant annet at Miljødirektoratets beslutninger om ekstraordinære uttak, som treffes etter eget tiltak, ikke omfattes. Tilsvarende gjelder vedtak om tilskudd til kommuner med ulvrevir.

Hensynene bak opprettelsen av en uavhengig roviltklagenemnd gjør seg sterkest gjeldende for klager på vedtak om kvoter for jakt, lisensfelling og skadefelling. I underkant av 20 klager per år er imidlertid et noe begrenset grunnlag for å etablere en klagenemnd.

I tillegg til vedtak om kvoter, kan man vurdere å gjøre nemnda til klageinstans for alle vedtak om skadefelling av enkeltdyr. Det er et betydelig press på politisk ledelse og mange enkelthenvendelser om skadefelling, særlig i forkant av og under beitesesongen for sau. Hensynene bak opprettelsen av en uavhengig klagenemnd gjør seg dermed gjeldende også for disse vedtakene.

Skadefelling av enkeltdyr gjelder akutte skadesituasjoner som krever hurtig saksbehandling og personell som kan håndtere saksbehandling fortløpende. Dette kan tale mot å legge klagebehandling av slike saker til en klagenemnd. Mens hurtig saksbehandling er avgjørende i første instans, vil klager imidlertid gjennomgående behandles etter at skadesituasjonen er avklart. Dette er i dag situasjonen både når det gis tillatelse til skadefelling og når tillatelse til skadefelling avslås. Dermed vil dette ikke være et tungt argument mot å legge disse sakene til en klagenemnd.

Man kan også inkludere klager på vedtak om erstatning for tap av husdyr og tamrein til rovilt. I slike saker er det ofte uenighet mellom dyreeier og staten om erstatningsutmålingen. Klagenes behandles normalt ikke av departementet, så de berører ikke politisk ledelse eller deres gjennomføringsevne i andre saker. Unntaksvis berøres imidlertid departementet og politisk ledelse, jf. for eksempel omgjørings sakene i 2017.

Erstatningssakene kan ses som del av samme sakskompleks som vedtak om kvoter for felling av rovilt, og det kan ha en verdi å se sakene i sammenheng. Mye av den samme kunnskapen om roviltbestandenes størrelse og utbredelse, samt skadebildet på husdyr og tamrein, er viktig i behandlingen av begge sakstypene. At en klagenemnd har bred kunnskap om "hele" saksfeltet kan også være positivt for klagenemndas arbeid og legitimitet.

Erstatningssakene vil utvide porteføljen til en klagenemnd betraktelig. Behandling av erstatningssaker vil trolig også kreve noe tilleggskompetanse i klagenemnda og i sekretariatet.

Endelig kan man vurdere å også inkludere klager på vedtak etter roviltforvaltningens tilskuddsordninger: FKT-forskriften og forskrift om tilskudd til driftsomstilling grunnet rovilt (omstillingsforskriften). De samme argumentene for å inkludere klager på vedtak om erstatning for tap av husdyr og tamrein til rovilt, gjør seg også gjeldende i forhold til tilskuddsordningene. Når det gjelder argumenter mot, vil økt saksomfang ved å inkludere disse sakene, bli marginalt. Også saker etter tilskuddsordningene vil kunne kreve noe tilleggskompetanse utover det kvotesakene krever.

Hvis man skal opprette en uavhengig klagenemnd, taler flere hensyn for å gi klagenemnda flere oppgaver enn klager på vedtak om kvoter. Opprettelse og drift av en klagenemnd har

en økonomisk og administrativ grunnkostnad, og merkostnadene ved å gi klagenemnda flere oppgaver vil forholdsmessig være mindre. Det er også overføringsverdi mellom alle saker vedrørende felling av rovvilt som gjør at det har en egenverdi å se disse i sammenheng og at de behandles av samme instans. En slik utvidet portefølje kan også gjøre det mer interessant å ha verv som medlem av klagenemnda og dermed øke rekrutteringsgrunnlaget, samt gjøre det mer attraktivt å jobbe i sekretariatet. Endelig vil en utvidelse av nemndas oppgaver avlaste Miljødirektoratet og departementet for oppgaver.

Uavhengighet

For å oppnå formålet med opprettelse av klagenemnda, må klagenemnda være et uavhengig forvaltningsorgan. Det innebærer at organet er unntatt fra den alminnelige organisasjons- og instruksjonsmyndigheten i forvaltningshierarkiet. Dette betyr igjen at departementet ikke bør ha adgang til å instruere klagenemnda om avgjørelser i enkeltsaker.

Man kan imidlertid tenke seg at departementet gis adgang til å gi klagenemnda generelle instruksjoner om lovtolkning, skjønnsutøvelse og prioritering av saker. Det beror på en hensiktsmessighetsvurdering hvor omfattende uavhengigheten i et konkret tilfelle bør være.

Selv om generelle instruksjoner er mindre inngripende enn instruksjoner i enkeltsaker, kan generelle instruksjoner også legge føringer på nemndas myndighetsutøvelse i den enkelte sak.

Hensynet bak etablering av en rovviltklagenemnd, er blant annet at en nemnd kan bidra til økt tillit, større legitimitet og uavhengighet fra skiftende regjeringer. En adgang for departementet til å instruere nemnda om lovforståelse og skjønnsutøvelse, er ikke nødvendigvis forenelig med disse hensynene. Det kan bli stilt spørsmål ved klagenemndas reelle uavhengighet hvis departementet gis en slik generell instruksjonsmyndighet.

Et annet hensyn bak etablering av en rovviltklagenemnd, er at klagesakene ikke skal legge beslag på politiske ressurser i departementet. En adgang til å gi generelle instruksjoner kan medføre et press i retning av at departementet skal vurdere enkeltsaker, for eksempel ved at man ser hen til konkrete saker som grunnlag for å vurdere om man skal gi eller endre generelle instruksjoner.

Argumenter for en generell instruksjonsadgang, er at det kan bidra til å sikre en ensartet praksis, raskere etablering av praksis og kortere saksbehandlingstid.

Hvis man etablerer en klagenemnd som skal overprøve forvaltningsvedtak, blir trekantforholdet mellom departementet, førsteinstansen og klagenemnda annerledes enn det som er forutsatt i forvaltningsloven. Ansvar og instruksjonsrett må derfor avklares særskilt også mellom førsteinstansen og departementet, og mellom førsteinstansen og klagenemnda.

Når det gjelder forholdet mellom førsteinstansen og departementet, oppstår spørsmål om departementet skal ha adgang til å instruere førsteinstansen. Det er på andre forvaltningsområder normalt at departementet kan instruere førsteinstansen, i alle fall med generelle instruksjoner. Det skyldes at det kan være vanskelig å sikre en tilfredsstillende overensstemmelse mellom politiske mål og praksis hvis departementet er henvist til å styre førsteinstansen bare gjennom lov og forskrift. Dette kan hevdes å være særlig relevant på rovviltfeltet, som er utpreget politisk og i stor grad detaljstyrt fra Stortinget.

Hvis departementet ikke skal ha adgang til å instruere klagenemnda, men skal kunne instruere førsteinstansen, kan det i prinsippet utvikle seg ulike praksiser mellom førsteinstans og klageinstans. Dette taler mot at departementet kan instruere førsteinstansen.

I forhold mellom førsteinstansen og klagenemnda, oppstår spørsmål om klagenemnda skal kunne omgjøre førsteinstansens vedtak av eget tiltak, slik overordnede organer normalt har adgang til. Ved vurderingen av dette spørsmålet, er det relevant å se hen til om klagenemndas vedtak vil være gjenstand for klage uavhengig av resultat og i hvilken grad regelverkene gir rom for skjønn i førsteinstansens avgjørelser.

Klagenemndas myndighet

Klagenemnda kan gis myndighet til å prøve alle sider av en klagesak, eller den kan gis en mer begrenset myndighet, for eksempel til å prøve lovligheten av et vedtak og om vedtaket bygger på riktig faktum.

Hovedregelen i forvaltningsloven er at klageinstansen kan prøve alle sider av saken. En slik myndighet er avgjørende for å få en reell to-instansbehandling og det bør foreligge tungtveiende hensyn for å fravike denne hovedregelen.

Hensynene bak opprettelse av en rovviltklagenemnd, taler også for at nemnda kan prøve alle sider av saken. En slik prøving vil bidra til å øke tilliten til rovviltforvaltningens avgjørelser, avpolitisere den løpende forvaltningen av rovdyr og sikre en mer forutsigbar og stabil forvaltning på sikt.

Sammensetning av nemnda

Når det gjelder sammensetning av nemnda, kan man i hovedsak velge mellom to modeller. Enten at klagenemnda består av politikere/ representanter for berørte interesser og organisasjoner (denne modellen vil ligne på rovviltnemndene). Eller at klagenemnda består av fagpersoner uten parts- eller organisasjonstilknytning. Hensynet til tillit, legitimitet og objektivitet, samt evne til å treffe begrunnede vedtak, taler sterkt for at klagenemnda bør bestå av fagpersoner uten parts- eller organisasjonstilknytning. Departementet vurderer en slik sammensetning som en forutsetning for en vellykket gjennomføring.

Man må vurdere om det skal stilles spesielle krav til nemndas leder, for eksempel at nemnda ledes av en jurist. I og med at nemndas oppgave blant annet er å utføre lovlighetskontroll, kan det være av avgjørende betydning. Det bør også vurderes om juristen, for å sikre den nødvendige objektivitet og uavhengighet, fortrinnsvis bør hentes fra domstolene eller fra universitetet.

3.2.4. Departementets forslag

Departementet foreslår å etablere en uavhengig rovviltklagenemnd, Rovviltklagenemnda. Etablering av en klagenemnd kan blant annet bidra til å styrke legitimitet, avpolitisere vedtak, sikre større forutsigbarhet og konsistens i klageavgjørelsene over tid, øke samstemtheten mellom nemndene på sikt samt gi politisk ledelse og embetsverk anledning til å konsentrere seg om politikktutforming.

Etablering av klagenemnda innebærer at departementet ikke lenger er klageinstans for vedtak som omfattes av klagenemndas ansvarsområde (se under). Departementet kan heller ikke omgjøre slike vedtak etter eget tiltak.

For å sikre uavhengigheten og klargjøre at statsråden ikke er ansvarlig overfor Stortinget for nemndas avgjørelser, bør vedtak om etablering av klagenemnda treffes av Stortinget, det vil si ved lov. Departementet foreslår at nemnda reguleres i en ny § 26 b i naturmangfoldloven.

Lovbestemmelsen bør regulere de viktigste spørsmålene: hvilke saker nemnda skal behandle, nemndas uavhengighet, myndighet og oppnevning av nemndas medlemmer.

Departementet foreslår at Rovviltklagenemnda behandler vedtak om kvoter for jakt, lisensfelling og skadefelling av rovvilt, vedtak om skadefelling av enkeltdyr av rovvilt, vedtak om erstatning for tap av husdyr og tamrein til rovvilt og vedtak etter rovviltforvaltningens tilskuddsordninger. Hensynene bak etablering av en klagenemnd gjør seg i hovedsak gjeldende i forhold til alle disse typene vedtak. Det er kostnadseffektivt at klagenemnda får en tilstrekkelig stor portefølje og det kan ha en verdi å se de ulike sakstypene i sammenheng. For nemnder som har liten eller ujevn sakstilgang, kan det være utfordrende å etablere en effektiv og faglig forsvarlig organisasjon.

Selv om det i noen sammenhenger kan være hensiktsmessig at departementet gir en klagenemnd generelle instruksjoner om lovtolkning og/eller skjønnsutøvelse, mener departementet at hensynet til uavhengighet, tillit og legitimitet bør tillegges stor vekt. Disse hensynene ivaretas best ved at departementet verken kan instruere klagenemnda ved avgjørelse av enkeltsaker eller ved generelle instruksjoner om lovtolkning og skjønnsutøvelse. Departementet bør heller ikke ha adgang til å omgjøre vedtak truffet av klagenemnda. Sammensetningen av klagenemnda med fagpersoner uten parts- og organisasjonstilknytning og med en jurist som leder (se under), sikrer etter departementets mening at klagenemnda er i stand til å foreta gode faglige vurderinger, samtidig som klagenemndas avgjørelser er i samsvar med gjeldende regelverk. Departementet foreslår at klagenemnda heller ikke kan instrueres om prioritering av saker.

Det er viktig å understreke at selv om departementets instruksjonsadgang begrenses, vil klagenemnda aldri være helt "uavhengig". Nemnda må forholde seg til gjeldende rett, Stortingets samlede vedtatte rovviltpolitikk og Norges internasjonale forpliktelser, særlig Bern-konvensjonen.

Begrensningen av departementets instruksjonsadgang sikrer at den ønskede grad av uavhengighet blir reell. En uavhengig klagenemnd er imidlertid avhengig av tillit til at uavhengigheten ikke misbrukes. Når departementet ikke kan føre kontroll med klagenemndas virksomhet ved hjelp av de mekanismer som ligger i forvaltningshierarkiet, må det skje på annen måte. En nærmere regulering av krav til medlemmenes faglige kvalifikasjoner, prosedyrer for oppnevning av nemndsmedlemmer, krav til saksbehandling, åpenhet mv. er viktige i denne sammenheng. Departementet foreslår at disse spørsmålene reguleres, dels i naturmangfoldloven § 26 b og dels i forskrift.

Når det gjelder adgangen til å instruere førsteinstans, mener departementet at det bør være en adgang til å gi generelle instruksjoner om blant annet lovforståelse, skjønnsutøvelse mv. Departementet mener at dette er nødvendig for sikre en tilfredsstillende overensstemmelse mellom politiske mål og praksis. Departementet foreslår ikke at førsteinstans kan instrueres i enkeltsaker.

Departementet foreslår at klagenemnda skal ha adgang til å omgjøre førsteinstansens vedtak av eget tiltak, jf. forvaltningsloven § 35. Mange av vedtakene innenfor klagenemndas ansvarsområde kan være gjenstand for klage uavhengig av resultat. I slike tilfeller er adgang til omgjøring av eget tiltak ikke absolutt nødvendig. Ved vedtak som innvilger erstatning eller tilskudd og som søker selv ikke ønsker å overprøve, vil det imidlertid ikke være adgang til å få overprøvd vedtaket etter klage. Regelverkene er i tillegg relativt skjønnsmessige og departementet mener derfor at klagenemnda bør ha mulighet til å reagere mot en eventuell uheldig eller uriktig praktisering av regelverket.

Departementet mener at klagenemnda bør ha myndighet til å prøve alle sider av en klagesak, slik hovedregelen er i forvaltningsloven. En slik løsning er best i samsvar med hensynene bak opprettelsen av en klagenemnd, og departementet kan ikke se at det foreligger gode argumenter for å fravike hovedregelen om reell to-instansbehandling.

Departementet foreslår ingen særlig regulering av adgangen til å prøve klagenemndas vedtak for domstolene. De alminnelige skrankene for domstolenes prøvelse av forvaltningsvedtak vil følgelig gjelde.

Det lovfestes at departementet oppnevner klagenemndas medlemmer. Departementet er i denne sammenheng Klima- og miljødepartementet. Oppnevning vil skje ved kongelig resolusjon. Klagenemnda skal bestå av fagpersoner uten parts- eller organisasjonstilknytning og ledes av en jurist. KLD bør tilstrebe å finne medlemmer med faglig tyngde og integritet og som ikke har profilert seg spesielt i den offentlige debatten om rovvilt. KLD mottar forslag fra Landbruks- og matdepartementet (LMD) og rådfører seg med Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) om sammensetningen av rovviltklagenemnda. Sammensetningen skal sikre at Rovviltklagenemnda har kompetanse om landbruk, samisk kultur- og naturgrunnlag og forutsetninger for å nå den todelte målsetningen i rovviltpolitikken.

Sametinget anmoder i sitt foreløpige innspill til departementets forslag om at KLD rådfører seg med Sametinget når det gjelder medlemmene med kompetanse på samisk kultur- og naturgrunnlag. Norske Reindriftsamers Landsforbund (NRL) har i sitt foreløpige innspill til departementets forslag ikke noen motforestillinger mot en uavhengig rovviltklagenemnd, så lenge det er definert hvilke kunnskaper som er nødvendig i en slik klagenemnd, og hvor Sametinget og NRL er rådført i forhold til nemndas medlemmer. NRL understreker at en rovviltklagenemnd må ha reindriftsfaglig kompetanse, blant annet for å kunne vurdere klager som kommer fra reindriften. Departementet mener at hensynet til reindriftsfaglig kompetanse og samisk kultur- og naturgrunnlag i rovviltklagenemnda vil ivaretas ved at KLD mottar forslag fra LMD og rådfører seg med KMD om sammensetningen.

Departementet foreslår at naturmangfoldloven § 26 b inneholder en hjemmel for å gi forskrift med regler om klagenemndas sammensetning, organisering, saksbehandling mv. I en slik forskrift, kan det blant annet være relevant å gi nærmere bestemmelser om antall medlemmer, hvilken ekspertise medlemmene skal ha, hvilket tidsrom medlemmene oppnevnes for, sekretariatets størrelse, kompetanse og plassering, antall møter og møtestruktur, saksbehandlingsregler samt regler for innkalling til møter og stemmegivning. Departementet tar sikte på å sende utkast til slik forskrift på alminnelig høring høsten 2019, slik at forskriften er klar for vedtakelse når lovendringen er behandlet i Stortinget.

Samtidig med at slik forskrift utarbeides, utarbeides forslag til endringer i rovviltforskriften § 18, forskrift om rovvilterstatning for husdyr § 16, forskrift om erstatning for tap av tamrein § 14 og forskrift om tilskudd i forbindelse med rovviltskader § 15. Alle disse bestemmelsene regulerer klageadgangen ved vedtak etter forskriftene.

KLDs forslag til ny § 26 b i naturmangfoldloven lyder:

"§ 26 b (Rovviltklagenemnda)

Vedtak om kvoter for jakt, lisensfelling og skadefelling av rovvilt, vedtak om skadefelling av enkelt dyr av rovvilt, vedtak om erstatning for tap av husdyr og tamrein til rovvilt og vedtak etter rovviltforvaltningens tilskuddsordninger kan påklages til Rovviltklagenemnda.

Departementet kan ikke instruere Roviltklagenemnda om avgjørelse i enkeltsaker eller omgjøre vedtak truffet av nemnda. Departementet kan heller ikke instruere Roviltklagenemnda om lovtolkning, skjønnsutøvelse eller prioritering av saker.

I saker hvor Roviltklagenemnda er klageinstans, kan departementet ikke instruere det organet som behandler saken i førsteinstans, om avgjørelse i enkeltsaker. Departementet kan heller ikke omgjøre vedtak i slike saker.

Departementet oppnevner medlemmene i Roviltklagenemnda.

Kongen kan ved forskrift gi nærmere regler om Roviltklagenemndas sammensetning, organisering, saksbehandling mv."

3.3. Rovviltforskriften §§ 4 og 5 – Antall forvaltningsregioner for rovvilt

3.3.1. Bakgrunnen

Norsk institutt for naturforskning (NINA) publiserte 1. juni 2016 en rapport med evaluering av den regionale rovviltforvaltningen og de regionale bestandsmålene. NINA viser i sin rapport til at forvaltningsregionene for rovvilt er for små til at man kan forvente å holde bestandene stabile på eksakte måltall. Det pekes videre på at dagens forvaltningsregioner for rovvilt heller ikke tar tilstrekkelig hensyn til rovdyrenes, utmarksbeitets eller reindriftens utbredelse. Rovviltnemndene har dermed fått en oppgave som er vanskelig å gjennomføre i praksis.

På bakgrunn av blant annet NINAs rapport, gjennomførte KLD vinteren 2016/2017 innspillmøter med miljø- og næringsorganisasjoner, Sametinget, fylkesmenn og rovviltnemnder. De fleste innspillene støttet da å sende på alminnelig høring endringer om større og færre forvaltningsregioner for rovvilt.

Departementet viser også til Stortingets behandling av regionreformen. Fra 2020 vil det være elleve fylker inkludert Oslo, noe som også gjør det aktuelt å se nærmere på avgrensningen til dagens forvaltningsregioner for rovvilt.

KLD ønsker med dette å høre på endringer i forvaltningsregionene for rovvilt. Forslagene om større forvaltningsregioner for rovvilt er i tråd med klare, faglige anbefalinger for å gjøre usikkerheten i forvaltningen mindre og stabiliteten høyere. Samtidig vil dette gi rovviltnemndene et økt ansvar og større handlingsrom i den regionale forvaltningen. I tillegg foreslås endringer som gjør forvaltningsregionenes avgrensningen mer i samsvar med de elleve nye fylkene som følger av regionreformen.

3.3.2. Gjeldende rett og internasjonale forpliktelser

I rovviltforskriften §§ 4 og 5, heter det:

"§ 4 Forvaltningsregioner og nasjonale bestandsmål for regionene

Det skal være åtte forvaltningsregioner med tilhørende nasjonale mål for antall årlige ynglinger innenfor regionens grenser

- a) *Region 1 – Vest-Agder, Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane: Ingen nasjonale mål for ynglinger av gaupe, jerv, bjørn eller ulv*
- b) *Region 2 – Vestfold, Buskerud, Telemark og Aust-Agder: 12 ynglinger av gaupe*
- c) *Region 3 – Oppland: 5 ynglinger av gaupe og 4 ynglinger av jerv*
- d) *Region 4 – Østfold, Akershus og Oslo: 6 ynglinger av gaupe, samt, i samarbeid med region 5, 4–6 årlige ynglinger av ulv hvorav 3 skal ha skjedd i revir som i sin helhet ligger i Norge*
- e) *Region 5 – Hedmark: 10 ynglinger av gaupe, 5 ynglinger av jerv og 3 ynglinger av bjørn, samt, i samarbeid med region 4, 4–6 årlige ynglinger av ulv hvorav 3 skal ha skjedd i revir som i sin helhet ligger i Norge*
- f) *Region 6 – Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag: 12 ynglinger av gaupe, 10 ynglinger av jerv og 3 ynglinger av bjørn*
- g) *Region 7 – Nordland: 10 ynglinger av gaupe, 10 ynglinger av jerv og 1 yngling av bjørn*
- h) *Region 8 – Troms og Finnmark: 10 ynglinger av gaupe – hvorav 4 i Finnmark, 10 ynglinger av jerv – hvorav 3 i Finnmark og 6 ynglinger av bjørn.*

§ 5 Regionale rovviltnemnder

I hver forvaltningsregion skal en rovviltnemnd ha hovedansvaret for forvaltningen av gaupe, jerv, bjørn og ulv. Rovviltnemnden skal gjennomføre vedtatt nasjonal rovviltpolitikk innenfor sin region, og skal ha nær kontakt med berørte kommuner og organisasjoner.

Til de enkelte rovviltnemndene oppnevnes av Klima- og miljødepartementet, etter forslag fra fylkestingene, eller av Sametinget følgende antall faste medlemmer:

- a) Region 1: Sogn og Fjordane fylkesting to medlemmer, Hordaland fylkesting ett medlem, Rogaland fylkesting ett medlem, Vest-Agder fylkesting ett medlem,*
- b) Region 2: Telemark fylkesting to medlemmer, Aust-Agder fylkesting ett medlem, Vestfold fylkesting ett medlem, Buskerud fylkesting ett medlem,*
- c) Region 3: Oppland fylkesting fem medlemmer,*
- d) Region 4: Akershus fylkesting to medlemmer, Østfold fylkesting to medlemmer, Oslo bystyre ett medlem,*
- e) Region 5: Hedmark fylkesting fire medlemmer, Sametinget ett medlem,*
- f) Region 6: Nord-Trøndelag fylkesting to medlemmer, Sør-Trøndelag fylkesting ett medlem, Møre og Romsdal fylkesting ett medlem, Sametinget to medlemmer,*
- g) Region 7: Nordland fylkesting fire medlemmer, Sametinget to medlemmer,*
- h) Region 8: Troms fylkesting to medlemmer, Finnmark fylkesting to medlemmer, Sametinget to medlemmer.*

Fylkestingene skal foreslå en kvinnelig og en mannlig kandidat for hvert medlem fra fylkestinget. Kandidatene skal ha fast plass i fylkestinget. Dersom fylkeskommunen har fylkesutvalg, skal kandidatene også ha fast plass i fylkesutvalget. Medlemmene oppnevnt av Sametinget skal være bosatt i forvaltningsregionen.

Oppnevningsperioden for medlemmene følger valgperioden for fylkestinget og Sametinget. Rovviltnemnden velger leder.

Miljødirektoratet avgjør hvilket fylkesmannsembete som skal være sekretariat for den enkelte rovviltnemnd. Miljødirektoratet gir nærmere veiledning og retningslinjer for rovviltnemndens og sekretariatets virksomhet, herunder om samarbeid over regiongrenser, jf. viltloven § 6 annet ledd."

Departementet legger til grunn at de forslag til endringer som fremkommer av dette høringsforslaget, ikke er i strid med internasjonale forpliktelser.

3.3.3. Vurdering av ulike løsninger

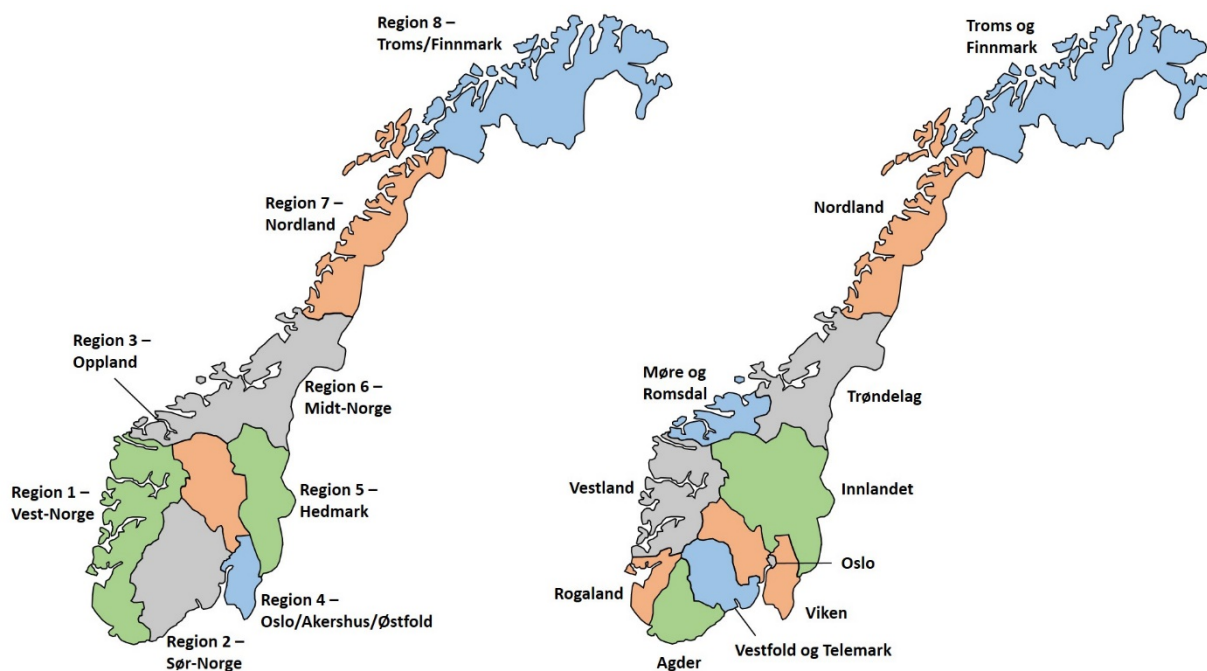
KLD mener det er mange fordeler ved å gjøre endringer i avgrensningen og antallet til dagens forvaltningsregioner for rovvilt. Dette gjelder både administrative, forvaltningsmessige og biologiske fordeler.

De administrative fordelene avhenger etter KLDs syn på at forvaltningsregionenes grenser fremdeles skal følge gjeldende fylkesgrenser. KLD foreslår derfor ikke alternativer til nye avgrensninger for forvaltningsregionene som innebærer at disse følger "biologiske" eller topografiske grenser. Selv om dette i mange tilfeller ville være hensiktsmessig med tanke på forvaltning av rovviltbestandene, vil det ikke veie opp for de økte administrative utfordringene dette ville medført

KLD mener det er få fordeler ved å videreføre dagens åtte forvaltningsregioner for rovvilt. De faglige anbefalingene KLD har mottatt, om at dagens avgrensning med åtte forvaltningsregioner for rovvilt fungerer dårlig med tanke på en forutsigbar forvaltning, viser at det er hensiktsmessig å se nærmere på en løsning med færre og større

forvaltningsregioner for rovvilt. Dagens innretning gir for lav presisjon i rovviltforvaltningen med tanke på bestandsmålsoppnåelse, noe som skaper manglende forutsigbarhet og usikkerhet i forvaltningen. For å skape større presisjon, må bestandene forvaltes sammenhengende over større områder. Samtidig vil større forvaltningsregioner for rovvilt gi rovviltnemndene et større ansvar og en bedre mulighet til å ta hensyn til utmarksbeitets eller reindriftens utbredelse.

Videre vil ikke dagens avgrensning forvaltningsregioner for rovvilt samsvare med de administrative grensene til de elleve nye fylkene som følger av regionreformen, noe som vil skape store utfordringer for forvaltningen og administrasjon av forvaltningsregionene for rovvilt (se figur 3). Dette må også legges til grunn i vurderingen av nye forvaltningsregioner.

Figur 3. Kart over dagens åtte forvaltningsregioner for rovvilt (venstre), sammenlignet med de elleve nye fylkene som følger av regionreformen (høyre).

Vurdering av antall forvaltningsregioner

Når det gjelder antall forvaltningsregioner for rovvilt, mener KLD at en modell med seks, syv eller åtte forvaltningsregioner gir for lav presisjon i rovviltforvaltningen. KLD mener dette gir en oppløsning som i liten grad kan ta tilstrekkelig hensyn til rovdyrenes, utmarksbeitets eller reindriftens utbredelse. Dette er utfordringer som ofte synliggjøres i rovviltnemndenes arbeid med en tydelig soneforvaltning. KLD ser det heller ikke som aktuelt å vurdere flere enn åtte forvaltningsregioner for rovvilt, da det ytterligere vil redusere presisjonen i forvaltningen av rovvilt.

For å videreføre ordningen med de regionale rovviltnemndene med noenlunde samme funksjon som i dag, ser samtidig ikke KLD det som formålstjenlig å gå videre med en modell med to eller tre forvaltningsregioner for rovvilt.

KLD mener at en forvaltningsmodell med fire eller fem forvaltningsregioner for rovvilt vil gi høyere presisjon i forvaltningen, med tanke på å nå bestandsmålene for rovvilt, samtidig som en slik inndeling i større grad vil gi forvaltningen mulighet til å ta hensyn til rovdyrenes,

utmarksbeitets eller reindriftens utbredelse i Norge, samt hensyn til rovviltbestander i naboland. Samtidig bevares rovviltnemndenes funksjon på noenlunde samme nivå som i dag. Rovviltnemndenes rolle ved å prioritere mellom beite- og rovviltprioriterte områder videreføres, og rovviltnemndene vil på samme måte som i dag kunne ivareta viktige regionale hensyn med tanke på blant annet arealdifferensiering.

Vurdering av alternative inndelinger

Når det gjelder de nordligste fylkene, mener KLD at det mest aktuelle alternativet er å videreføre dagens forvaltningsregion med Troms og Finnmark i én forvaltningsregion (dagens forvaltningsregion 8). Et annet alternativ er å slå Troms og Finnmark sammen med Nordland (dagens forvaltningsregion 7). Troms og Finnmark og Nordland er områder som har store likheter hva gjelder ressursgrunnlag, og som til dels deler noen av de samme mulighetene og utfordringene knyttet til reindrift, husdyr og rovvilt. Dette er regioner som også har til felles at de har en lang grense til naboland, og de utfordringer som er knyttet til dette. En slik sammenslåing vil etter departementets syn likevel føre til at forvaltningsregionen får et ansvar som blir uforholdsmessig stort, sammenlignet med andre forvaltningsregioner, med tanke på utfordringer knyttet til ulike rovviltforekomster, tamrein og husdyr. Samtidig vil blant annet utbredelsen og omfanget av reindrift og husdyr i fylkene, samt tilknytning til henholdsvis Russland, Finland og Sverige, og historikk for samhandling med disse landene, bety at Troms og Finnmark bør forbli en egen forvaltningsregion for rovvilt.

Det kan også være hensiktsmessig å slå Nordland sammen med Trøndelag. Dette er fylker som deler lang grense med Sverige, og i stor grad deler de samme mulighetene og utfordringene knyttet til reindrift, husdyr og rovvilt. På den annen side kan fylkenes ulikheter i topografi og utforming tale mot en slik sammenslåing, selv om dette er et relevant argument for de fleste forslag til sammenslåing av forvaltningsregioner for rovvilt.

Det kan også være naturlig å vurdere om Trøndelag bør slås sammen med Møre- og Romsdal (tilsvarende dagens forvaltningsregion 6), i stedet for Nordland. Det er imidlertid, etter KLDs syn, mer nærliggende å sammenligne Møre og Romsdal med de øvrige fylkene på Vestlandet, noe vi kommer nærmere inn på under.

Fylkene Trøndelag og Innlandet kan også slås sammen, men dette anses av KLD som lite hensiktsmessig. En slik sammenslåing vil etter departementets syn føre til at forvaltningsregionen får et ansvar som blir uforholdsmessig stort, sammenlignet med andre forvaltningsregioner, med tanke på utfordringer knyttet til ulike rovviltforekomster, tamrein og husdyr. Det er etter vår mening mer naturlig å vurdere å slå Innlandet sammen med Viken og Oslo, noe vi også kommer nærmere inn på under.

Vestlandet omfatter Møre og Romsdal, Vestland og Rogaland. Dette er en del av landet som deler en lang historikk, og som har mange likhetstrekk knyttet til ressursgrunnlag, kysttilknytning, husdyrhold og annen næring som gjør det naturlig for KLD å se dette området i sammenheng også i rovviltforvaltningen. Med unntak av Møre og Romsdal, har det ikke vært mål om ynglende bestander av store rovdyr i denne delen av landet, og bestandene av store rovdyr har derfor i dag en begrenset utbredelse her.

Av hensyn til forvaltningen av den sørvestlige delbestanden av jerv, ville det vært fornuftig å vurdere en sammenslåing av Møre og Romsdal, Vestland og Innlandet. KLD mener imidlertid at fylkene på Østlandet har egenskaper som gjør at disse bør ses i sammenheng med hverandre. Dette gjelder blant annet rovviltforekomster og husdyrhold, men også blant annet topografi og tilgjengelige byttedyr. KLD mener også at fylker med mål om ynglinger av ulv

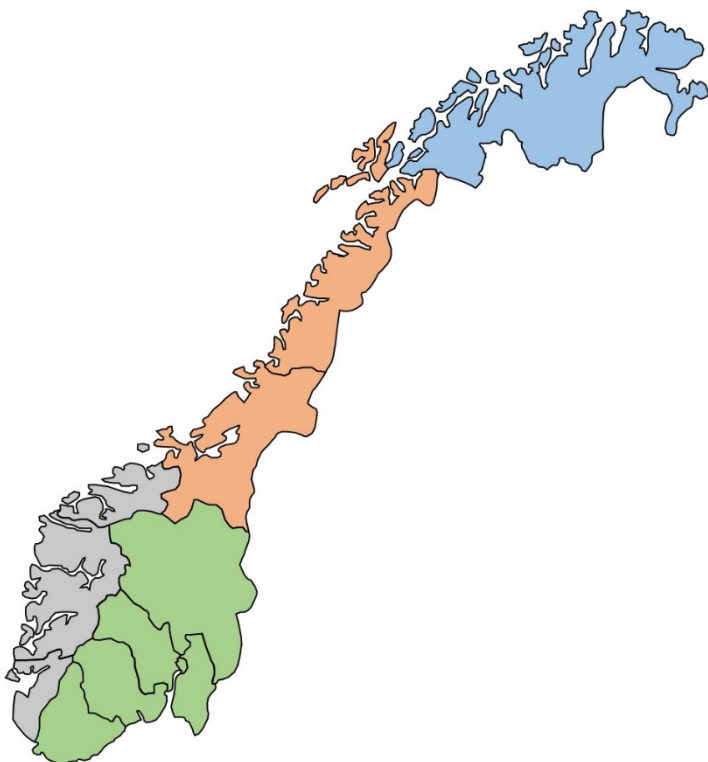
bør forvaltes i én og samme forvaltningsregion for rovvilt. Det vil i praksis si en sammenslåing av Innlandet, Viken og Oslo.

Det finnes argumenter som tilsier at Agder og Vestfold og Telemark sammen kan være en egnet forvaltningsregion for rovvilt. Dette er de eneste nye fylkene i Sør-Norge, utenom Vestlandet, som ikke har mål om ynglinger av ulv. Dette er også områder som har likhetstrekk hva gjelder blant annet ressursgrunnlag og kysttilknytning, og som deler mange av de samme erfaringene med husdyrhold og utfordringer knyttet til andre rovviltforekomster, inkludert streifende ulv. I en modell med fire forvaltningsregioner må det vurderes om Sørlandet bør slås sammen med enten Vestlandet eller Østlandet. KLD mener at det spesielt er mange likhetstrekk i forvaltningen av rovviltbestander på Østlandet og Sørlandet, og at det er en mer naturlig enhet i rovviltforvaltningen, sammenlignet med en sammenslåing av Sørlandet og Vestlandet.

Alternativ med fire forvaltningsregioner

Basert på en ny forvaltningsmodell med fire forvaltningsregioner for rovvilt, mener KLD følgende fordeling av de elleve nye fylkene er mest hensiktsmessig og gir flest administrative, forvaltningsmessige og biologiske fordeler (se også figur 4):

- Region Nord: Troms og Finnmark.
- Region Midt-Norge: Nordland og Trøndelag.
- Region Vestlandet: Møre og Romsdal, Vestland og Rogaland.
- Region Østlandet: Innlandet, Oslo, Viken, Vestfold og Telemark og Agder.

Figur 4. Eksempel på ny forvaltningsmodell som innebærer at Norge deles i fire forvaltningsregioner for rovvilt, med avgrensningene til de elleve nye fylkene som følger av regionreformen inntegnet.

En ny modell med fire forvaltningsregioner for rovvilt, vil få betydning for den regionale fordelingen av de nasjonale bestandsmålene. Departementet ønsker derfor å skissere hvordan dagens bestandsmål kan fordeles på fire forvaltningsregioner. Vi vil imidlertid understreke at vi i dette høringsnotatet primært anbefaler felles bestandsmål på tvers av forvaltningsregioner, jf. kapittel 3.4.

Det legges til grunn at en modell med fire forvaltningsregioner, i tråd med departementets forslag, i liten grad medfører endringer i rovviltprofilen for de nye forvaltningsregionene Nord (Troms og Finnmark) og Østlandet (Innlandet, Oslo, Viken, Vestfold og Telemark og Agder). Her ser vi for oss at bestandsmålene i dagens forvaltningsregioner 2 (Vestfold, Buskerud, Telemark og Aust-Agder), 3 (Oppland), 4 (Østfold, Akershus og Oslo) og 5 (Hedmark) summeres sammen for den nye forvaltningsregionen Østlandet. Dagens forvaltningsregion 8 (Troms og Finnmark) med tilhørende regionalt bestandsmål videreføres, på samme måte som i dag, for forvaltningsregionen Nord.

Departementets legger imidlertid til grunn at et forslag på fire nye forvaltningsregioner vil få betydning for rovviltprofilen for de nye forvaltningsregionene Midt-Norge (Nordland og Trøndelag) og Vestlandet (Møre og Romsdal, Vestland og Rogaland). Grunnen til dette er at departementet foreslår at dagens forvaltningsregion 6 Trøndelag (Møre og Romsdal og Trøndelag) splittes opp. Trøndelag foreslås slått sammen med Nordland, og Møre og Romsdal foreslås slått sammen med fylkene Rogaland og Vestland.

Departementet ser det som naturlig at den nye forvaltningsregionen Vestlandet viderefører en del av det regionale bestandsmålet for gaupe og jerv i dagens forvaltningsregion 6. Departementet har tatt utgangspunkt i rovviltnemndas fylkesvise fordeling, slik det fremkommer av forvaltningsplanen for rovvilt i region 6 datert 21. november 2013¹. Møre og Romsdal er oppført med følgende delmål:

- 2 ynglinger av gaupe.
- 3 ynglinger av jerv.

Grunnen til at det ikke er tatt utgangspunkt i siste reviderte forvaltningsplan for regionen (vedtatt 22. mars 2018²), er at det ikke forekommer en fordelingsnøkkel for gaupe i Møre og Romsdal. Fordelingen av jerv i Møre og Romsdal er imidlertid videreført i forvaltningsplanen fra 2018 på tre ynglinger.

Øvrig bestandsmål for dagens forvaltningsregion 6 summeres med dagens bestandsmål for forvaltningsregion 7 (Nordland), og utgjør sammen bestandsmålet for den nye forvaltningsregionen Midt-Norge.

Med bakgrunn i dette kan dagens forvaltningsmål fordeles på følgende måte på fire nye forvaltningsregioner:

- Region Nord – Troms og Finnmark: 10 ynglinger av gaupe – hvorav 4 i Finnmark, 10 ynglinger av jerv – hvorav 3 i Finnmark og 6 ynglinger av bjørn.
- Region Midt-Norge – Nordland og Trøndelag: 20 ynglinger av gaupe, 17 ynglinger av jerv og 4 ynglinger av bjørn.
- Region Vestlandet – Møre og Romsdal, Vestland og Rogaland: 2 ynglinger av gaupe og 3 ynglinger av jerv.

¹ <https://www.fylkesmannen.no/globalassets/utgatt/fm-nord-trondelag/dokument-fmmt/miljovernavdelingen/forvaltningsplan-for-rovvilt-i-region-6-rapport-nr.-2013-4---november-2013.pdf>

² <https://www.fylkesmannen.no/globalassets/fm-trondelag/dokument-fmtl/miljo-og-klima/rovvilt/forvaltningsplan-for-rovvilt-i-region-6-midt-norge-more-og-romsdal-og-trondelag.pdf>

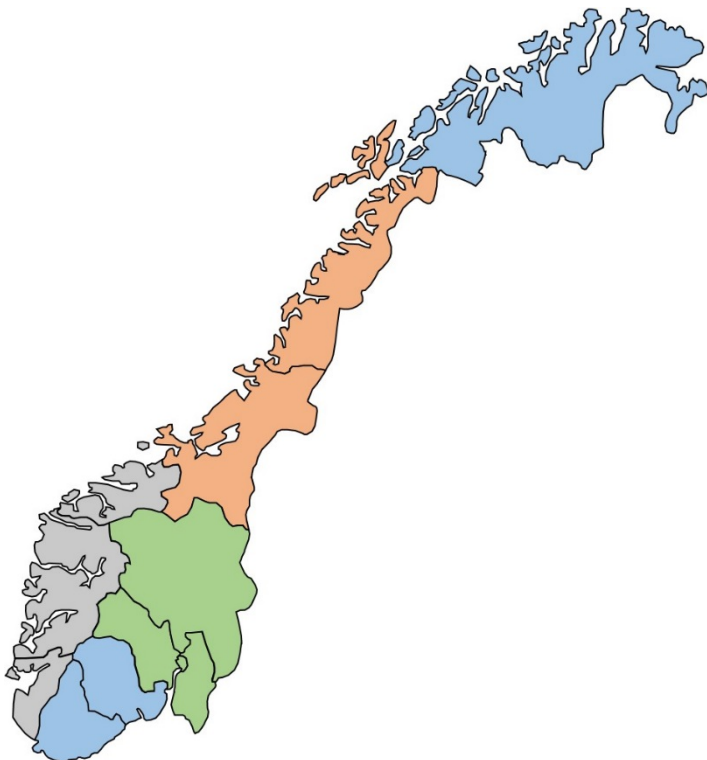
- Region Østlandet – Innlandet, Oslo, Viken, Vestfold og Telemark og Agder: 33 ynglinger av gaupe, 9 ynglinger av jerv, 3 ynglinger av bjørn, samt 4–6 årlige ynglinger av ulv hvorav 3 skal ha skjedd i revir som i sin helhet ligger i Norge.

Alternativ med fem forvaltningsregioner

Dersom man ønsker å gå for en løsning med fem forvaltningsregioner for rovvilt, er det naturlig å ta utgangspunkt i forslaget om fire forvaltningsregioner, og skille ut enkelte fylker til en ny, femte forvaltningsregion for rovvilt. De mest aktuelle fylkene er etter KLDs syn Nordland eller Agder og Telemark og Vestfold. KLD mener det er mest naturlig at Agder og Vestfold og Telemark blir en egen forvaltningsregion for rovvilt. Selv om det også er gode argumenter for at Nordland skal være en egen forvaltningsregion for rovvilt, mener KLD at rovviltets svært store leveområder i Nord-Norge tilsier at det er viktig å ha store, robuste forvaltningsregioner for rovvilt i denne delen av landet.

Basert på en ny forvaltningsmodell med fem forvaltningsregioner for rovvilt, mener KLD følgende fordeling av de elleve nye fylkene er mest hensiktsmessig og gir flest administrative, forvaltningsmessige og biologiske fordeler (se også figur 5):

- Region Nord: Troms og Finnmark.
- Region Midt-Norge: Nordland og Trøndelag.
- Region Vestlandet: Møre og Romsdal, Vestland og Rogaland.
- Region Østlandet: Innlandet, Oslo, Viken.
- Region Sørlandet: Vestfold og Telemark og Agder.

Figur 5. Eksempel på ny forvaltningsmodell som innebærer at Norge deles i fem forvaltningsregioner for rovvilt, med avgrensningene til de elleve nye fylkene som følger av regionreformen inntegnet.

En ny modell med fem forvaltningsregioner for rovvilt, vil få betydning for den regionale fordelingen av de nasjonale bestandsmålene. Vi ønsker derfor å skissere hvordan dagens bestandsmål kan fordeles på fem forvaltningsregioner. Departementet vil imidlertid understreke at vi i dette høringsnotatet primært anbefaler felles bestandsmål på tvers av forvaltningsregioner, jf. kapittel 3.4.

En modell med fem forvaltningsregioner, i tråd med departementets forslag, i stor grad følge samme utgangspunkt som for en modell med fire forvaltningsregioner når det gjelder regional fordeling av nasjonale bestandsmål. I en modell med fem forvaltningsregioner foreslår departementet imidlertid at fylkene Vestfold og Telemark og Agder skilles ut som den nye forvaltningsregionen Sørlandet. Departementet legger til grunn at den nye forvaltningsregionen Sørlandet da viderefører en del av bestandsmålet som vi ovenfor, i forbindelse med en modell med fire forvaltningsregioner, har foreslått til forvaltningsregion Østlandet.

Selv om rovviltnemnda i dagens forvaltningsregion 2 (Vestfold, Buskerud, Telemark og Aust-Agder) i gjeldende forvaltningsplan for rovvilt, datert april 2017³, sier det ikke skal være mål om yngling av gaupe i deler av Aust-Agder, skisserer ikke rovviltnemnda noen videre fordelingsnøkkel på fylkene for regionalt bestandsmål for rovvilt. Departementet har derfor tatt utgangspunkt i at det regionale bestandsmålet på tolv ynglinger av gaupe fordeles likt mellom Vestfold, Buskerud, Telemark og Aust-Agder.

Med bakgrunn i dette kan dagens forvaltningsmål ha følgende fordeling på fem nye forvaltningsregioner:

- Region Nord – Troms og Finnmark: 10 ynglinger av gaupe – hvorav 4 i Finnmark, 10 ynglinger av jerv – hvorav 3 i Finnmark og 6 ynglinger av bjørn.
- Region Midt-Norge – Nordland og Trøndelag: 20 ynglinger av gaupe, 17 ynglinger av jerv og 4 ynglinger av bjørn.
- Region Vestlandet – Møre og Romsdal, Vestland og Rogaland: 2 ynglinger av gaupe og 3 ynglinger av jerv.
- Region Østlandet – Innlandet, Oslo, Viken, Vestfold og Telemark og Agder: 24 ynglinger av gaupe, 9 ynglinger av jerv, 3 ynglinger av bjørn, samt 4–6 årlige ynglinger av ulv hvorav 3 skal ha skjedd i revir som i sin helhet ligger i Norge
- Region Sørlandet – Vestfold og Telemark og Agder: 9 ynglinger av gaupe.

Departementets vurdering av omfordeling av regionale bestandsmål

Når det gjelder KLDs primære forslag om ny fordeling av de regionale bestandsmålene, viser vi til kapittel 3.4 om felles bestandsmål og arealdifferensiering på tvers av forvaltningsregioner. I dette kapittelet redegjøres det også for muligheten med å omfordele ynglinger av gaupe fra nord til sør.

3.3.4. Departementets forslag

KLD foreslår følgende endringer i rovviltforskriften § 4 (*endring i kursiv*), vedrørende antall forvaltningsregioner:

"§ 4 *Forvaltningsregioner*

³ <https://prosjekt.fylkesmannen.no/Documents/Rovvilt%20region%202/Forvaltningsplan%20rovvilt%20april-2017%20Region%202.pdf>

Det skal være *fire* forvaltningsregioner med tilhørende nasjonale mål for antall årlige ynglinger innenfor regionens grenser.

Forvaltningsregionene har følgende avgrensning:

- a) Region Nord: Troms og Finnmark,
- b) Region Midt-Norge: Nordland og Trøndelag,
- c) Region Vestlandet: Møre og Romsdal, Vestland og Rogaland,
- d) Region Østlandet: Innlandet, Oslo, Viken, Vestfold og Telemark og Agder.

§ 4a. Nasjonale bestandsmål for forvaltningsregioner

(...)"

Som et alternativ til dette, foreslår KLD følgende endringer:

"§ 4 Forvaltningsregioner

Det skal være *fem* forvaltningsregioner med tilhørende nasjonale mål for antall årlige ynglinger innenfor regionens grenser.

Forvaltningsregionene har følgende avgrensning:

- a) Region Nord: Troms og Finnmark,
- b) Region Midt-Norge: Nordland og Trøndelag,
- c) Region Vestlandet: Møre og Romsdal, Vestland og Rogaland,
- d) Region Østlandet: Innlandet, Oslo og Viken,
- e) Region Sørlandet: Vestfold og Telemark og Agder.

§ 4a. Nasjonale bestandsmål for forvaltningsregioner

(...)"

Når det gjelder forslag om endring i rovviltforskriften knyttet til regional fordeling av de nasjonale bestandsmål for forvaltningsregion (ny § 4 a), viser vi til høringsforslag 3.4 om forslag til endringer i rovviltforskriften – felles bestandsmål og arealdifferensiering for flere rovviltregioner.

Departementets høringsforslag om fire nye forvaltningsregioner vil få betydning for antall medlemmer i rovviltnemndene oppnevnt fra fylkestingene og for samisk representasjon, jf. rovviltforskriften § 5 om regionale rovviltnemnder. Det vil også få betydning for representasjon fra de forskjellige fylkestingene. I dag er det 43 faste medlemmer i rovviltnemndene, hvorav syv av disse oppnevnes av Sametinget. Departementet mener at antall faste medlemmer (og samtidig varamedlemmer) totalt sett bør reduseres, dersom det fastsettes færre forvaltningsregioner. Siden forvaltningsregionene i de fleste tilfeller øker noe i utstrekning, kan det være naturlig se for seg at antall faste medlemmer i rovviltnemndene i den enkelte forvaltningsregion også øker noe. Et utgangspunkt kan for eksempel være syv faste medlemmer i en rovviltnemnd. Departementet har som intensjon at samisk representasjon i rovviltnemndene andelsmessig ikke skal reduseres sammenlignet med i dag. Departementet ønsker å høre på instansenes syn om antall faste medlemmer i rovviltnemndene, representasjon fra de ulike fylkestingene, samt samisk representasjon i rovviltnemndene.

Eventuell endring av rovviltforskriften legges frem for Stortinget før endringen vedtas, jf. Stortingets vedtak nr. 336 av 13. mai 2004.

3.4. Rovviltforskriften §§ 4 a og 6 – Felles bestandsmål og arealdifferensiering for flere rovviltregioner

3.4.1. Bakgrunnen

I rovviltforliket fra 2011 (Representantforslag 163 S (2010-2011)) står det i pkt. 2.1.9 at *"Forlikspartnerne er enige om at den regionale forvaltningen og de regionale bestandsmålene av rovvilt skal evalueres innen fem år."*

Arealdifferensiering og tydelig soneforvaltning utgjør viktige grunnprinsipper i gjeldende rovviltpolitikk. Skal soneforvaltning ha ønsket effekt, er det avgjørende at rovviltprioriterte områder blant annet er store nok til å dekke arealkravet til den aktuelle arten, består av egnede leveområder og at lokaliseringen sees i sammenheng med utbredelsen av arten i naboregioner og naboland. Måloppnåelse for levedyktig, næringsmessig beitebruk betinger at jordbruks- og reindriftsfaglige forutsetninger for langsiktige investeringer i næringsdriften følges opp av forvaltningen. Tap og risiko for tap av beitedyr på grunn av rovvilt i beiteområder i nærheten av rovviltprioriterte områder utgjør en særlig utfordring der inndelingen av soner er fragmentert og lite sammenhengende.

NINA utarbeidet i 2016 en rapport med en evaluering av den regionale rovviltforvaltningen og de regionale bestandsmålene⁴, med hensyn til måloppnåelse i gjeldende rovviltpolitikk. I tillegg gjennomførte Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) en vurdering av hva rovviltbestandene betyr for norsk landbruk⁵, på oppdrag fra LMD. På bakgrunn av disse rapportene avga Miljødirektoratet en faglig anbefaling til KLD. KLD gjennomførte så innspillmøter med miljøorganisasjoner, husdyr- og tamreinorganisasjoner, Sametinget, fylkesmenn og rovviltnemnder vinteren 2016/2017. KLD har også fått skriftlige innspill.

Bestandsmålene for de ulike rovviltartene er fastsatt i rovviltforskriften, og er i dag spesifisert for den enkelte rovviltregion (i dag åtte regioner). Areal-differensieringen, det vil si lokaliseringen av rovviltprioriterte og beiteprioriterte områder, bestemmes av de regionale rovviltnemndene. Unntaket er ulv, der bestandsmålet er felles for dagens rovviltregion 4 og 5, og ulvesonen er fastsatt av Stortinget. Det er vedtatt konkrete mål for de ulike regionene, og Stortinget har vedtatt at rovviltbestandene skal forvaltes så nær bestandsmålene som mulig.

NIBIOs rapport viste til at forvaltningssonene for rovvilt dekker 57 prosent av nyttbart utmarksbeite, og at beitekapasiteten ble utnyttet med 26 prosent innenfor sonene, mot 59 prosent utenfor sonene. Det er i forvaltningssoner for bjørn og ulv at utmarksbeite med sau i størst grad er avvirket, og gjenværende sauehold er flyttet til innmark, innenfor rovviltgjerd eller til sommerbeiter utenfor forvaltningssonene. Det vises også til NIBIO-rapporten *Beitebruk i ulvesona* om utviklingen i perioden 1999–2017⁶.

De nasjonale målene for rovviltartene er satt lave, blant annet av hensyn til beitenæring. Målene er igjen fordelt på de ulike forvaltningsregionene for rovvilt. NINAs evaluering av den regionale rovviltforvaltningen har vist at det er svært utfordrende, og nærmest umulig, for rovviltnemndene å forvalte små deler av bestandene på et så presist nivå som Stortinget ønsker. Dette blant annet fordi rovvilt bruker store areal og at tilfeldigheter i ynglesuksess (antall valpekull) eller dødelighet kan gi store utslag når tallene er små.

KLD foreslår å formalisere samarbeidet mellom rovviltregioner, gjennom at det legges føringer om samarbeid om arealdifferensieringen på tvers av regioner tas inn i

⁴ <https://brage.bibsys.no/xmlui/handle/11250/2391094>

⁵ <https://nibio.brage.unit.no/nibio-xmlui/handle/11250/2391081>

⁶ <https://nibio.brage.unit.no/nibio-xmlui/handle/11250/2576930>

rovviltforskriften. Departementet ønsker også synspunkter på om det skal eller ikke skal fastsettes felles bestandsmål for flere regioner.

3.4.2. Gjeldende rett og internasjonale forpliktelser

I rovviltforskriften § 4, om forvaltningsregioner og nasjonale bestandsmål for regionene, heter det:

"Det skal være åtte forvaltningsregioner med tilhørende nasjonale mål for antall årlige ynglinger innenfor regionens grenser

- a) *Region 1 – Vest-Agder, Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane: Ingen nasjonale mål for ynglinger av gaupe, jerv, bjørn eller ulv*
- b) *Region 2 – Vestfold, Buskerud, Telemark og Aust-Agder: 12 ynglinger av gaupe*
- c) *Region 3 – Oppland: 5 ynglinger av gaupe og 4 ynglinger av jerv*
- d) *Region 4 – Østfold, Akershus og Oslo: 6 ynglinger av gaupe, samt, i samarbeid med region 5, 4–6 årlige ynglinger av ulv hvorav 3 skal ha skjedd i revir som i sin helhet ligger i Norge*
- e) *Region 5 – Hedmark: 10 ynglinger av gaupe, 5 ynglinger av jerv og 3 ynglinger av bjørn, samt, i samarbeid med region 4, 4–6 årlige ynglinger av ulv hvorav 3 skal ha skjedd i revir som i sin helhet ligger i Norge*
- f) *Region 6 – Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag: 12 ynglinger av gaupe, 10 ynglinger av jerv og 3 ynglinger av bjørn*
- g) *Region 7 – Nordland: 10 ynglinger av gaupe, 10 ynglinger av jerv og 1 yngling av bjørn*
- h) *Region 8 – Troms og Finnmark: 10 ynglinger av gaupe – hvorav 4 i Finnmark, 10 ynglinger av jerv – hvorav 3 i Finnmark og 6 ynglinger av bjørn."*

I rovviltforskriften § 6, om regional forvaltningsplan for rovvilt, heter det videre:

"Rovviltnemnden skal utarbeide en regional forvaltningsplan for rovvilt. I forvaltningsplanen skal det etableres en geografisk differensiert forvaltning i regionen, jf. forskriften § 1. Forvaltningsplanen skal vise hvordan rovviltnemnden vil prioritere midler til forebyggende og konfliktdempende tiltak innenfor regionen i tråd med prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning. Planen skal også gi anbefalinger om bruken av landbrukspolitiske og reindriftspolitiske virkemidler innenfor regionen for å bidra til en samordnet virkemiddelbruk og reduserte tap og konflikter.

Rovviltnemnden skal ha nær kontakt med kommuner og organisasjoner innenfor regionen ved utformingen av forvaltningsplanen. Planen skal sendes Miljødirektoratet til uttalelse før den vedtas av rovviltnemnden."

Departementet legger til grunn at de forslag til endringer som fremmes, ikke er i strid med internasjonale forpliktelser, herunder regulering av fellingsmetoder etter Bernkonvensjonen.

3.4.3. Vurdering av ulike løsninger

KLD mener rovviltnemndene bør få større, felles ansvar for å forvalte rovviltbestandene på tvers av forvaltningsregionene for rovvilt. Dette mener vi vil bidra til å øke presisjonen, fordi tilfeldigheter får mindre utslag og fordi det gir et langt bedre utgangspunkt for å fastsette hensiktsmessige soner til henholdsvis rovvilt og beitedyr. KLD mener av den grunn det bør legges føringer om samarbeid om arealdifferensiering/soneinndeling på tvers av

forvaltningsregioner for rovvilt, samt vurderes å fastsette felles bestandsmål på tvers av regiongrenser. Felles bestandsmål for flere forvaltningsregioner og formalisert samarbeid om soneinndeling, vil gi en mer helhetlig og stabil forvaltning. Det vil også gi nemndene større handlingsrom, og økt sannsynlighet for over tid å stabilisere bestandene nærmere bestandsmålene. I tillegg vil en samordning av soneforvaltningen kunne gi større forutsigbarhet for beitenæringene og ytterligere redusere tap av beitedyr til rovvilt. Blant annet vil en bedre samordning av soneinndelingen kunne øke sannsynligheten for at viktige beiteområder, som går på tvers av forvaltningsregionene, blir ivaretatt. Det samme gjelder viktige leveområder for rovvilt.

En mulig ulempe med felles bestandsmål for flere regioner kan være at den regionale forankringen blir noe svekket, fordi hver enkelt rovviltnemnd må samarbeide med andre rovviltnemnder, og dermed i enkelte tilfeller kan få mindre handlingsrom for selvstendige vurderinger.

Dersom det skal fastsettes felles bestandsmål, mener KLD det kan være hensiktsmessig å dele landet i to, med deling ved Trondheimsfjorden og Stjørdalselva/Tevla. Dette både ut fra geografiske hensyn, hensynet til en samlet forvaltning av den sørvestlige jervebestanden og fordi det på svensk side er funnet en genetisk skillelinje for bjørn i dette området, samt en sannsynlig naturlig barriere for utvandring av binner. Ut fra administrative grenser, kan det imidlertid være utfordrende med en slik deling mellom tidligere Nord- og Sør-Trøndelag, og departementet ønsker særlig innspill om den eksakte grensedragningen.

Dersom det skal fastsette felles bestandsmål henholdsvis nord og sør for Trondheimsfjorden og Stjørdalselva/Tevla, må det først gjøres en vurdering av hvordan eksisterende bestandsmål i nåværende forvaltningsregion 6 (Møre og Romsdal og Trøndelag) kan deles ved denne grensen. I dette har departementet tatt utgangspunkt i rovviltnemndas fylkesvise fordeling av bestandsmålene for gaupe og jerv slik det fremkommer av forvaltningsplanen for rovvilt i region 6 datert 21. november 2013.⁷ Videre er det tatt utgangspunkt i at fylkesgrensen mellom tidligere Sør- og Nord-Trøndelag så å si tilsvarer det foreslåtte skillet ved Trondheimsfjorden og Stjørdalselva/Tevla.

Den fylkesvise fordelingen av bestandsmålet for gaupe er i forvaltningsplanen som følgende:

- Møre og Romsdal: 2 ynglinger av gaupe.
- Sør-Trøndelag: 4 ynglinger av gaupe.
- Nord-Trøndelag: 6 ynglinger av gaupe.

Den fylkesvise fordelingen av bestandsmålet for jerv er i forvaltningsplanen som følgende:

- Møre og Romsdal: 3 ynglinger av jerv.
- Sør-Trøndelag: 3 ynglinger av jerv.
- Nord-Trøndelag: 4 ynglinger av jerv.

Bestandsmålet for bjørn er i forvaltningsplanen i sin helhet lagt til Nord-Trøndelag. Det er videre ikke mål om ynglende bestander av ulv i forvaltningsregionen.

Med bakgrunn i dette, vil bestandsmålet på tolv familiegrupper av gaupe i region 6 omfatte seks familiegrupper av gaupe sør for og seks familiegrupper av gaupe nord for Trondheimsfjorden og Stjørdalselva/Tevla. På samme måte vil bestandsmålet på ti jervekull i

⁷ <https://www.fylkesmannen.no/globalassets/utgatt/fm-nord-trondelag/dokument-fmnt/miljovernavdelingen/forvaltningsplan-for-rovvilt-i-region-6-rapport-nr.-2013-4---november-2013.pdf>

region 6 omfatte seks jervekull sør for og fire jervekull nord for Trondheimsfjorden og Stjørdalselva/Tevla.

Grunnen til at det ikke er tatt utgangspunkt i siste reviderte forvaltningsplan for regionen (vedtatt 22. mars 2018)⁸, er blant annet at det her ikke fremkommer samme fordelingsnøkkel for Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag.

Som et alternativ til å ta utgangspunkt i forvaltningsplanen for rovvilt, kan en ta utgangspunkt i den andelsmessige fordelingen av registrerte familiegrupper av gaupe og jervekull, for eksempel slik det kommer frem av Rovdatas overvåkingsrapporter for de tre siste årene (2016-2018). Departementet viser til at dette kun ville medført små endringer i den foreslåtte fordelingen nord og sør for Trondheimsfjorden og Stjørdalselva/Tevla.

Med utgangspunkt i rovviltnemnda i region 6 sin forvaltningsplan for rovvilt fra 2013, mener departementet derfor det er hensiktsmessig å ta utgangspunkt i at den regionale fordelingen av det nasjonale bestandsmålet for gaupe og jerv, henholdsvis nord og sør for Trondheimsfjorden og Stjørdalselva/Tevla, er som følgende:

- Sør: 39 ynglinger av gaupe og 15 ynglinger jerv
- Nord: 26 ynglinger av gaupe og 24 ynglinger av jerv

Departementet har videre vurdert eventuelle omfordelinger av de regionale bestandsmålene, og har i dette tatt utgangspunkt at en todeling av bestandsmålene henholdsvis nord og sør for Trondheimsfjorden og Stjørdalselva/Tevla, slik beskrevet over. For bjørn og jerv foreslår vi ingen endringer. Derimot foreslår vi endringer i fordelingen av bestandsmål for gaupe, jf. nærmere beskrivelse under.

Gaupa bruker større hjemmeområder i nordlige deler av landet, der det også er utbredt tamreindrift. Dette gjør soneforvaltningen krevende. I sørlige deler av landet bruker gaupene mindre arealer, og det er tilgjengelige områder uten tamrein og uten sau på utmarksbeite. Departementet foreslår at tre av de årlige ynglingene i bestandsmålet for gaupe som i dag er lagt til dagens forvaltningsregion 8 (Troms og Finnmark) flyttes til Sør-Norge. Dette vil si at departementets forslag til fordeling av familiegrupper av gaupe, er som følger:

- Sør: 42 ynglinger av gaupe
- Nord: 23 ynglinger av gaupe

For gaupe har KLD også vurdert endringer med tanke på å oppheve prinsippet om soneinndeling, noe både Miljødirektoratet og NINA har vært inne på i sine vurderinger av den regionale rovviltforvaltningen. De har blant annet vist til at arealdifferensieringen i liten grad praktiseres i rovviltregionene i Sør-Norge, og at det er stort overlapp mellom områder med stor andel sau på utmarksbeite samtidig som de er viktige for oppnåelse av bestandsmål for gaupe. KLD viser imidlertid til at soneforvaltning er et grunnleggende prinsipp i rovviltpolitikken, og Stortinget har også understreket viktigheten av at inndelingen praktiseres tydelig. Ved å gå bort fra soneinndelingen, vil skillet mellom områder prioritert til henholdsvis gaupe og beitedyr viskes ut. Vi mener uklarheter om hvilke prioriteringer som skal gjøres i ulike områder, vil bidra til å redusere tilliten til forvaltningen. KLD mener det også vil være en viss sannsynlighet for at tap av beitedyr til gaupe kan øke og at forutsigbarheten for beitenæringen bli mindre. KLD mener på denne bakgrunn at prinsippet om soneforvaltning bør opprettholdes også for gaupe.

⁸ <https://www.fylkesmannen.no/globalassets/fm-trondelag/dokument-fmtl/miljo-og-klima/rovvilt/forvaltningsplan-for-rovvilt-i-region-6-midt-norge-more-og-romsdal-og-trondelag.pdf>

NRL viser i sitt foreløpige innspill til departementets høringsforslag om endringer i bestandsmål, at det må gjennomføres en sårbarhetsanalyse, for å få bedre kunnskaper om hvordan de fastsatte bestandsmål påvirker næringen. Departementet mener det ligger til grunn nok kunnskap til å gjøre endringer knyttet til de regionale bestandsmålene.

3.4.4. Departementets forslag

Dersom det skal fastsettes felles bestandsmål for flere forvaltningsregioner for rovvilt, foreslår KLD følgende ny § 4 a i rovviltforskriften om nasjonale bestandsmål for forvaltningsregionene (*endring i kursiv*):

"§ 4a. Nasjonale bestandsmål for forvaltningsregioner

Nasjonale mål for antall årlige ynglinger for de ulike rovviltartene sør for Trondheimsfjorden og Stjørdalselva/Tevla:

Gaupe: 42 årlige ynglinger,

Jerv: 15 årlige ynglinger,

Bjørn: 3 årlige ynglinger,

Ulv: 4–6 årlige ynglinger av ulv hvorav 3 skal ha skjedd i revir som i sin helhet ligger i Norge.

Nasjonale mål for antall årlige ynglinger for de ulike rovviltartene nord for Trondheimsfjorden og Stjørdalselva/Tevla:

Gaupe: 23 årlige ynglinger,

Jerv: 24 årlige ynglinger,

Bjørn: 10 årlige ynglinger."

KLD foreslår følgende endringer vedrørende økt samarbeid om arealdifferensieringen (*endring i kursiv*) i rovviltforskriften § 6 første ledd:

"Rovviltnemnden skal utarbeide en regional forvaltningsplan for rovvilt. I forvaltningsplanen skal det etableres en geografisk differensiert forvaltning i regionen, jf. forskriften § 1. I utarbeidelsen av den geografiske differensieringen skal rovviltnemnden samarbeide med tilgrensende forvaltningsregioner. Forvaltningsplanen skal vise hvordan rovviltnemnden vil prioritere midler til forebyggende og konfliktdempende tiltak innenfor regionen i tråd med prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning. Planen skal også gi anbefalinger om bruken av landbrukspolitiske og reindriftspolitiske virkemidler innenfor regionen for å bidra til en samordnet virkemiddelbruk og reduserte tap og konflikter."

Når det gjelder forslag om endring i rovviltforskriften knyttet til antall forvaltningsregioner, viser vi til høringsforslag 3.3 om endringer i rovviltforskriften – antall forvaltningsregioner for rovvilt.

Eventuell endring av rovviltforskriften legges frem for Stortinget før endringen vedtas, jf. Stortingets vedtak nr. 336 av 13. mai 2004.

3.5. Rovviltforskriften § 6 – Landbruksdirektoratet gis rett til å avgi uttalelse til regionale forvaltningsplaner for rovvilt

3.5.1. Bakgrunnen

Rovviltnemndene skal blant annet utarbeide regionale forvaltningsplaner for rovvilt, jf. rovviltforskriften § 6. Forvaltningsplanene står helt sentralt i arbeidet med å etablere en geografisk differensiert forvaltning.

Fylkesmannen, eller én utvalgt fylkesmann i tilfeller der en rovviltregion dekker flere fylker, er sekretariat for de regionale rovviltnemndene. Sekretariatet er blant annet ansvarlig for å levere faggrunnlag og innstillinger til rovviltnemndene i ulike saker, slik som utforming av forvaltningsplaner. Fylkesmannen ivaretar både miljø- og landbrukshensyn, og således mottar nemndene allerede i dag et solid kunnskapsgrunnlag om både rovvilt og beitenæring. Nemndene skal videre ha nær dialog med kommuner og organisasjoner, og mottar gjennom dette ytterligere innspill om blant annet landbruk og beitenæring som grunnlaget for utarbeidelsen av planen.

Før rovviltnemndene vedtar sine forvaltningsplaner, skal forvaltningsplanen sendes til Miljødirektoratet for uttalelse, jf. rovviltforskriften § 6, annet ledd. KLD mener det er grunn til å vurdere om også landbruksmyndigheter bør komme tettere på arbeidet med forvaltningsplaner for rovvilt.

3.5.2. Gjeldende rett og internasjonale forpliktelser

I rovviltforskriften § 6, om regional forvaltningsplan for rovvilt, heter det:

"Rovviltnemnden skal utarbeide en regional forvaltningsplan for rovvilt. I forvaltningsplanen skal det etableres en geografisk differensiert forvaltning i regionen, jf. forskriften § 1. Forvaltningsplanen skal vise hvordan rovviltnemnden vil prioritere midler til forebyggende og konfliktdempende tiltak innenfor regionen i tråd med prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning. Planen skal også gi anbefalinger om bruken av landbrukspolitiske og reindriftspolitiske virkemidler innenfor regionen for å bidra til en samordnet virkemiddelbruk og reduserte tap og konflikter.

Rovviltnemnden skal ha nær kontakt med kommuner og organisasjoner innenfor regionen ved utformingen av forvaltningsplanen. Planen skal sendes Miljødirektoratet til uttalelse før den vedtas av rovviltnemnden."

Departementet legger til grunn at de forslag til endringer som fremkommer av dette høringsforslaget, ikke er relevante for internasjonale forpliktelser.

3.5.3. Vurdering av ulike løsninger

Departementet har vurdert forslaget om å gi Landbruksdirektoratet samme rett til å avgi faglig uttalelse til rovviltnemndenes utkast til forvaltningsplaner som Miljødirektoratet.

Rovviltnemndene har ikke ansvar eller kontroll med landbrukets virkemidler. At nemndene ikke har noen reell myndighet over landbrukets virkemidler er et forhold som kan tale mot forslaget, ettersom de ikke har mulighet til å gjøre tiltak i sine forvaltningsplaner som går direkte på innretningen av landbruket og beitenæring. Gitt den todelte målsettingen i rovviltpolitikken, mener departementet det likevel vil være formålstjenlig at Landbruksdirektoratet kommer tettere på prosessene ved etablering av forvaltningsplaner for

rovvilt. Landbruksdirektoratet har særlig kompetanse på sau og tamrein. Gjennom å få Landbruksdirektoratet mer involvert, kan også landbrukssiden synliggjøre hvordan de kan ta et tydeligere ansvar for å oppfylle den todelte målsettingen. Dette kan blant annet skje gjennom at Landbruksdirektoratet i sin uttalelse til den enkelte plan gir signaler om hvordan de med sine virkemidler blant annet kan bidra til at tapene av sau og tamrein til rovvilt reduseres ytterligere. Skal den todelte målsettingen fungere i praksis, er det viktig at landbruket er en aktiv bidragsyter gjennom sin virkemiddelbruk og sin kunnskap om sau og tamrein. At Landbruksdirektoratet får en slik rolle vil bidra til å skape mer tillit til forvaltningen. Dette vil kunne gi gevinster i nemndenes planlegging, for eksempel med tanke på prioritering av områder til henholdsvis rovdyr og beitedyr. KLD mener det også kan gi nemndene en økt mulighet for en samlet og balansert virkemiddelbruk innenfor både miljø-, landbruk-, og reindriftsforvaltning. Dette er forhold departementet mener taler for at Landbruksdirektoratet bør få avgi uttalelser til rovviltnemndenes forvaltningsplaner for rovvilt.

KLD mener både Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratets uttalelse skal legges ved som vedlegg i forvaltningsplanen.

3.5.4. Departementets forslag

KLD foreslår følgende endringer i rovviltforskriften § 6 annet ledd (*endring i kursiv*), vedrørende Landbruksdirektoratets rett til å gi uttalelse til forvaltningsplanene:

"Rovviltnemnden skal ha nær kontakt med kommuner og organisasjoner innenfor regionen ved utformingen av forvaltningsplanen. Planen skal sendes Miljødirektoratet og *Landbruksdirektoratet* til uttalelse før den vedtas av rovviltnemnden."

3.6. Rovviltforskriften § 18 – Kommuners adgang til å klage på vedtak om felling av rovvilt

3.6.1. Bakgrunnen

Etter gjeldende rett har kommuner ikke rettslig klageinteresse når det gjelder enkeltvedtak fattet etter rovviltforskriften. Departementet foreslår derfor endringer i regelverket som åpner for at kommuner kan klage på enkeltvedtak fattet med hjemmel i rovviltforskriften.

3.6.2. Gjeldende rett og internasjonale forpliktelser

Etter rovviltforskriften § 18 fremgår det at

"Rovviltnemndens vedtak om kvote for betinget skadefellingstillatelse og kvote for lisensfelling, jf. forskriften § 8 og § 10 eller kvotejakt på gaupe, jf. forskriften § 11 (...) kan påklages til Klima- og miljødepartementet."

I kommentarene til rovviltforskriften § 18 fremgår det at klagebehandlingen følger forvaltningslovens regler. Hvem som har adgang til å klage på vedtak om kvote for lisensfelling eller skadefelling av rovvilt eller kvotejakt på gaupe, reguleres dermed etter forvaltningsloven § 28 første ledd. I denne bestemmelsen fremgår det at *"Enkeltvedtak kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse i saken (...)"*.

Departementet mener at det i denne saken er klart at kommunene ikke kan anses som en "part" i vedtak som gjelder kvote for felling av rovvilt eller jakt på gaupe.

Spørsmålet er dermed om kommuner må anses å ha en "rettslig klageinteresse" når det gjelder slike vedtak, jf. forvaltningsloven § 28 første ledd. Begrepet "rettslig klageinteresse" tilsier krav om en viss tilknytning til saken.

Det følger av forarbeidene til forvaltningsloven § 28 at enhver som kan anlegge søksmål etter tvistemålsloven § 54, som i dag er videreført i tvisteloven § 1-3, også skal ha rett til å påklage vedtaket etter forvaltningsloven § 28. Forarbeidene og andre rettskilder knyttet til tvisteloven § 1-3 vil dermed være relevant også for forvaltningsloven § 28.

Det følger av forarbeidene til tvisteloven § 1-3 (Ot. prp. nr. 38 (1964-1965) s. 98) at avgjørelsen av om søksmålet skal tillates fremmet *"må bero på en helhetsvurdering. (...) Utgangspunktet er en konkret vurdering av de aktuelle omstendigheter i den enkelte sak. (...) De nærmere avgrensninger etter § 1-3 vil nødvendigvis til en viss grad bero på skjønn, og i grensetilfelle vil det være avgjørende om det er naturlig og rimelig at tvisten skal kunne bringes inn for domstolene."*

Departementet legger til grunn at de endringer som fremkommer av dette høringsforslaget, ikke er relevante for internasjonale forpliktelser.

Hovedregelen

Det følger av teori og rettspraksis at kommuner i utgangspunktet ikke har klageadgang etter forvaltningsloven § 28. Departementet viser i denne sammenheng til Bernt og Rasmussen *Frihagens forvaltningsrett bind 1, 2. utgave s. 304* hvor det fremgår at *"Heller ikke offentlige forvaltningsorganer har klagerett, som alminnelig utgangspunkt. Det er Kongen i Statsråd og Stortinget som lovgiver som bestemmer hvilke oppgaver og hvilken rolle hvert forvaltningsorgan skal ha. Er beslutningsmyndighet lagt til ett forvaltningsorgan, er det ikke andre forvaltningsorganers sak å sette i gang noen form for formell overprøving av dette."*

Konflikter organene i mellom må løses "tjenestevei", av et forvaltningsorgan som er overordnet begge, og da som en rent intern forvaltningsmessig eller politisk prosess, ikke som en formell klagesak eller ved domstolene."

Departementet viser også til Geir Woxholth kommentarutgave til forvaltningsloven (2011) s. 509 der det står at "*Utgangspunktet er at de samfunnsmessige interesser som ivaretas av offentlige organer, primært skal fremmes gjennom at de trekkes inn i saksforberedelsen av de enkelte saker. Forvaltningslovens klageregler er ikke ment som middel til å fremme de nevnte interesser*".

Unntak

Det finnes også unntak fra utgangspunktet om at offentlige organer ikke har rettslig klageinteresse. Gjennom rettspraksis er det slått fast at offentlige organer kan ha klagerett som representant for innbyggerne eller en del av dem når det gjelder å ivareta allmenne interesser.

Departementet viser i denne sammenheng til Eckhoff og Smith *Forvaltningsrett* 10. utgave s. 294, hvor det står at "*kommuner og fylkeskommuner kan ha klagerett som representant for innbyggerne og for allmenne distriktsinteresser*". I Bernt og Rasmussen *Frihagens forvaltningsrett*, 2 utgave s. 305 nevnes det at "*Dette vil være aktuelt i situasjoner hvor kommuner ønsker å ivareta en mer generell interesse for innbyggerne i kommunen, samtidig som den enkelte innbygger enten ikke vil ha en tilstrekkelig konkretisert tilknytning til saken til å ha rettslig klageinteresse, eller det av andre grunner ikke er praktisk at denne legges på enkeltpersoner*".

Departementet mener at felling av rovvilt og jakt på gaupe ikke er et tilfelle som omfattes av unntakene fra hovedregelen om at kommuner ikke har klageadgang. Departementet viser i denne sammenheng til at det i teorien nevnes eksempler som gjelder spørsmål om felles interesser, som i Eckhoff og Smith *Forvaltningsrett*, 10. utgave s. 294, der det nevnes at en kommune må ha adgang til å klage over en utslippstillatelse som vil medføre store forurensninger i kommunen. Departementet viser videre til Jnr 2869/89 E som gjaldt spørsmål om Fylkesmannen hadde klageadgang på vedtak truffet i henhold til lov 14 juni 1985 nr. 68 om oppdrett av fisk, skalldyr mv. Fylkesmannen ble ikke gitt klageadgang da det var det offentliges interesser på området Fylkesmannen skulle ivareta, ikke spesielle gruppeinteresser.

Situasjonene og eksemplene det vises til i litteraturen og Lovavdelingens uttalelser kan etter departementets syn ikke overføres til vedtak om felling av rovvilt eller kvotejakt på gaupe. I spørsmål om felling av rovvilt er det som kjent ulike syn, og ønsker om både felling og ikke felling. Dette taler etter departementets syn mot at felling av rovvilt kan anses som en mer generell interesse for innbyggere i kommunen, og mot at kommunen har rettslig klageinteresse.

Departementet viser videre til at en lang rekke organisasjoner og foreninger ofte klager på vedtak om felling av rovvilt eller kvotejakt på gaupe. Organisasjoner har i stor utstrekning rett til å klage for å fremme medlemmenes eller gruppens interesser, og anses ofte å ha rettslig klageinteresse i medhold av forvaltningsloven § 28. Kommunenes anførsler i vedtak om felling av rovvilt og kvotejakt på gaupe vil ofte i stor grad være dekket av anførselene fra organisasjoner og foreninger, som dermed vil ivareta innbyggernes ulike interesser i disse tilfellene. Også dette taler etter departementets syn mot at kommunen har rettslig klageinteresse.

Departementet viser endelig til at kommuner innenfor regionen skal trekkes inn i nemndenes forvaltning. Dette følger av kommentarene til rovviltforskriften § 5 der det heter at *"Rovviltnemnden skal i sin forvaltning sørge for en nær kontakt med kommuner og organisasjoner innenfor regionen for å sikre at aktuelle hensyn i forvaltningen er godt belyst"*. Disse prosedyrene fører til at kommunale samfunnsmessige interesser vil bli belyst og tatt stilling til i nemndenes forvaltning.

Med henvisning til sammenhengen mellom reglene om søksmålskompetanse og forvaltningslovens klageregler, vil departementet nevne at tvisteloven § 1-4 a gir en særregel om kommuners adgang til å reise søksmål mot staten. Etter § 1-4 a er kommuner i enkelte tilfeller gitt adgang til å reise søksmål mot staten uten å oppfylle vilkårene i tvisteloven § 1-3. Denne utvidede søksmålsadgangen gjelder der et statlig organs avgjørelse endrer en kommunal avgjørelse eller er avgjørende for en kommunes rettigheter eller plikter. Vedtak om felling av rovvilt eller kvotejakt på gaupe er etter departementets vurdering ikke av en slik karakter, og de hensynene som begrunner utvidet søksmålsadgang etter § 1-4 a gjør seg ikke i samme grad gjeldende.

Etter en samlet vurdering mener departementet på denne bakgrunn at kommunene etter gjeldende rett ikke har rettslig klageinteresse i saker som gjelder vedtak om felling av rovvilt eller kvotejakt på gaupe, jf. forvaltningsloven § 28.

3.6.3. Vurdering av ulike løsninger

Et alternativ er å videreføre gjeldende rett. Etter departementets syn taler det for å videreføre gjeldende rett at kommuners interesser i vedtak om felling av rovvilt, som nevnt over, i stor grad vil bli ivarettatt av blant annet organisasjoner og foreninger med klageadgang og deres anførsler i den forbindelse. Det er dermed reelt sett begrenset behov for å endre gjeldende rett for å sikre at berørte kommuners syn i vedtak om felling av rovvilt eller kvotejakt på gaupe blir hensyntatt i departementets klagebehandling av slike vedtak. Etter departementets syn er det videre en fordel om kommuners klageadgang følger forvaltningsloven, og det som generelt sett gjelder for kommuners klageadgang. I vurderingene av klageadgang etter forvaltningsloven er det gjort prinsipielle og grundige avveininger knyttet til kommuners klageadgang på forvaltningsvedtak, både for hovedregelen og unntakene nevnt i punktet over, som etter departementets syn bør legges til grunn også for vedtak om felling av rovvilt og kvotejakt på gaupe. Dette taler etter departementets syn mot at kommuner gis klageadgang for slike vedtak.

Etter departementets syn er det likevel ikke sterke grunner som taler mot at kommuner skal ha klageadgang på vedtak fattet med hjemmel i rovviltforskriften. Vedtak om felling av rovvilt blir ofte påklaget av en rekke aktører, og deres ulike anførsler vil i stor grad dekke også berørte kommuners syn i slike saker. Departementet tar i behandlingen av klagen også ofte med berørte kommuners innspill i sine vurderinger av klagesaken. Det kan likevel tenkes tilfeller der ingen påklager et vedtak om felling av rovvilt eller kvotejakt på gaupe, og at det å gi kommuner klageadgang vil kunne innebære en faktisk endring. Dette vil være positivt for de berørte kommuner som ønsker å klage på slike vedtak, men vil samtidig innebære administrative konsekvenser for det organet som behandler klagen.

Departementet foreslår på denne bakgrunn at kommuner gis klageadgang for enkeltvedtak fattet med hjemmel i rovviltforskriften, ved at dette presiseres i rovviltforskriften § 18 om klageadgang.

Departementet mener samtidig det bør være visse avgrensninger av hvilke kommuner som kan klage på slike vedtak. Som et utgangspunkt bør kommunen ha en tilknytning til vedtaket, enten ved at skadegjørende rovilt eller skadesituasjonen forekommer i kommunen eller i nær tilknytning til kommunegrensen.

3.6.4. Departementets forslag

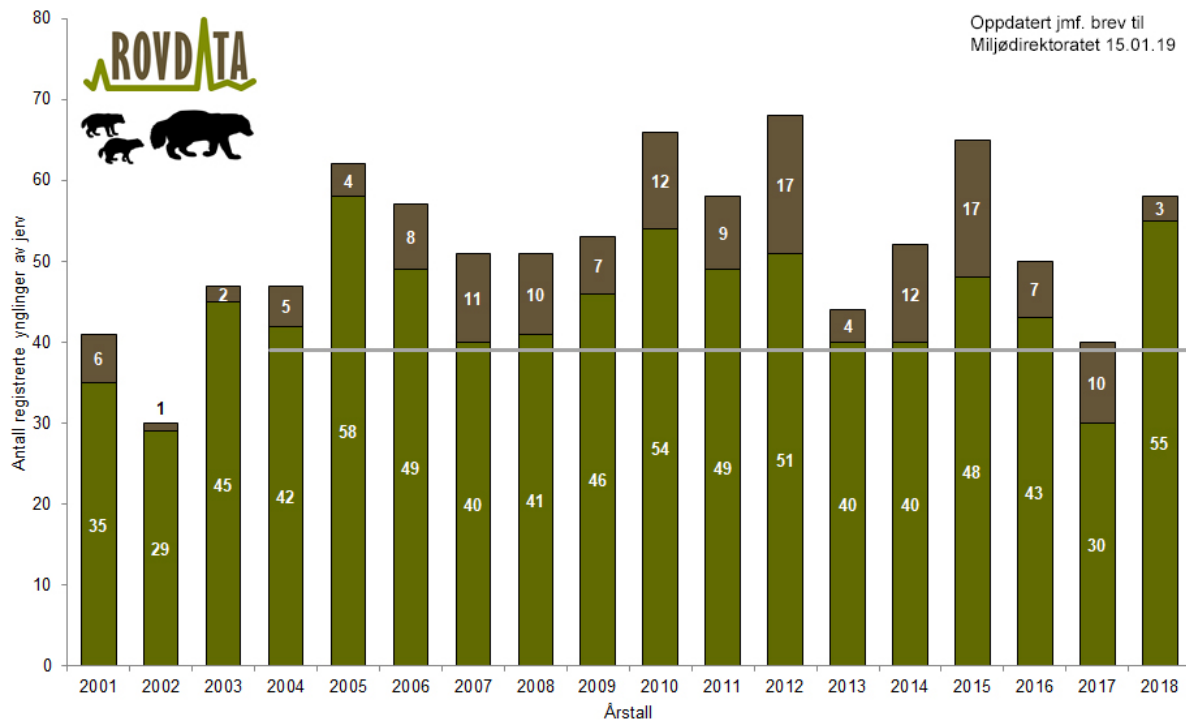
Departementet foreslår at kommuner gis klageadgang for enkeltvedtak fattet med hjemmel i rovviltforskriften, ved at dette tas inn som et nytt tredje ledd i rovviltforskriften § 18 om klageadgang slik (*endring i kursiv*):

"Kommuner har klageadgang for enkeltvedtak fattet med hjemmel i denne forskriften."

3.7. Forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst §§ 29 a og 34 – Fellingsmetoder for jerv

3.7.1. Bakgrunnen

Jerv er klassifisert som sterkt truet på Norsk rødliste for arter 2015. Det betyr at jerv har svært høy risiko for å dø ut fra norsk natur. Stortinget har fastsatt det nasjonale bestandsmålet for jerv til 39 årlige ynglinger (ungekull). Rovdata har ansvaret for å rapportere om bestandsstatus for blant annet jerv, og de siste 10 årene har bestanden variert fra 40 til 68 årlige ungekull før hiuttak (figur 1).

Figur 1. Antall årlige fødte ungekull av jerv i Norge i perioden 2001-2018. Hiuttak, det vil si der mordyr og/eller valper er avlivet, fremkommer av brun del av søylene. Bestandsmålet på 39 årlige ungekull er representert ved den horisontale grå linjen. (kilde: Rovdata)

Generelt har bestanden av jerv ligget godt over bestandsmålet, og det er gjennomført et større antall hiuttak der mordyr og/eller valper blir avlivet. Hiuttak er en kontroversiell og ressurskrevende fellingsmetode. Det er derfor et mål å redusere omfanget av hiuttak gjennom å effektivisere lisensfelling.

På den bakgrunn sendte Klima- og miljødepartementet (KLD) den 20. februar 2015 på høring forslag til forskriftsendringer for mer effektiv lisensfelling av jerv, og midlertidige forskriftsendringer for å prøve ut enkelte nye virkemidler ble innført 14. juli 2015. Seks prosjekter fordelt på nesten hele landet var med i prøveordningen fra start, men antallet ble senere utvidet til ti prosjekter i løpet av den treårige ordningen som varte frem til 15. februar 2018.

Etter ønske fra flere aktører, besluttet KLD den 31. oktober 2018 at prøveordningen skulle videreføres midlertidig, slik at de som tidligere hadde fått tillatelse til å delta i slike

prøveprosjekter kunne fortsette prosjektene vinteren 2018/2019. Dette parallelt med at Miljødirektoratet gjennomførte en evaluering av prøveordningen.

Den 20. desember 2018 leverte Miljødirektoratet sin evaluering og faglige anbefaling til KLD. Direktoratet anbefalte at bruk av virkemidlene kunstig lys på åte og kameraovervåking/elektronisk overvåking av fangstbåsn videreføres, og at endringene i forskriften om utøvelse av jakt, felling og fangst gjøres permanent.

Det vises også til Stortingets vedtak 386 i 2019:

"Stortinget ber regjeringa sende på alminneleg høyring eit forslag om å gjere forsøksordningane med fastmontert kunstig lys ved åtejakt og kameraovervåking/elektronisk overvåking av fangstbåsn permanente ved endring av forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst."

3.7.2. Gjeldende rett og internasjonale forpliktelser

I forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst, § 29 a om kunstig lys ved åtejakt på jerv, heter det at:

"Fast montert kunstig lys kan benyttes ved åtejakt på jerv i prosjektområdene for prosjekter godkjent av Klima- og miljødepartementet for utprøving av slikt tiltak. Klima- og miljødepartementet kan fastsette vilkår for bruk av kunstig lys.

Avgrensningen av prosjektområdene skjer i samråd med Fylkesmannen."

Videre heter det i kommentarene til § 29 a at:

"Av hensyn til erfaringsinnhentingen stilles krav om føring av logg for hvert åte der det benyttes kunstig lys. Av loggen skal det framgå avstand fra lys til åte, radius på opplyst areal fra åte, registrert vilt inklusiv jerv på åtet, skutt/påskutt jerv på åtet og hendelsesforløp. Dette inngår i retningslinjene til forskriften."

I forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst § 34, første og annet ledd, om krav om tilsyn, heter det at:

"Bruker av fangstredskap som fanger viltet levende plikter å føre tilsyn med fangstredskapet minst én gang hvert døgn. Ved fangst av villmink, gaupe og jerv skal det minst føres tilsyn hver morgen og kveld.

For jerv kan tilsyn med kamera kombinert med elektronisk overvåking erstatte fysisk tilsyn i prosjektområdene for prosjekter godkjent av Klima- og miljødepartementet for utprøving av slikt tiltak. Det er et vilkår at fangstbåsen ikke plasseres lenger unna enn at fysisk tilsyn kan gjennomføres uansett vær- og føreforhold. Klima- og miljødepartementet kan fastsette ytterligere vilkår."

Videre heter det i kommentarene til § 34 at:

"Følgende vilkår gjelder for kameraovervåking/elektronisk overvåking:

- *Det må benyttes viltkameraer som er innstilt slik at de sender bilde til jegeren minimum to ganger daglig, morgen og kveld. Dato og tidspunkt skal framgå av bildene.*
- *Viltkameraene må stilles slik at man lett kan se om båsen er åpen eller lukket, samt at det kan identifiseres hvilke dyr som går inn i fangstbåsen.*

- *I tillegg til minimum to bilder pr dag skal kameraene ta bilder som sendes jegeren ved bevegelse foran kameraet. Jegeren skal også kunne sende SMS til kameraet slik at det tar bilde av båsen og sender det til jegeren.*
- *Som supplement til kameraet bør en fellevarsler monteres, som sender varsel til jeger dersom lokket faller ned.*
- *Det skal umiddelbart gjøres tilsyn med båsen ved teknisk svikt med kamera.*
- *Alle bilder skal arkiveres sikkert i en logg. Dersom bilde(r) mangler skal det gå klart fram av loggen hva som er årsak og hvilke tiltak som er iverksatt. Loggen skal løpende kunne fremvises på forespørsel fra naturoppsynet. Etter endt lisensfellingsperiode skal loggen rapporteres til Fylkesmannen i sin helhet.*
- *Ved godkjenning av fangstbåser til jerv skal Fylkesmannen vurdere plasseringen strengt før tillatelse blir gitt. God dekning for sending av bilder fra kameraene er en forutsetning. Videre skal jervebåsen plasseres slik at fysisk tilsyn kan gjennomføres uansett vær- og føreforhold, og uten at fysisk tilsyn tar uforholdsmessig lang tid. Av kontrollhensyn legges det opp til at Fylkesmannen lagrer plassering av fangstbåsene digitalt i egnet verktøy, og sørger for at naturoppsynet får tilgang til GPS-posisjoner."*

Bernkonvensjonen inneholder bestemmelser om bruk av kunstig lys som kan være begrensende. Departementet er likevel av den oppfatning at det kan være fornuftig å åpne for at det kan gis forskriftsbestemmelser som tillater åtejakt med bruk av kunstig lys for jerv.

3.7.3. Vurdering av ulike løsninger

Det er ønskelig å effektivisere lisensfelling av jerv. Ny virkemidler kan bidra til reduserte tap av beitedyr.

I evalueringen av prøveordningen går det frem at 31 jerv ble felt under prøveordningsperioden, 18 jerv på åte med kunstig lys og 11 jerv i bås med kameraovervåking/elektronisk overvåking. Det var ingen trend til økt antall felt jerv ved bruk av virkemidlene, selv om virkemidlene bidro til fellinger. Det var heller ingen trend til økt oppnåelse av fellingskvotene. I evalueringen blir det nevnt at det er vanskelig å si hva som er utslagsgivende ved felling av jerv, og det kan ikke utelukkes at jervene også hadde blitt felt uten bruk av disse virkemidlene. Virkemidlene kan likevel bidra til mer effektiv felling av jerv ved at de tilrettelegger for økt sjanse for felling, samt at interessen for felling av jerv og dermed antall fellingstimer kan øke.

Bruk av kunstig lys på åte er rapportert å bedre skuddsikkerheten og minske faren for skadeskyting. I tillegg bidrar det til å forlenge tidsrommet for lisensfelling, altså antall mulige jaktdøgn, fordi det kan drives lisensfelling under dårligere lysforhold. Det har vært vanskelig å konkludere med hvilken effekt virkemiddelet har for fellingsresultatet, men Miljødirektoratet kan ikke se at fastmontert kunstig lys har hatt en negativ effekt på jerv ved økt skadeskyting eller at kravet til dyrevelferd ikke blir ivaretatt. Det kan imidlertid ikke utelukkes at det vil skje skadeskyting og at nødvendig ettersøk i slike situasjoner blir vanskeligere når det er mørkt. Bruk av åte i seg selv kan bidra til å øke matgrunnlaget for jerven eller andre åtseletere, og i ukontrollerte former kan også målrettet felling og fellingsresultat bli vanskeliggjort, blant annet fordi jerven får mange åteplasser å velge mellom. Miljødirektoratet har nå en forskrift om bruk/utlegging av åte under utarbeidelse, der hensikten blant annet er å regulere bruk av åte i forbindelse med jakt, fangst og felling av vilt.

Bruk av kameraovervåking/elektronisk overvåking av fangstbås har gitt positive erfaringer. Det har vært få rapporterte tilfeller av teknisk svikt, og der dette har skjedd, ble det utført tilsyn, og båsene ble stengt til problemet var løst. Bruk av slik overvåking av fangstbåser

reduerte behovet for manuell sjekk av fangstbåsen, og bidro til en effektivisering av fangstmetoden. Bruk av kameraovervåking/elektronisk overvåking kan bidra til å gjøre bruk av bås mer human og forhindre at jerv blir stående lenge i båsen. En forutsetning for dette er at elektronikken fungerer, og at krav og vilkår ved bruk av fangstbås blir fulgt. For å sikre human jaktutøvelse, vil de krav og vilkår som gjaldt i prøveordningen, slik som krav til utstyr, mobildekning og plassering av fangstbåser, bli videreført dersom virkemidlene skal tillates permanent. Det kan bli aktuelt med noen justeringer i vilkårene, blant annet etter innspill fra Fylkesmannen og Statens naturoppsyn om frekvensen på hvor ofte kameraet skal sende bilder og rapporteringsrutiner til Fylkesmannens vakttelefon ved teknisk svikt.

KLD foreslår å innføre bruk av kunstig lys på åte og kameraovervåking/elektronisk overvåking av fangstbås ved lisensfelling av jerv. I løpet av treårsperioden for prøveordningen kan det ikke konkluderes med at bruken av virkemidlene har bidratt til økt antall felte jerv. KLD mener likevel, basert på erfaringene som har kommet gjennom prøveordningen, at disse virkemidlene på sikt kan bidra til å gjøre lisensfelling av jerv mer effektiv og enklere for lisensjegerne. Som det nevnes i Miljødirektoratet sin evaluering av prøveordningen, kan en innføring av disse virkemidlene også bidra til høyere deltakelse i lisensfelling, noe som i seg selv kan gjøre lisensfelling mer effektiv.

I Miljødirektoratets evaluering pekes det videre på at det ikke er negative sider ved å ta virkemidlene i bruk, så lenge vilkår som ble satt til å gjelde for prøveordningen og krav til etterkontroll gjøres permanent. Det er et svært viktig punkt for at KLD foreslår endringen i forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst.

3.7.4. Departementets forslag

KLD foreslår følgende endringer i forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst § 29 a første ledd (*endringer i kursiv*):

"Fast montert kunstig lys kan benyttes ved åtejakt på jerv."

KLD foreslår samtidig at § 29 a annet ledd utgår.

KLD foreslår videre følgende endringer i forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst § 34 annet ledd (*endringer i kursiv*):

"For jerv kan tilsyn med kamera kombinert med elektronisk overvåking erstatte fysisk tilsyn.

Følgende vilkår gjelder for kameraovervåking/elektronisk overvåking:

- *Fangstbåsen skal ikke plasseres lenger unna enn at fysisk tilsyn kan gjennomføres uansett vær- og føreforhold.*
- *Det må benyttes viltkameraer som er innstilt slik at de sender bilde til jegeren minimum to ganger daglig, morgen og kveld. Dato og tidspunkt skal framgå av bildene.*
- *Viltkameraene må stilles slik at man lett kan se om båsen er åpen eller lukket, samt at det kan identifiseres hvilke dyr som går inn i fangstbåsen.*
- *I tillegg til minimum to bilder pr dag skal kameraene ta bilder som sendes jegeren ved bevegelse foran kameraet. Jegeren skal også kunne sende SMS til kameraet slik at det tar bilde av båsen og sender det til jegeren.*
- *Som supplement til kameraet bør en fellevarsler monteres, som sender varsel til jeger dersom lokket faller ned.*
- *Det skal umiddelbart gjøres tilsyn med båsen ved teknisk svikt med kamera.*

- *Alle bilder skal arkiveres sikkert i en logg. Dersom bilde(r) mangler skal det gå klart fram av loggen hva som er årsak og hvilke tiltak som er iverksatt. Loggen skal løpende kunne fremvises på forespørsel fra naturoppsynet. Etter endt lisensfellingsperiode skal loggen rapporteres til Fylkesmannen i sin helhet.*
- *Ved godkjenning av fangstbåser til jerv skal Fylkesmannen vurdere plasseringen strengt før tillatelse blir gitt. God dekning for sending av bilder fra kameraene er en forutsetning. Videre skal jervebåsen plasseres slik at fysisk tilsyn kan gjennomføres uansett vær- og føreforhold, og uten at fysisk tilsyn tar uforholdsmessig lang tid. Av kontrollhensyn legges det opp til at Fylkesmannen lagrer plassering av fangstbåsene digitalt i egnet verktøy, og sørger for at naturoppsynet får tilgang til GPS-posisjoner.*

Fylkesmannen kan ved tillatelse til bruk av fangstbås til jerv fastsette ytterligere vilkår for bruk av elektronisk overvåking."

Departementet viser videre til kommentarene til disse forskriftsbestemmelsene i gjeldende rett. Kommentarene knyttet til § 29 a foreslås opphevet, og kommentarene til § 34 er foreslått forskriftsfestet. Departementet ber om innspill på dette.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser

KLD har vurdert økonomiske og administrative konsekvenser ved høringsforslagene. Vi kan ikke se at noen sider av forslagene reiser prinsipielle spørsmål.

4.1. Naturmangfoldloven

4.1.1. Naturmangfoldloven § 17 – Nødvergebestemmelsen

Valget av ordlyd i naturmangfoldloven § 17 annet ledd annet punktum antas ikke å ha økonomiske, administrative eller andre konsekvenser av betydning.

4.1.2. Naturmangfoldloven § 26 b – Etablering av uavhengig rovviltklagenemnd

Etablering av en uavhengig rovviltklagenemnd vil medføre utgifter til drift av klagenemnda, nærmere bestemt godtgjørelse til medlemmer, lønn til sekretariat, utgifter til leie av lokaler, reiseutgifter mv. I tillegg til en grunnkostnad, vil utgiftene øke noe hvis man inkluderer skadefelling av enkelt dyr, erstatningsvedtak og tilskuddsvedtak, men økningen av utgifter antas å bli forholdsmessig liten sammenlignet med grunnkostnaden.

Miljødirektoratet må bruke noe administrative ressurser på den praktiske driften av klagenemnda. Samtidig som etablering av en klagenemnd medfører økte utgifter og ressursbruk i form av drift av nemnda, vil etableringen også frigjøre ressurser i departementet og i Miljødirektoratet. Det er vanskelig å anslå nøyaktig hvor mye dette utgjør. I tillegg frigjøres kapasitet hos politisk ledelse.

Vurderinger av og forslag knyttet til klagenemndas uavhengighet, myndighet, sammensetning mv. anses ikke å ha nevneverdige økonomiske eller administrative konsekvenser.

4.2. Rovviltforskriften

4.2.1. Rovviltforskriften §§ 4 og 5 – Antall forvaltningsregioner for rovvilt

Dette forslaget kan ses i sammenheng med forslag om felles bestandsmål og arealdifferensiering på tvers av forvaltningsregioner. Forslagene er imidlertid to uavhengige forslag, og som ikke nødvendigvis er avhengig av hverandre.

En ny forvaltningsmodell med fire eller fem forvaltningsregioner for rovvilt vil ikke medføre vesentlige økonomiske eller administrative konsekvenser, utover de konsekvenser som vil følge av regionreformen og elleve nye fylker. Forvaltningsregioner med grenser som samsvarer med de administrative grensene vil gi positive administrative konsekvenser. Fire forvaltningsregioner vil med departementets forslag redusere det totale antallet faste medlemmer i rovviltnemndene, noe som kan medføre en økonomisk innsparing med tanke på blant annet møte- og reisegodtgjørelse, møteutgifter m.v.

Foruten konsekvenser for rovviltnemndene, som må gjennom en omstrukturering i tråd med departementets forslag, mener KLD forslaget ikke direkte vil ha andre konsekvenser for aktuelle interesser på rovviltfeltet. Dette begrunner vi med at rovviltnemndene, som har ansvaret for forvaltningen av rovvilt innenfor den enkelte forvaltningsregion for rovvilt, fremdeles vil ha ansvaret for soneforvaltningen, det vil si å avsette områder prioritert til

henholdsvis beitedyr og rovvilt. Videre vil rovviltnemndenes myndighet i de ulike forvaltningsområdene, på samme måte som i dag, være knyttet opp mot oppfyllelse av bestandsmålene i forvaltningsregionen. I så måte medfører ikke forslaget noen endring sammenlignet med i dag.

Forslaget kan imidlertid ha indirekte konsekvenser for lokale rovviltbestander og beitebrukere, i de tilfeller der rovviltnemndene mener det er nødvendig å endre den geografiske arealdifferensieringen som følge av endringer i forvaltningsregionene. Dette kan medføre at tidligere beiteområder blir prioritert til rovvilt, eller at tidligere rovviltområder blir prioritert til beitedyr. Dette kan igjen medføre noe endret prioritering for bruk av midler til forebyggende og konfliktdempende tiltak. Endringer i arealdifferensiering kan også være belastende for beitebrukere som har innrettet seg og gjort langsiktige investeringer basert på gjeldende arealdifferensiering. Dette følges opp av rovviltnemndenes forvaltningsplan for rovvilt i den enkelte forvaltningsregion for rovvilt, med egne prosesser og høringer.

4.2.2. Rovviltforskriften § 4 a og 6 – Felles bestandsmål og arealdifferensiering for flere rovviltregioner

Forslaget vil ikke innebære vesentlige økonomiske konsekvenser. Administrativt vil forslaget kreve økt samarbeid mellom rovviltnemnder og deres sekretariat (fylkesmenn). Eventuelle merkostnader dekkes innenfor KLDs til enhver tid gjeldende budsjetttramme.

4.2.3. Rovviltforskriften § 6 – Landbruksdirektoratet gis rett til å avgi uttalelse til regionale forvaltningsplaner for rovvilt

KLDs forslag vil ikke ha økonomiske eller administrative konsekvenser av vesentlig betydning. Endringen vil innebære noe økt arbeid i Landbruksdirektoratet i forbindelse med rovviltnemndenes revisjon av forvaltningsplanene.

4.2.4. Rovviltforskriften § 18 – Kommuners adgang til å klage på rovviltnemndenes vedtak om felling av rovvilt

Departementets forslag vil i liten grad få økonomiske og administrative konsekvenser, ettersom vedtak om felling av rovvilt i stor grad påklages av andre aktører i dag, og berørte kommuners innspill i den forbindelse vurderes sammen med klagers anførsler i slike klagesaker. Ved å gi kommuner klageadgang kan det øke ressursbruken noe på klagebehandling.

I tilfeller der ikke andre aktører har påklaget et vedtak om felling, og en berørt kommune påklager et slikt vedtak, vil det innebære administrative konsekvenser for det organet som skal behandle en økt mengde klager (per i dag er KLD klageinstans i en rekke saker, men se høringsforslag 3.2 om å etablere en uavhengig rovviltklagenemnd).

4.3. Forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst §§ 29 a og 34 – Fellingsmetoder for jerv

KLD kan ikke se at det foreligger vesentlige direkte økonomiske eller administrative konsekvenser ved innføring av virkemidlene i vårt forslag til endring av forskriften. Det vil

imidlertid forventes noe ekstra administrasjon for fylkesmennene blant annet for godkjenning og utplassering av fangstbåser. Dette administreres innenfor gjeldende budsjettammer.

KLDs endringsforslag, basert på evalueringen av den treårige prøveordningen, kan føre til økt effektivitet i lisensfellingen av jerv, enten direkte ved høyere fellingsrate, eller indirekte gjennom økt motivasjon til jegere. Dette vil kunne redusere behovet for ressurskrevende, ekstraordinære skadefellinger/ hiuttak av jerv.

5. Merknader til lovforslag

Til naturmangfoldloven § 17 annet ledd annet punktum

Det tas inn et vilkår om at avliving av vilt til forsvar for bufe, tamrein osv. "må anses påkrevd". Vilkåret må ses i lys av Konvensjonen om vern av ville europeiske planter og dyr og deres naturlige leveområder (Bernkonvensjonen) art. 9 nr. 1. Konvensjonsbestemmelsen stiller som krav for felling av en rekke arter at det ikke finnes andre tilfredsstillende løsninger. I den tidligere nødvergebestemmelsen i viltloven § 11 var det et vilkår at avliving "må anses påkrevd". Vilkåret falt ved en inkurie ut da bestemmelsen ble overført til naturmangfoldloven. Endringen gjøres for å rette opp denne inkurien og for å bringe bestemmelsen i overensstemmelse med Norges forpliktelser etter Bernkonvensjonen.

Vilkåret om at avliving "må anses påkrevd" vil være oppfylt dersom det ikke foreligger andre, mindre vidtgående handlingsalternativer som fremstår som aktuelle eller hensiktsmessige. Dersom det foreligger andre, mindre vidtgående handlingsalternativer, innebærer vilkåret at disse må være forsøkt uten at det har avverget situasjonen. Eksempler på mindre vidtgående handlinger kan være gjennomføring av skremmeforsøk, som roping eller avfyring av skremmeskudd, eller jaging ved bruk av tilgjengelig stokk eller lignende dersom det er snakk om mindre vilt.

Ordlyden endres i tillegg fra "under direkte angrep" til "på grunn av et pågående eller umiddelbart forestående angrep". Endringen gjøres for å kodifisere rettspraksis, jf. Rt-2004-1854. I kjennelsen fant Høyesterett at "under direkte angrep" må tolkes noe mer romslig enn det som kan sies å følge av en snever ordfortolkning, men at dette må begrenses til tilfeller hvor et angrep er umiddelbart forestående.

Ordlyden "umiddelbart forestående angrep" innebærer at nødvergeretten kan inntre før viltet har gått til angrep på bufe, tamrein, gris, hund eller fjørfe. At angrepet må være umiddelbart forestående innebærer imidlertid at viltet enten må være i ferd med å angripe, eller at det må være klare indikasjoner på at viltet har til hensikt å straks gå til angrep. Det at viltet befinner seg nært bufe, tamrein osv. vil ikke i seg selv være tilstrekkelig indikasjon på et umiddelbart forestående angrep. Den omstendighet at viltet befinner seg i samme innhegning eller lignende som bufe, tamrein osv. vil heller ikke i seg selv være tilstrekkelig indikasjon på et umiddelbart forestående angrep (dette gjelder ikke for vilt innenfor rovdryrsikkert hegn som reguleres av særskilte regler i naturmangfoldloven § 17 a). I Høyesteretts avgjørelse inntatt i Rt. 2004 s.1854 gjaldt saken en bjørn som hadde blitt felt etter at den hadde stått rolig ved fôringskassen i en grisebinge i ca. to minutter. De siste minuttene før skuddet falt hadde bjørnen ikke vist interesse for grisene. Høyesterett fant at det ikke var gitt tilfredsstillende begrunnelse for at tiltalte hadde rimelig grunn til å tro at et angrep på grisene var nært forestående og opphevet avgjørelsen fra lagmannsretten.

Ordlyden "på grunn av et pågående (...) angrep" klargjør at nødvergeretten ikke bare kommer til anvendelse ved et umiddelbart forestående angrep, men også under et pågående angrep. Et pågående angrep foreligger der viltet har gått til angrep på viltet, og angrepet ikke er avsluttet.

Til naturmangfoldloven § 26 b

Det følger av første ledd at Rovviltklagenemnda skal behandle vedtak om kvoter for jakt, lisensfelling og skadefelling av rovvilt, vedtak om skadefelling av enkeltdyr av rovvilt, vedtak om erstatning for tap av husdyr og tamrein til rovvilt og vedtak etter rovviltforvaltningens tilskuddsordninger. Hjemmelsgrunnlagene for vedtakene er ikke angitt spesifikt, for å unngå å måtte endre loven ved eventuelle endringer i forskriftene. Det vil imidlertid fremgå av de aktuelle forskriftene at Rovviltklagenemnda er klageinstans.

Annet ledd regulerer de viktigste spørsmålene knyttet til Rovviltklagenemndas uavhengighet. Rovviltklagenemnda er et uavhengig forvaltningsorgan som er administrativt underlagt departementet. Det følger av bestemmelsen at departementet ikke kan instruere klagenemnda om avgjørelse i enkeltsaker eller omgjøre Rovviltklagenemndas vedtak. Departementet kan heller ikke gi nemnda generelle instruksjoner om lovtolkning eller skjønnsutøvelse eller prioritering av saker. Departementet kan imidlertid beskrive hvordan regler skal forstås ved å gi kommentarer til forskriftene, slik praksis er i dag. Kommentarene er tilgjengelige i Lovdata. Departementet kan også på vanlig måte angi kriterier for skjønnsutøvelsen i lov og forskrift.

At Rovviltklagenemnda er administrativt underlagt departementet, innebærer at departementet er klageinstans etter offentleglova og at det i utgangspunktet er klageinstans etter forvaltningsloven i saker der nemnda er førsteinstans. Nemnda vil være førsteinstans hvis den omgjør vedtak av eget tiltak, jf. forvaltningsloven § 35, ved avslag på begjæring om partsinnsyn og ved avgjørelser nemnda treffer om dekning av sakskostnader.

Rovviltklagenemndas myndighet er ikke regulert i bestemmelsen, da myndigheten følger hovedregelen i forvaltningsloven § 34 annet ledd. Der følger det at klageinstansen kan prøve alle sider av saken og herunder ta hensyn til nye omstendigheter.

De alminnelige skrankene for domstolenes prøvelse av forvaltningsvedtak gjelder.

Tredje ledd regulerer forholdet mellom departementet og førsteinstans. I saker hvor Rovviltklagenemnda er klageinstans, kan departementet ikke instruere det organet som behandler saken i førsteinstans, om behandlingen av enkeltsaker. Departementet kan imidlertid gi førsteinstansen generelle instruksjoner om blant annet lovforståelse, skjønnsutøvelse mv.

Rovviltklagenemndas adgang til å omgjøre vedtak fra førsteinstans er ikke særskilt regulert i bestemmelsen, da forvaltningsloven § 35 gjelder. Klagenemnda kan altså omgjøre slike vedtak etter eget tiltak. Dette gjelder bare vedtak som det er klagerett på og for eksempel ikke Miljødirektoratets beslutninger om ekstraordinære uttak, som treffes etter eget tiltak.

Det følger av fjerde ledd at departementet oppnevner medlemmene i Rovviltklagenemnda. Oppnevning av nemnda skjer ved kongelig resolusjon, som fremmes av Klima- og miljødepartementet. KLD mottar forslag fra Landbruks- og matdepartementet (LMD) og rådfører seg med Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) om sammensetningen av rovviltklagenemnda. Sammensetningen skal sikre at Rovviltklagenemnda har kompetanse om landbruk, samisk kultur- og naturgrunnlag og forutsetninger for å nå den todelte målsetningen i rovviltpolitikken.

Bestemmelsen angir ikke antall medlemmer i Rovviltklagenemnda. Dette vil følge av forskrift, jf. femte ledd.

Etter femte ledd kan Kongen ved forskrift gi nærmere regler om Rovviltklagenemndas sammensetning, organisering, saksbehandling mv. I en slik forskrift, kan det blant annet

være relevant å gi nærmere bestemmelser om antall medlemmer, hvilken ekspertise medlemmene skal ha, hvilket tidsrom medlemmene oppnevnes for, sekretariatets størrelse, kompetanse og plassering, antall møter og møtestruktur, saksbehandlingsregler samt regler for innkalling til møter og stemmegivning.

Klagenemnda skal bestå av fagpersoner uten parts- eller organisasjonstilknytning og ledes av en jurist. Det bør tilstrebes å finne medlemmer med faglig tyngde og integritet og som ikke har profilert seg spesielt i den offentlige debatten om rovvilt. Medlemmene skal samlet ha kompetanse på mange ulike områder, se omtalen av fjerde ledd. Hovedvekten av kompetansen må likevel ligge på rovviltartene.

6. Forslag til endringslover/-forskrifter

Forslag til vedtak om endringer i naturmangfoldloven

I

I lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) gjøres følgende endringer:

§ 17 annet ledd annet punktum skal lyde:

Eieren, eller en som opptrer på vegne av eieren, kan avlive vilt *når det må anses påkrevd på grunn av et pågående eller umiddelbart forestående angrep på bufe, tamrein, gris, hund og fjørfe.*

Ny § 26 b skal lyde:

§ 26 b (Rovviltklagenemnda)

Vedtak om kvoter for jakt, lisensfelling og skadefelling av rovvilt, vedtak om skadefelling av enkeltdyr av rovvilt, vedtak om erstatning for tap av husdyr og tamrein til rovvilt og vedtak etter rovviltforvaltningens tilskuddsordninger kan påklages til Rovviltklagenemnda.

Departementet kan ikke instruere Rovviltklagenemnda om avgjørelse i enkeltsaker eller omgjøre vedtak truffet av nemnda. Departementet kan heller ikke instruere Rovviltklagenemnda om lovtolkning, skjønnsutøvelse eller prioritering av saker.

I saker hvor Rovviltklagenemnda er klageinstans, kan departementet ikke instruere det organet som behandler saken i førsteinstans, om avgjørelse i enkeltsaker. Departementet kan heller ikke omgjøre vedtak i slike saker.

Departementet oppnevner medlemmene i Rovviltklagenemnda.

Kongen kan ved forskrift gi nærmere regler om Rovviltklagenemndas sammensetning, organisering, saksbehandling mv.

II

Loven trer i kraft når Kongen bestemmer.

Forskrift om endringer i forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt

(Fastsatt av Klima- og miljødepartementet med hjemmel i lov 29. mai 1981 nr. 38 om jakt og fangst av vilt (viltloven) § 4 og § 6)

I

I forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) foretas følgende endringer:

§ 4 skal lyde:

Alternativ 1:

§ 4 Forvaltningsregioner

Det skal være *fire* forvaltningsregioner med tilhørende nasjonale mål for antall årlige ynglinger innenfor regionens grenser.

Forvaltningsregionene har følgende avgrensning:

- a) Region Nord: Troms og Finnmark,
- b) Region Midt-Norge: Nordland og Trøndelag,
- c) Region Vestlandet: Møre og Romsdal, Vestland og Rogaland,
- d) Region Østlandet: Innlandet, Oslo, Viken, Vestfold og Telemark og Agder.

Alternativ 2:

§ 4 Forvaltningsregioner

Det skal være *fem* forvaltningsregioner med tilhørende nasjonale mål for antall årlige ynglinger innenfor regionens grenser.

Forvaltningsregionene har følgende avgrensning:

- a) Region Nord: Troms og Finnmark,
- b) Region Midt-Norge: Nordland og Trøndelag,
- c) Region Vestlandet: Møre og Romsdal, Vestland og Rogaland,
- d) Region Østlandet: Innlandet, Oslo og Viken,
- e) Region Sørlandet: Vestfold og Telemark og Agder.

Ny § 4 a skal lyde:

§ 4a. Nasjonale bestandsmål for forvaltningsregioner

Nasjonale mål for antall årlige ynglinger for de ulike rovviltartene sør for Trondheimsfjorden og Stjørdalselva/Tevla:

Gaupe: 42 årlige ynglinger,

Jerv: 15 årlige ynglinger,

Bjørn: 3 årlige ynglinger,

Ulv: 4–6 årlige ynglinger av ulv hvorav 3 skal ha skjedd i revir som i sin helhet ligger i Norge.

Nasjonale mål for antall årlige ynglinger for de ulike rovviltartene nord for Trondheimsfjorden og Stjørdalselva/Tevla:

Gaupe: 23 årlige ynglinger,

Jerv: 24 årlige ynglinger,

Bjørn: 10 årlige ynglinger.

§ 6 skal lyde:

Rovviltnemnden skal utarbeide en regional forvaltningsplan for rovvilt. I forvaltningsplanen skal det etableres en geografisk differensiert forvaltning i regionen, jf. forskriften § 1. *I utarbeidelsen av den geografiske differensieringen skal rovviltnemnden samarbeide med tilgrensende forvaltningsregioner.* Forvaltningsplanen skal vise hvordan rovviltnemnden vil prioritere midler til forebyggende og konfliktdepende tiltak innenfor regionen i tråd med prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning. Planen skal også gi anbefalinger om bruken av landbrukspolitiske og reindriftspolitiske virkemidler innenfor regionen for å bidra til en samordnet virkemiddelbruk og reduserte tap og konflikter.

Rovviltnemnden skal ha nær kontakt med kommuner og organisasjoner innenfor regionen ved utformingen av forvaltningsplanen. Planen skal sendes Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet til uttalelse før den vedtas av rovviltnemnden.

§ 18 nytt tredje ledd skal lyde:

Kommuner har klageadgang for enkeltvedtak fattet med hjemmel i denne forskriften.

II

Forskriften trer i kraft straks.

Forskrift om endringer i forskrift 22. mars 2002 nr. 313 om utøvelse av jakt, felling og fangst

(Fastsatt av Klima- og miljødepartementet med hjemmel i lov av 29. mai 1981 nr. 38 om jakt og fangst av vilt (viltloven) § 20 femte ledd, § 24 annet ledd og § 26 nr. 10, jf. delegeringsvedtak 2. april 1982 nr. 592)

I

I forskrift 22. mars 2002 nr. 313 om jakt, felling og fangst foretas følgende endringer:

§ 29 a skal lyde:

Fast montert kunstig lys kan benyttes ved åtejakt på jerv.

§ 34 annet ledd skal lyde:

For jerv kan tilsyn med kamera kombinert med elektronisk overvåking erstatte fysisk *tilsyn*.

Følgende vilkår gjelder for kameraovervåking/elektronisk overvåking:

- *Fangstbåsen skal ikke plasseres lenger unna enn at fysisk tilsyn kan gjennomføres uansett vær- og føreforhold.*
- *Det må benyttes viltkameraer som er innstilt slik at de sender bilde til jegeren minimum to ganger daglig, morgen og kveld. Dato og tidspunkt skal framgå av bildene.*
- *Viltkameraene må stilles slik at man lett kan se om båsen er åpen eller lukket, samt at det kan identifiseres hvilke dyr som går inn i fangstbåsen.*
- *I tillegg til minimum to bilder pr dag skal kameraene ta bilder som sendes jegeren ved bevegelse foran kameraet. Jegeren skal også kunne sende SMS til kameraet slik at det tar bilde av båsen og sender det til jegeren.*
- *Som supplement til kameraet bør en fellevarsler monteres, som sender varsel til jeger dersom lokket faller ned.*
- *Det skal umiddelbart gjøres tilsyn med båsen ved teknisk svikt med kamera.*
- *Alle bilder skal arkiveres sikkert i en logg. Dersom bilde(r) mangler skal det gå klart fram av loggen hva som er årsak og hvilke tiltak som er iverksatt. Loggen skal løpende kunne fremvises på forespørsel fra naturoppsynet. Etter endt lisensfellingsperiode skal loggen rapporteres til Fylkesmannen i sin helhet.*
- *Ved godkjenning av fangstbåser til jerv skal Fylkesmannen vurdere plasseringen strengt før tillatelse blir gitt. God dekning for sending av bilder fra kameraene er en forutsetning. Videre skal jervebåsen plasseres slik at fysisk tilsyn kan gjennomføres uansett vær- og føreforhold, og uten at fysisk tilsyn tar uforholdsmessig lang tid. Av kontrollhensyn legges det opp til at Fylkesmannen lagrer plassering av fangstbåsene digitalt i egnet verktøy, og sørger for at naturoppsynet får tilgang til GPS-posisjoner.*

Fylkesmannen kan ved tillatelse til bruk av fangstbåser til jerv fastsette ytterligere vilkår for bruk av elektronisk overvåking.

II

Forskriften trer i kraft straks.

Saksframlegg

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Viltnemd	27/19	24.09.2019

Høring på forskrift om skadefelling, om dødt vilt, og om bruk av vilt i oppdrett, forskning og dyrepark (Viltforskriften)

Vedlegg

- 1 Høringsnotat viltforskrift
- 2 Viltforskrift - høringsversjon

Saksopplysninger

Miljødirektoratet har sendt på høring Viltforskriften som samler fire eksisterende forskrifter som regulerer innfangning, uttak, oppdrett og hold av vilt, og håndtering av dødt vilt, til en felles forskrift.

Utgangspunktet er at hovedprinsippene i viltforvaltningen videreføres i den nye forskriften, og at bestemmelsene nå samles i en mer systematisk og harmonisert forskrift. Det er også innarbeidet et skille mellom vilt som forekommer naturlig i Norge og fremmede viltarter. Bestemmelsene om hold av fremmede viltarter flyttes til forskrift om fremmede organismer.

Rådmannen vil kommentere enkelte paragrafene nedenfor. Det henvises for øvrig til det vedlagte høringsbrevet og forslaget til forskrift.

Vurdering

Generelt

Aremark kommune har ventet på «Viltforskriften» i lang tid, og syntes det er positivt at den nå foreligger. Kommunen ønsker å komme med følgende kommentarer / endringer:

Kapittel 1 Generelle bestemmelser

§ 1-1 Formål

Slik formålsparagrafen står skrevet nå, er det hovedfokus på biologisk mangfold og vern. Det bør presiserer at formålet også omhandler landbruksnæring og friluftsliv.

§ 1-4 Definisjoner

c) **Innfangning:** her bør det suppleres med en formulering som gjør at man får en bredere forståelse for hva det menes med innfangning. Definisjonen betyr at å ta med seg for eksempel pinnsvinunger eller fugl hjem også regnes som innfangning etter denne forskriften. Mange vil ikke forstå at det å ta med seg et pinnsvin eller en fugl blir regnet som innfangning, og faller inn under bestemmelsene. Dette bør tydeliggjøres og presiseres.

n) **Vilt:** Det må tydeliggjøres en grense mellom viltlevende dyr og husdyr. Slik viltbegrepet står skrevet i forslaget, blir det for bredt, da de fleste husdyr kan overleve i norsk natur og vil falle under viltdefinisjonen.

Kapittel 2 Innfangning av vilt

§ 2-6 Om bruk av fangstredskap ved ringmerking

Miljødirektoratet foreslår at fangstredskap ved ringmerking skal være under kontinuerlig tilsyn når det står til fangst. Videre skal fangstredskaper som ikke er under tilsyn stenges eller fjernes slik at de ikke kan fange. Aremark kommune ønsker at det settes krav om merking av fangstredskap ved ringmerking. Dette bør også gjelde når fangstredskapet ikke er i bruk, for å forhindre uhell med fangstinnretning som ikke er tilstrekkelig stengt.

§ 2-8 Innfangning av vilt for overføring til viltoppdrett

Aremark kommune ønsker at fasan og rapphøns inkluderes som arter kommunen kan gi tillatelse til innfangning av for overføring til viltoppdrett. Kommunen har viltlevende bestander av disse artene, og det er dermed aktuelt for deler av landet.

§ 2-10 Innfangning av vilt for rehabilitering

Det bør vises konkret til § 4 i dyrevelferdsloven om at det ikke er tillatt å avlive storvilt selv, slik at man ikke leser bestemmelse i § 2-10 og tror at adgang til å avlive viltet gjelder alle arter.

§ 2-11 Søknad til innfangning

Aremark kommune syntes det er positivt med søknader gjennom Elektronisk søknadssenteret, slik at det blir mer standardiserte søknadsskjema. Det vil bli viktig å inkludere kommunene i utarbeiding av en søknadsmal, slik at hensyn som må tas for særskilte kommuner blir ivarettatt.

Kapittel 3 Skadefelling og annet uttak av vilt

Generelt

Aremark kommune ønsker at forskjellen mellom uttak og skadefelling forklares og tydeliggjøres. Det benyttes skadefelling og uttak om hverandre. Uttak er et bredere begrep enn skadefelling, og bør avklares.

§ 3-3 Vilkår for skadefelling

Aremark kommune påpeker at beslutningsmyndigheten i §3-4 fører til at skadefelling etter §3-4 ikke er søknadspliktig, men gjøres på skadelidtes egen beslutning. Derimot er det fornuftig at vilkårene også gjelder §3-4. Vi foreslår derfor en endret ordlyd, slik at vilkårene også følger §3-4, men ikke søknadsplikten.

Videre ønsker vi at den som har beslutningsmyndigheten etter §3-5 - §3-7 gis anledning til å sette egne vilkår til skadefellingsvedtaket. Vi foreslår at det utformes en egen paragraf på det, eller at dette tas inn i §3-3.

I gjeldende skadefellingsforskrift er det en bestemmelse som sier at «avlives mordyr i yngletid bør avkommet av dyrevernsmessige hensyn om mulig avlives». Denne bør inkluderes i ny forskrift, eller beskrives i veilederen til forskriften.

Forslag til endret tekst

§ 3 – 3 Vilkår for skadefelling

Den som har beslutningsmyndighet etter §§ 3-4 til 3-7 kan *fatte beslutning om uttak for å stanse eller avverge skade når;*

- a) skadeforebyggende tiltak i rimelig utstrekning er forsøkt, vurdert ut fra hvilke verdier som skal beskyttes og kostnadene ved alternative tiltak,
- b) uttaket rettes mot skadegjørende individ,
- c) uttaket er egnet til å stanse eller vesentlig begrense skadesituasjonen, og d) uttaket ikke truer bestandens overlevelse.

Den som har beslutningsmyndighet etter §§ 3-5 til 3-7 kan *sette egne vilkår for gjennomføring av skadefelling i vedtaket om skadefelling.*

§ 3-4 Skadefelling etter skadelidtes egen beslutning

Aremark kommune ser det som positivt at kanadagås innlemmes i artene som kan felles på skadefelling etter skadelidtes egen beslutning. Samtidig ønsker vi å poengtere at viltets egenverdi må tillegges stor vekt, også på fremmede arter og arter som kan være skadegjørende. Det vil være sentralt at skadelidte kan vise til konkret skade, utførte forebyggende tiltak og at uttaket er egnet til å stanse eller vesentlig begrense skadesituasjonen før en skadefeller på egen beslutning, som kommentert i paragrafen over.

Kommunen stiller oss undrende til om *grunneier* er den eneste rette til å utføre eller iverksette skadefelling etter §3-4. I tittelen står det *skadelidte*, men i teksten benyttes *grunneier*. Det vil være naturlig om *eier, jaktrettshaver eller bruker* har hjemmel til å utføre eller iverksette skadefelling, da det er relativt ofte brukeren som har jaktretten på spesielt landbruksjord. Brukeren er da gjerne den skadelidte og bør etter vår mening ha mulighet til å utføre eller iverksette skadefelling.

Videre savner vi *viltopprett* i listen over hva slags skadelidende næringer som gis grunnlag for skadefelling, da flere av artene i listen er svært aktuelle skadegjørere i slik næring.

Til slutt ønsker vi grevling flyttet frem i listen, slik at den står sammen med mårdyrene og ikke hare dyr som i forslaget, samt at kaie flyttes fra § 3-5 til § 3-4.

Forslag til endret tekst

§ 3-4 Skadefelling etter skadelidtes egen beslutning

Dersom det er nødvendig for å stanse eller avverge vesentlig skade på avling, husdyr, viltoppdrett, tamrein, skog, fisk, vann eller annen eiendom kan eier, jaktrettshaver eller bruker foreta eller iverksette uttak av bestemte individ av kanadagås, stripegås, gråmåke, svartbak, bydue, ringdue, pilfink, bokfink, bjørkefink, grønnefink, gråspurv, kjøttmeis, gråtrost, måltrost, svarttrost, rødvingetrost, fasan, skjære, kråke, kaie, ravn, rødrev, røyskatt, mink, mår, grevling, viltlevende kanin og sørhare.

Den som fatter beslutning om skadefelling skal uten ugrunnet opphold rapportere uttak til kommunen, med opplysning om antall, art og hvilken skade som var grunnlag for uttaket. Vilt som er felt etter denne bestemmelse tilfaller det kommunale viltfondet.

§ 3-5 Skadefelling etter beslutning fra kommunen

Aremark kommune syntes det er svært positivt at beslutningsmyndigheten for skadefelling av hvitkinngås foreslås flyttet fra Fylkesmannen til kommunene i fylkene rundt Oslofjorden. Skadefelling av hvitkinngås vil kunne ha god effekt, da de i dag er svært lite sky for menneskelig aktivitet.

Vi henstiller Miljødirektoratet til å benytte ny fylkesinndeling, da forskriften vil iverksettes samtidig som nye fylker slås sammen.

Slik som i §3-4 ønsker vi at viltoppdrett føyes til listen over næringer som kan søke om kommune om skadefelling.

Vi stiller oss undrende til at villsvin fortsatt står listet opp som en art som kommunen beslutter skadefelling på etter søknad, uten ytterligere forklaring. Siden villsvin har jakttid hele året og kun er begrenset med at det ikke er tillatt å felle ungeførende purker, vil det i praksis bety at kommunen blir søknadsinstans for å felle purka fra ungene, eller felle purka først. Det er spesielt uheldig i forhold til dyrevern (fredning av mordyr). I mange situasjoner kan felling av purka også føre til at skaden eskalerer, da villsvinunger som har mistet sugga ofte opptrer som store skadegjørere. Det vil derfor være viktig å ta ut ungene i ettertid i slike situasjoner, noe som er utfordrende og krevende i seg selv. Erfaringer fra andre land som har hatt villsvin i lengre tid viser at effekten av å skyte en villsvinunge er stor, og hele flokken holder seg gjerne vekk fra området i lengre tid. Det gir derfor god skadeforebyggende effekt å skyte villsvinunger, slik at man unngår de negative effektene ved å felle mordyr. Vi ønsker likevel at villsvin beholdes i opplistingen over arter kommunen kan gi tillatelse til skadefelling på, for å kunne fange opp eventuelle situasjoner hvor slik felling er påkrevet, og kunne sette kriterier for fellingen.

Aremark kommune støtter Miljødirektoratets forslag om at kommunen kan av eget tiltak iverksette uttak av knoppsvane og kanadagås når de blant annet utgjør en helseisiko ved tilgrising av badeplasser og lignende. Vi ønsker derimot at også grågås og hvitkinngås innlemmes med de to andre artene. I våre områder har vi tilfeller av tilgrising av strender fra knoppsvane, kanadagås, grågås og hvitkinngås, og mulighet for uttak av disse artene av eget tiltak vil kunne gi kommunen ytterligere verktøy for å redusere utfordringen på badeplasser og lignende.

Forslag til endret tekst

§ 3-5 Skadefelling etter beslutning fra kommunen

*Dersom det er nødvendig for å stanse eller avverge skade av vesentlig økonomisk betydning på avling, husdyr, **viltoppdrett**, tamrein, skog, fisk, vann eller annen eiendom, kan kommunen etter søknad gi tillatelse til uttak av bestemte individ av følgende arter:*

- a) knoppsvane, storskarv, toppskarv, gråhegre, ærfugl, stokkand, siland, laksand, tjeld, grønnspett, svartspett, flaggspett, kate, kornkråke, stær, hare, dompap, gulspurv, ekorn og ungeførende villsvinsugger.*
- b) grågås i alle fylker unntatt Finnmark,*
- og c) hvitkinngås i fylkene Aust-Agder, Telemark, Buskerud, Vestfold, Oslo og Akershus, Østfold, Oppland og Hedmark.*

Kommunen kan av eget tiltak iverksette uttak av bestemte individ av alle hjorteviltartene og villsvin når de oppholder seg på trafikkerte eller tettbygde områder, og utgjør en fare for skade på person eller skaper trafikkfarlige situasjoner.

Kommunen kan av eget tiltak iverksette uttak av knoppsvane og kanadagås i hele landet, grågås i alle fylker unntatt Finnmark og hvitkinngås i fylkene Aust-Agder, Telemark, Buskerud, Vestfold, Oslo og Akershus, Østfold, Oppland og Hedmark når de oppholder seg på områder hvor de utgjør en fare for skade på person, hindrer ferdsel, eller utgjør en helserisiko ved tilgrising av friområder, badeplasser eller lignende.

§ 3-6 Skadefelling etter beslutning fra fylkesmannen

Aremark kommune ønsker at Fylkesmannen også kan fatte vedtak om skadefelling etter eget initiativ på de tre første leddene, slik som i fjerde ledd (moskus).

Forslag til endret tekst

§ 3-6 Skadefelling etter beslutning fra fylkesmannen

Dersom det er nødvendig for å stanse eller avverge vesentlig skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk, vann eller annen eiendom, kan fylkesmannen etter søknad gi tillatelse til eller av eget tiltak iverksette uttak av bestemte individ av følgende arter:

- a) grågås i Finnmark fylke,*
- b) hvitkinngås i de fylker som ikke er nevnt i § 3-5, og*
- c) de artene som ikke er nevnt i §§ 3-4 eller 3-5.*

Fylkesmannen kan etter søknad gi tillatelse til eller av eget tiltak iverksette uttak av vilt for å beskytte naturlige forekommende planter, dyr og økosystemer.

Fylkesmannen kan etter søknad gi tillatelse til eller av eget tiltak iverksette uttak av vilt for å avverge vesentlige helseplager som følge av støy fra vilt.

Fylkesmannen kan av eget tiltak iverksette uttak av bestemte individ av moskus når de vandrer til eller oppholder seg i tettbygde områder slik at de kan utgjøre en fare for skade på person eller skaper trafikkfarlige situasjoner.

§ 3-8 Søknad om skadefelling

Forslaget om at søknad om skadefelling av vilt etter §§ 3-5, 3-6 og 3-7 skal fremmes gjennom Elektronisk søknadssenter støttes, da det vil føre til en mer detaljert og omfattende søknad. Det vil gjøre kommunens saksbehandling enklere og mer forutsigbar, om tilstrekkelig informasjon kreves i Elektronisk søknadssenter. Vi savner derimot en bestemmelse som sier at det kan gis muntlige skadefellingstillatelser, som følges opp skriftlig i Elektronisk søknadssenter. Dette for rask behandling av søknadene ved akutte skadehendelser.

Aremark kommune henstiller Miljødirektoratet til å inkludere kommunene og fylkesmannen i arbeidet med utforming av søknadsskjema, for å fange opp erfaringer og kunnskap lokalt og regionalt.

§ 3-14 Varsling til kommunen, grunneier og politiet

Det er positivt at grunneier, kommunen og politiet (i tilfeller hvor skytevåpen skal benyttes) skal varsles. Vi ønsker likevel at kravet om at politiet skal varsles bare gjelder tettbygde strøk. Det

er ikke nødvendig å varsle politiet i alle tilfeller av skadefelling med skytevåpen, da dette ofte foregår utenfor allfarvei og bebyggelse. Det vil skape unødvendig merarbeid for politiet.

Forslag til endret tekst:

§ 3-14 Varsling til kommunen, grunneier og politiet

Den som gjennomfører uttak etter denne forskrift skal på forhånd varsle kommunen og grunneier. Det skal opplyses om hvilken art som skal tas ut, antall, og tid og sted for uttaket. Dersom uttaket krever faste monteringer i terrenget eller inngrep i naturen, skal det innhentes tillatelse til dette fra grunneier. Den som utfører uttak i tettbebygde strøk ved bruk av skytevåpen skal varsle politiet, før uttak finner sted.

§ 4-6 Viltoppdrett etter tillatelse

Aremark kommune savner at *dåhjort* presiseres i teksten over arter som kreves tillatelse etter fremmede arter.

Forslag til endret tekst:

§ 4-6 Viltoppdrett etter tillatelse

Kommunen kan etter søknad gi tillatelse til hold av elg, hjort og rådyr for oppdrett i kommuner hvor disse artene finnes i naturlig villevende bestander.

Miljødirektoratet kan etter søknad gi tillatelse til hold for oppdrett av andre viltarter enn de som omfattes av første ledd og § 4-5, i kommuner hvor disse artene finnes i naturlig villevende bestander. Søknaden sendes kommunen, som videresender denne til Miljødirektoratet sammen med kommunens vurdering.

*Oppdrett av **dåhjort** og **andre** viltarter som ikke finnes i naturlig villevende bestander i kommunen krever tillatelse etter forskrift om fremmede organismer.*

Miljødirektoratet kan fastsette øvre rammer for satser for saksbehandlingsgebyr for kommunens behandling av søknader etter første ledd.

§ 4-9 Trening av hund på vilt i fangenskap

I forslaget kan Fylkesmannen i samråd med Mattilsynet gi tillatelse til hold av vilt i fangenskap til foreninger og organisasjoner. Aremark kommune mener at *foreninger og organisasjoner* skal ha enerett på hold av vilt fra oppdrett til trening av hund er uheldig. Kompetansen om vilt, hold av vilt og hund sitter ikke kun hos foreninger og organisasjoner, men også hos privatpersoner og bedrifter. Aremark kommune ønsker at muligheten også gis til private og bedrifter. Dette vil kunne skape en enda større profesjonalitet og mangfold i treningsfasiliteter og treningstyper. Trening av hund på vilt i fangenskap gjelder ikke bare jakt, men også aversjonstrening med mer.

Forslag til endret tekst:

Fylkesmannen kan i samråd med Mattilsynet etter søknad ~~gi foreninger eller organisasjoner~~ tillatelse til å holde vilt fra oppdrett til trening av hund. Dersom søknaden gjelder en art, underart eller bestand som ikke forekommer naturlig på stedet behandles søknaden etter forskrift om fremmede organismer.

§ 5-1 Innfangning og uttak av vilt som har rømt

Aremark kommune ønsker at kommuner etter søknad kan gi tillatelse til innfangning av rømt vilt utover 1. måned. Det er særs aktuelt å fange inn rømt vilt vinteren etter de rømte, da de gjerne vender tilbake når mattilgangen reduseres.

Forslag til endret tekst:

§ 5-1 Innfangning og uttak av vilt som har rømt

Vilt som har rømt fra fangenskap er å anse som viltlevende.

*Eier av vilt som har rømt har likevel rett og plikt til å fange inn eller å avlive rømte individer som er synlig merket og som befinner seg innenfor en avstand av 5 km fra det innhegnete området. Slik innfangning kan bare skje innen en måned etter rømming. **Kommunen kan utvide denne perioden etter søknad fra eier.***

Dersom vilt er etablert eller kan etablere seg i naturen som følge av rømming eller ulovlig utsetting kan kommunen eller Miljødirektoratet etter søknad gi tillatelse til, eller av eget tiltak, fange inn eller avlive viltet, uavhengig av eiers rett og plikt etter annet ledd.

Eier av rømt vilt kan ikke påberope seg rett til rømte individer som er lovlig felt av andre enn eier.

§ 7-3 Eiendomsrett til vilt felt på skadefelling og i nødverge m.m.

Aremark kommune ønsker at fallvilt av villsvin tilfaller det kommunale viltfondet, på lik linje som hjortevilt og bever. Det er kommunen som i praksis har arbeidet med fallvilt av villsvin, slik at det er naturlig.

Forslag til endret tekst:

§ 7-3 Eiendomsrett til vilt felt på skadefelling og i nødverge m.m.

*Vilt av ikke registreringspliktige viltarter felt på skadefelling i medhold av kapittel 3 eller i medhold av naturmangfoldloven §§ 17, 17a eller 18, tilfaller det kommunale viltfondet. Dette gjelder ikke for smånagere og krypdyr unntatt slettsnok, buorm og stålorm. Fallvilt av hjortevilt, bever **og villsvin** tilfaller det kommunale viltfondet.*

§ 7-4 Eiendomsrett til uregistrert, ulovlig avlivet eller ulovlig innført vilt

Denne paragrafen må ses i sammenheng med §7-3. §7-3 beskriver at kommunalt viltfond har eiendomsrett til fallvilt av hjortevilt og bever, mens §7-4 beskriver at *vilt som er felt ulovlig... tilfaller Viltfondet*. Ulovlig felt hjortevilt og bever ligger innenfor begrepet *fallvilt*, slik at det er behov for å endre ordlyden i §7-3. Vi ønsker samtidig å ta villsvin inn sammen med hjortevilt og bever, slik vi beskriver i §7-3.

Forslag til endret tekst.

§ 7-4 Eiendomsrett til uregistrert, ulovlig felt eller ulovlig innført vilt

Hjortevilt, bever og villsvin som er ulovlig felt tilfaller det kommunale viltfondet. Annet vilt som er ulovlig felt eller ulovlig innført til Norge tilfaller Viltfondet. Dødt vilt, preparater og egg som ikke er registrert og merket i samsvar med denne forskriften, eller i samsvar med tidligere regelverk om registrering og merking, er Viltfondets eiendom og kan ikke lovlig oppbevares uten at man godtgjør å ha nødvendig tillatelse for det enkelte eksemplar.

Rådmannens innstilling

Aremark kommune har følgende innspill til høringen om Viltforskriften:

1. Aremark kommunes forslag til endret tekst på § 3 – 3: § 3 – 3 *Vilkår for skadefelling*

*Den som har beslutningsmyndighet etter §§ 3-4 til 3-7 kan **fatte beslutning om** uttak for å stanse eller avverge skade når;*

- a) skadeforebyggende tiltak i rimelig utstrekning er forsøkt, vurdert ut fra hvilke verdier som skal beskyttes og kostnadene ved alternative tiltak,*
- b) uttaket rettes mot skadegjørende individ,*
- c) uttaket er egnet til å stanse eller vesentlig begrense skadesituasjonen,*
- og d) uttaket ikke truer bestandens overlevelse.*

*Den som har beslutningsmyndighet etter §§ 3-5 til 3-7 kan **sette egne vilkår for gjennomføring av skadefelling i vedtaket om skadefelling.***

2. Aremark kommunes forslag til endret tekst på § 3 – 4: § 3-4 *Skadefelling etter skadelidtes egen beslutning*

*Dersom det er nødvendig for å stanse eller avverge vesentlig skade på avling, husdyr, **viltoppdrett**, tamrein, skog, fisk, vann eller annen eiendom kan **eier, jaktrettshaver eller bruker** foreta eller iverksette uttak av bestemte individ av **kanadagås**, stripegås, gråmåke, svartbak, bydue, ringdue, pilfink, bokfink, bjørkefink, grønnfink, gråspurv, kjøttmeis, gråtrost, måltrost, svarttrost, rødvingetrost, fasan, skjære, kråke, **kaie**, ravn, rødrev, røyskatt, mink, mår, **grevling**, viltlevende kanin og sørhare.*

***Den som fatter beslutning om skadefelling** skal uten ugrunnet opphold rapportere uttak til kommunen, med opplysning om antall, art og hvilken skade som var grunnlag for uttaket. Vilt som er felt etter denne bestemmelse tilfaller det kommunale viltfondet.*

3. Aremark kommunes forslag til endret tekst på § 3 – 5: § 3-5 *Skadefelling etter beslutning fra kommunen*

*Dersom det er nødvendig for å stanse eller avverge skade av vesentlig økonomisk betydning på avling, husdyr, **viltoppdrett**, tamrein, skog, fisk, vann eller annen eiendom, kan kommunen etter søknad gi tillatelse til uttak av bestemte individ av følgende arter:*

- a) knoppsvane, storskarv, toppskarv, gråhegre, ærfugl, stokkand, siland, laksand, tjeld, grønnspekk, svartspekk, flaggspekk, **kaie**, kornkråke, stær, hare, dompap, gulspurv, ekorn og ungeførende villsvinsugger.*
- b) grågås i alle fylker unntatt Finnmark,*
- og c) hvitkinngås i fylkene Aust-Agder, Telemark, Buskerud, Vestfold, Oslo og Akershus, Østfold, Oppland og Hedmark.*

Kommunen kan av eget tiltak iverksette uttak av bestemte individ av alle hjorteviltartene og villsvin når de oppholder seg på trafikkerte eller tettbygde områder, og utgjør en fare for skade på person eller skaper trafikkfarlige situasjoner.

Kommunen kan av eget tiltak iverksette uttak av knoppsvane og kanadagås i hele landet, grågås i alle fylker unntatt Finnmark og hvitkinngås i fylkene Aust-Agder, Telemark, Buskerud, Vestfold, Oslo og Akershus, Østfold, Oppland og Hedmark når de oppholder seg på områder hvor de utgjør en fare for skade på person, hindrer ferdsel, eller utgjør en helserisiko ved tilgrising av friområder, badeplasser eller lignende.

4. Aremark kommunes forslag til endret tekst på § 3 – 6:
§ 3-6 Skadefelling etter beslutning fra fylkesmannen

Dersom det er nødvendig for å stanse eller avverge vesentlig skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk, vann eller annen eiendom, kan fylkesmannen etter søknad gi tillatelse til eller av eget tiltak iverksette uttak av bestemte individ av følgende arter:

- a) grågås i Finnmark fylke,*
- b) hvitkinngås i de fylker som ikke er nevnt i § 3-5, og*
- c) de artene som ikke er nevnt i §§ 3-4 eller 3-5.*

Fylkesmannen kan etter søknad gi tillatelse til eller av eget tiltak iverksette uttak av vilt for å beskytte naturlige forekommende planter, dyr og økosystemer.

Fylkesmannen kan etter søknad gi tillatelse til eller av eget tiltak iverksette uttak av vilt for å avverge vesentlige helseplager som følge av støy fra vilt.

Fylkesmannen kan av eget tiltak iverksette uttak av bestemte individ av moskus når de vandrer til eller oppholder seg i tettbygde områder slik at de kan utgjøre en fare for skade på person eller skaper trafikkfarlige situasjoner.

5. Aremark kommunes forslag til endret tekst på § 3 – 14:
§ 3-14 Varsling til kommunen, grunneier og politiet

Den som gjennomfører uttak etter denne forskrift skal på forhånd varsle kommunen og grunneier. Det skal opplyses om hvilken art som skal tas ut, antall, og tid og sted for uttaket. Dersom uttaket krever faste monteringer i terrenget eller inngrep i naturen, skal det innhentes tillatelse til dette fra grunneier. Den som utfører uttak i tettbebygd strøk ved bruk av skytevåpen skal varsle politiet, før uttak finner sted.

6. Aremark kommunes forslag til endret tekst på § 4 – 6:
§ 4-6 Viltoppdrett etter tillatelse

Kommunen kan etter søknad gi tillatelse til hold av elg, hjort og rådyr for oppdrett i kommuner hvor disse artene finnes i naturlig villlevende bestander.

Miljødirektoratet kan etter søknad gi tillatelse til hold for oppdrett av andre viltarter enn de som omfattes av første ledd og § 4-5, i kommuner hvor disse artene finnes i naturlig villlevende

bestander. Søknaden sendes kommunen, som videresender denne til Miljødirektoratet sammen med kommunens vurdering.

Oppdrett av *dåhjordt og andre* viltarter som ikke finnes i naturlig viltlevende bestander i kommunen krever tillatelse etter forskrift om fremmede organismer.

Miljødirektoratet kan fastsette øvre rammer for satser for saksbehandlingsgebyr for kommunens behandling av søknader etter første ledd.

7. Aremark kommunes forslag til endret tekst på § 4 – 9:
§ 4-9 Trening av hund på vilt i fangenskap

Fylkesmannen kan i samråd med Mattilsynet etter søknad ~~gi foreninger eller organisasjoner~~ tillatelse til å holde vilt fra oppdrett til trening av hund. Dersom søknaden gjelder en art, underart eller bestand som ikke forekommer naturlig på stedet behandles søknaden etter forskrift om fremmede organismer.

8. Aremark kommunes forslag til endret tekst på § 5 – 1:
§ 5-1 Innfangning og uttak av vilt som har rømt

Vilt som har rømt fra fangenskap er å anse som viltlevende.

Eier av vilt som har rømt har likevel rett og plikt til å fange inn eller å avlive rømte individer som er synlig merket og som befinner seg innenfor en avstand av 5 km fra det innhegnete området. Slik innfangning kan bare skje innen en måned etter rømming. *Kommunen kan utvide denne perioden etter søknad fra eier.*

Dersom vilt er etablert eller kan etablere seg i naturen som følge av rømming eller ulovlig utsetting kan kommunen eller Miljødirektoratet etter søknad gi tillatelse til, eller av eget tiltak, fange inn eller avlive viltet, uavhengig av eiers rett og plikt etter annet ledd.

Eier av rømt vilt kan ikke påberope seg rett til rømte individer som er lovlig felt av andre enn eier.

9. Aremark kommunes forslag til endret tekst på § 7 – 3:
§ 7-3 Eiendomsrett til vilt felt på skadefelling og i nødverge m.m.

Vilt av ikke registreringspliktige viltarter felt på skadefelling i medhold av kapittel 3 eller i medhold av naturmangfoldloven §§ 17, 17a eller 18, tilfaller det kommunale viltfondet. Dette gjelder ikke for smånagere og krypdyr unntatt slettsnok, buorm og stålorm. Fallvilt av hjortevilt, bever *og villsvin* tilfaller det kommunale viltfondet.

10. Aremark kommunes forslag til endret tekst på § 7 – 4:
§ 7-4 Eiendomsrett til uregistrert, ulovlig felt eller ulovlig innført vilt

Hjortevilt, bever og villsvin som er ulovlig felt tilfaller det kommunale viltfondet. Annet vilt som er ulovlig felt eller ulovlig innført til Norge tilfaller Viltfondet. Dødt vilt, preparater og egg som ikke er registrert og merket i samsvar med denne forskriften, eller i samsvar med tidligere

regelverk om registrering og merking, er Viltfondets eiendom og kan ikke lovlig oppbevares uten at man godtgjør å ha nødvendig tillatelse for det enkelte eksemplar.

Høring av forslag til ny forskrift om skadefelling, om dødt vilt og om bruk av vilt i oppdrett, forskning og dyrepark (Viltforskriften)

Miljødirektoratet sender på høring ny forskrift om skadefelling, om dødt vilt og om bruk av vilt i oppdrett, forskning og dyrepark (Viltforskriften).

Forskriften er en samling av fire eksisterende forskrifter som regulerer innfangning, uttak, hold og utsetting av vilt, og håndtering av dødt vilt. I tillegg regulerer forskriften uttak av vilt som er delegert fra Miljødirektoratet til kommuner og fylkesmenn. Forskriften samler alle bestemmelsene som omhandler forvaltning av vilt, unntatt bestemmelsene om høsting (jakt og fangst), om forvaltning av rovvilt og om fremmede organismer.

Utgangspunktet er at bestemmelsene og prinsippene i viltforvaltningen videreføres i den nye forskriften, og at gevinsten ved samling av forskriftene først og fremst er en mer systematisk, harmonisert og moderne forskrift. Det er også innarbeidet et skille mellom vilt som forekommer naturlig i Norge og vilt av fremmede arter. Bestemmelsene om hold av fremmede viltarter flyttes til forskrift om fremmede organismer.

Bakgrunnen for ny forskrift

Forskriftene som nå foreslås revidert og samlet er vedtatt i perioden 1997 – 2004. Etter den tid har flere tilgrensende regelverk trådt i kraft. Dette gjelder blant annet naturmangfoldloven som trådte i kraft 1. juli 2009, dyrevelferdsloven som trådte i kraft 1. januar 2010, forskrift om fremmede organismer som trådte i kraft 1. januar 2016 og forskrift om dyrevelferd ved fremvisning av dyr som trådte i kraft 1. januar 2017. De fire gjeldende forskriftene er ikke fullstendig harmonisert med ovennevnte regelverk, verken språklig eller innholdsmessig.

Ved utforming av forskriften er det lagt vekt på å gi et klarere regelverk, og å bidra til at bestemmelsene blir mer oversiktlige og lettere tilgjengelig både for publikum og brukere i forvaltningen. I noen tilfeller er konsekvent og langvarig forvaltningspraksis nedskrevet som bestemmelser.

Bestandsstatus og rødlistevurdering for flere arter er endret siden gjeldende forskrifter ble vedtatt. Dette innebærer at det nå er behov for bedre beskyttelse av enkelte arter, mens forvaltningen av andre arter med stabile og livskraftige bestander kan gjøres enklere. Regjeringens mål om avbyråkratisering har gitt grunnlag for å vurdere forenkling og endring av hvilke forvaltningsledd som har beslutningsmyndighet på de ulike felt.

Miljødirektoratet har også gjennom mange års praktisering av forskriftene, og gjennom veiledning til kommuner og fylkesmenn om bruken av forskriftene, sett et potensial for avklaringer og forenklinger i gjeldende bestemmelser.

Følgende forskrifter samles i viltforskriften:

- forskrift 1. september 1997 nr. 1000 om felling av viltarter som gjør skade eller som vesentlig reduserer andre viltarters reproduksjon (skadefellingsforskriften),
- forskrift 15. februar 1999 nr. 357 om hold av vilt i fangenskap, oppdrett av vilt i innhegnet område, og om jakt på oppdrettet utsatt vilt (holdforskriften),

- forskrift 14. mars 2003 nr. 349 om innfangning og innsamling av vilt for vitenskapelige eller andre særlige formål (innfangingsforskriften), og
- forskrift 18. juni 2004 nr. 913 om ivaretagelse av dødt vilt (fallviltforskriften).

Følgende delegering tas inn i forskriften:

- Brev fra Miljødirektoratet 16. september 2013 til fylkesmenn og kommuner, om delegering av myndighet etter naturmangfoldloven § 18 tredje ledd første punktum.

De viktigste endringer i den nye viltforskriften:

Kapittel 1 - Generelle bestemmelser

Klargjøring av viltbegrepet

Før Borgarting lagmannsretts dom 20. januar 2015 var det uklart i hvilken utstrekning viltloven også omfattet fremmede viltarter. Forskriftens § 1 bokstav n) klargjør nå at alle viltarter som lever eller kan leve vilt innenfor forskriftens stedlige virkeområde er å anse som vilt. Den nærmere avgrensning mot husdyr og domestiserte dyr vil bli beskrevet i kommentarene til forskriften. Der vil det også fremgå at individer som er født i eller lever i fangenskap også anses som vilt. Dette innebærer blant annet at mink, sølvrev og blårev, og kryssninger mellom disse, fortsatt omfattes av viltbegrepet selv om de lever i fangenskap.

Forholdet til annen lovgivning

Flere bestemmelser som tidligere presiserte hvordan dyrevelferden skulle ivaretas ved håndtering av dyr, foreslås tatt ut. Disse er erstattet av en ny bestemmelse, viltforskriften § 1-3, hvor det presiseres at all innfangning, hold og annen aktivitet som utføres med hjemmel i denne forskriften, skal utføres i samsvar med dyrevelferdsloven og matloven.

Klargjøring av grensen mot forskrift om fremmede organismer

Det er i dagens regelverk ikke et klart skille mellom arter og bestander som forekommer naturlig på stedet, og fremmede arter. Som en følge av at forskrift om fremmede organismer trådte i kraft 1. januar 2016, er det på flere felt et behov for å klargjøre om en aktivitet omhandles av viltforskriften eller forskrift om fremmede organismer, eventuelt av begge forskriftene. Det er i forslaget gjennomgående presisert hvilken forskrift som gjelder, hovedsakelig ved å presisere at enkelte av viltforskriftens bestemmelser kun gjelder for arter som forekommer naturlig på stedet.

Miljødirektoratet forventer at de nevnte presiseringene i kapittel 1 vil gi et klarere regelverk, og dermed bidra til en viss besparelse ved bedre effektivitet i forvaltningen.

Kapittel 2 - Innfangning av vilt og kapittel 4 - Hold av vilt i fangenskap

Innfangning av vilt og hold av vilt i fangenskap er i dag regulert i to ulike forskrifter, innfangingsforskriften og holdforskriften. Hovedinnholdet i disse forskriftene videreføres.

Innfangning av vilt for rehabilitering

Det er i dag en utfordring at skadde eller hjelpeløse dyr blir fanget inn for rehabilitering. Både gjeldende holdforskrift § 2-2 og dyrevelferdsloven § 4 blir av mange oppfattet som en rett til å fange

inn dyrene for rehabilitering. Begge bestemmelsene er primært gitt for å gi plikt og anledning til å hjelpe slike dyr *på stedet*. Dette vil ofte gjelde kalver av hjortevilt og unger av oter som er, eller synes å være, forlatt av foreldrene. Når disse blir fanget inn og tilvent mennesker, er det stor risiko for at de blir uegnet for et liv i det fri, og avliving vil være det eneste dyrevelferdsmessig forsvarlige alternativet. Når slike dyreunger er fanget inn, kan det oppstå situasjoner hvor følelsene for dyret tar overhånd, hvor de som har tatt hånd om dyret vil "redde" dyret ved å få det overført til dyrepark. Enkelte dyr blir også holdt i fangenskap uten at det offentlige blir orientert, i frykt for at dyrene skal bli besluttet avlivet.

Endringen i ny viltforskrift § 2-10 angir tydeligere at hjelpeplikten først og fremst er en plikt til om mulig å yte hjelp på stedet, og at man så langt som mulig skal unngå å fange inn ville dyr for rehabilitering. Det foreslås nå at innfangning av dyr for rehabilitering kun skal skje etter vurdering fra kommunen i samråd med Mattilsynet. Det presiseres også at kommunen til enhver tid kan beslutte at viltet skal avlives dersom det ikke er dyrevelferdsmessig forsvarlig å forsøke rehabilitering. Kommunen er normalt mottaker av melding om skadd vilt, og vil med den foreslåtte endringen få et klart og helhetlig ansvar for disse tilfellene.

Endringen er først og fremst motivert av dyrevelferdshensyn, men vil også kunne gi kommunen og Mattilsynet flere saker for vurdering. På den annen side er intensjonen at færre dyr skal gjennomgå belastningen med å bli holdt i fangenskap, uten at de blir tilstrekkelig rehabilitert til å kunne settes ut i det fri etter endt rehabilitering. En tydelig og konsekvent håndtering av slike saker vil kunne bidra til færre søknader om overføring av vilt til dyreparker, familiegårder og lignende.

Varsling ved omfattende dyrelidelser

Det foreslås i § 2-10 fjerde ledd en plikt til å varsle Miljødirektoratet i situasjoner hvor et større antall dyr lider. Bestemmelsen må ses i sammenheng med dyrevelferdsloven § 5 hvor "*Enhver som får kjennskap til at et større antall ville eller forvillede dyr er utsatt for sykdom, skade eller annen lidelse utenom det normale, skal snares mulig varsle Mattilsynet eller politiet.*". Typiske situasjoner vil både etter dyrevelferdsloven og ny forskrift være hendelser hvor mange dyr er tilgriset av oljesøl eller dyrelidelser knyttet til ras og flom og utbrudd av smittsomme dyresykdommer. I slike tilfeller vil direktoratet i samarbeid med andre etater vurdere om det er dyrevelferdsmessig forsvarlig å igangsette rehabilitering eller om avliving eller andre tiltak må iverksettes. Formålet med å inkludere direktoratet er å begrense antall individer som må gjennomgå en belastende rehabilitering. Hensynet til naturmangfoldet og de skadde artenes bestandssituasjon må inngå i vurderingen av i hvilken grad rehabilitering skal prioriteres.

Innfangning og hold for fremvisning

Gjeldende regelverk for hold av vilt i dyreparker og for annen fremvisning er fragmentert og ufullstendig. Holdforskriften regulerer ikke hold i dyreparker, og etter innfangingsforskriften er det Miljødirektoratet som har beslutningsmyndighet på innfangning av alle arter for overføring til dyrepark. I viltforskriften foreslås en tydeligere og mer differensiert regulering både av innfangning til dyrepark, hold i dyrepark og eventuell rømming fra dyrepark.

Myndigheten til å beslutte innfangning til dyrepark, for visse arter, foreslås flyttet fra Miljødirektoratet til kommunen. Dette gjelder innfangning av "*... kalver av rådyr, hjort og elg, og unger av hare, rødrev, grågås og stokkand for overføring til dyrepark eller for midlertidig fremvisning, når disse er hjelpeløse etter tap av foreldre og ikke kan overleve i naturen.*", jf. forskriften § 2-9. De artene som foreslås forvaltet av kommunen er de vanligste tilfellene av innfangning av dyr til dyreparker. Kommunen får

dermed både myndighet til å avgjøre om disse dyrene skal kunne fanges inn for rehabilitering, jf. § 2-10, og om de eventuelt skal overføres til dyrepark. Dette gir et tydeligere og mer helhetlig ansvar for forvaltningen av disse artene hos kommunen, og forventes å gi effektiviseringsgevinster. Omfanget av slike saker som årlig behandles av Miljødirektoratet er normalt begrenset til færre enn 30 saker pr. år, men enkelte saker er likevel ressurskrevende grunnet sterkt følelsesmessig engasjement for det enkelte dyret hos enkelte personer og organisasjoner, og ofte med media involvert.

Myndigheten til å beslutte hold av andre arter i dyrepark ligger fortsatt hos Miljødirektoratet, men det er i § 4-8 i ny viltforskrift opplistet en rekke arter som kan erverves fra andre dyreparker uten særskilt tillatelse. Innføring av en tydelig adgang til å overføre individer mellom dyreparker vil gi færre søknader om innfangning av vilt fra naturen. Endringen medfører ingen endring i øvrig regelverk som regulerer flytting av dyr.

I samsvar med langvarig forvaltningspraksis foreslås lovfestet at rovfugler og ugler ikke skal holdes i dyrepark eller for annen fremvisning. For disse artene er det ikke mulig å gjenskape omstendigheter som gir fuglene anledning til naturlig livsutfoldelse i en dyrepark. Falkonerer er allerede forbudt etter forskrift om dyrevelferd ved fremvisning av dyr, og presiseringen i ny viltforskrift vil tydeliggjøre lovverket omkring rovfugler og ugler også i viltlovgivningen.

Innfanging av dyr for midlertidig fremvisning medfører stress og belastninger for dyret. Av dyrevelferdsmessige hensyn foreslås at adgangen til å fange inn vilt for midlertidig fremvisning opphører.

Etter gjeldende innfangingsforskrift § 4 kan enhver samle inn egg og rumpetroll av vanlig frosk for forsknings-, undervisnings- og opplysningsformål. Bestemmelsen foreslås fjernet grunnet frykt for spredning av soppen *Batrachochytrium dendrobatidis* (Bd). Denneble påvist for første gang i Norge sommeren 2017. Bd er en sopp som går på amfibier og forårsaker infeksjonssykdommen chytridiomykose. Sykdommen har ført til dramatiske nedganger i og utryddelse av amfibiebestander i deler av verden, og er regnet som en av de viktigste årsakene til tap av arter blant amfibier. Funnet av soppens tilstedeværelse ble gjort gjennom vannprøver av miljø-DNA. Dette ble gjennomført av Norsk institutt for naturforskning (NINA), og de fant soppen i sju av flere titalls undersøkte lokaliteter i Akershus (Taugbøl et. al. 2017). Bd er kun påvist på østsiden av Oslofjorden (Taugbøl et. al. 2018).

En av de viktigstespredningsveiene for Bd er at vann fraktes mellom innsjøer og dammer. Ved innsamling av rumpetroll tas det vann fra dammer, og både vann og rumpetroll kan ha soppen i og på seg. Det er krav i dag om at rumpetroll og frosk som er fanget inn skal settes ut i dammene hvor de er hentet, men vi vet at det i mange tilfeller ikke gjøres.

Innfanging og hold for oppdrett

Skillet mellom viltforskriften og forskrift om fremmede organismer klargjøres nå ved å presisere at viltforskriften regulerer utsetting og hold av arter som finnes i naturlig viltlevende bestander på det stedet der de skal oppdrettes, mens utsetting og hold av fremmede viltarter skjer etter forskrift om fremmede organismer.

Kommunen har etter gjeldende regelverk myndighet til å fange inn enkelte fuglearter, hare og kalver av hjort for overføring til oppdrett, jf. innfangingsforskriften § 9. Innfangning av øvrige arter krever tillatelse fra Miljødirektoratet. I forslag til ny viltforskrift foreslås det i § 2-8 å flytte myndigheten fra

Miljødirektoratet til kommunen også for beslutning om innfangning av rådyrkalver og elgkalver. Dette gir kommunen et mer helhetlig ansvar for forvaltning av disse artene. Rådyr og elg har levedyktige bestander og forvaltes av kommunen også på de fleste andre områder.

For å klargjøre at det er oppdretteren som har ansvaret for å hindre rømming, foreslås de detaljerte kravene til inngjerding i dagens holdforskrift kapittel 4 opphevet. De foreslås erstattet av en generell plikt for dyreholder til å hindre rømming, jf. ny forskrift § 4-4. Krav til dyreholder ved rømming er inntatt i forskriftens kapittel 5.

Hold av vilt som kjæledyr

Både Miljødirektoratet og Mattilsynet mottar jevnlig tips og bekymringsmeldinger om ulovlig hold av vilt som kjæledyr. Dette gjelder både ville dyr som er fanget inn, og dyr som er tatt ut av pelsdyroppdrett for hold i private hjem. En mann ble i oktober 2018 straffedømt i Sør-Trøndelag tingrett for hold av rev som kjæledyr.

Ville dyr vil lett lide i fangenskap, og kan utgjøre en risiko for naturmangfoldet ved rømming. Gjeldende regelverk har derfor et generelt forbud mot hold av vilt i fangenskap, jf. viltloven § 7. Unntak fra dette forbudet er oppdrett, dyreparker og vitenskapelige formål, som i dag er regulert i innfangingsforskriften, holdforskriften og pelsdyrforskriften. Det er ikke gitt bestemmelser som tillater hold av vilt som kjæledyr eller hobbydyr.

Det foreslås at gjeldende forbud mot hold av vilt som kjæledyr eller hobbydyr klargjøres, jf. ny forskrift § 4-2. Forbudet er i samsvar med bestemmelsene både i forskriftene vedtatt med hjemmel i viltloven og i forskrift om fremmede organismer.

Hold av rev for trening av hund

Til tross for at det etter gjeldende holdforskrift ikke er tillatt å holde rev i fangenskap for trening av hund er det flere klubber som har fått rev fra pelsdyrfarmer (sølvrev og blårev) som holdes oppstallet og benyttes til trening av hihunder. Både Norsk Kennel Klub og Norges Jeger- og Fiskerforbund har overfor Miljødirektoratet fremmet ønske om at slik aktivitet kan bli lovlig. Formålet med aktiviteten er å trene opp hihunder, for bruk i ettersøk av skadd rev og ved annet uttak av rev.

Miljødirektoratet foreslår i § 4-9 at fylkesmannen, i samråd med Mattilsynet, gis hjemmel for å tillate hold av vilt for trening av hihunder. For å begrense omfanget av slikt hold foreslås at det kun er foreninger og organisasjoner som gis anledning til å søke om slikt hold. Det foreslås at det kun er vilt fra oppdrett som kan benyttes til hihundtrening. Legalisering vil åpne for at Mattilsynet gis mulighet til å vurdere om slikt hold er dyrevelferdsmessig forsvarlig, og kan knytte nødvendige krav og vilkår til eventuelle tillatelser.

Eggsamling

Innsamling av egg fra naturen reguleres i dag både av reglene om innfangning, uttak og dødt vilt. Forslag til endringer i dette regelverket omhandles nedenfor under omtalen av kapittel 7 – Dødt vilt.

Vilkår om rapportering for fornyelse av ringmerkingslisens

Unnlatt rapportering av ringmerkingsvirksomhet er i dag en utfordring, uten at Miljødirektoratet har anledning til å sanksjonere dette. Ringmerking innebærer i utgangspunktet en uønsket belastning for

fuglene som merkes, og det er derfor viktig at omfanget av ringmerking faktisk begrenses til de tilfeller hvor kunnskapen som innhentes gjøres tilgjengelig for forvaltningen.

Det foreslås i § 2-4 et vilkår om at rapportering fra foregående år må være utført for å få utstedt den årlige ringmerkingslisensen. Likeledes foreslås en adgang til å trekke lisensen tilbake ved unnlatt rapportering.

Kapittel 3 – Skadefelling og annet uttak av vilt

Skadefelling av vilt

Bestandsstatus og rødlistevurdering for flere arter er endret siden gjeldende skadefellingsforskrift ble vedtatt i 1997. Dette innebærer at det nå er behov for bedre beskyttelse av enkelte arter, mens forvaltningen av andre arter med stabile og livskraftige bestander kan gjøres enklere. En svakhet ved gjeldende forskrift er at skadefelling ikke rapporteres og registreres. Viltmyndighetene har derfor ikke oversikt over hvor mange individer som felles, hvilke arter som felles eller hvilke skadesituasjoner som begrunner felling. I forbindelse med ny forskrift tar direktoratet sikte på å etablere et system for elektronisk søknad om skadefelling. Dette vil gi bedre oversikt over søknader, tillatelser og gjennomførte fellinger.

Forslag til endret skadefellingsforskrift ble sendt på høring høsten 2008, men forslaget ble omarbeidet etter at naturmangfoldloven trådte i kraft sommeren 2009. Høsten 2013 ble et nytt forslag sendt på høring, og ny forskrift ble ferdigstilt. Direktoratets forslag ble imidlertid ikke fastsatt, da forslaget innebar mer omfattende saksbehandling enn tidligere og for øvrig ikke var i samsvar med regjeringens mål om avbyråkratisering.

Hvilke arter som kan felles etter den skadelidtes, kommunens, fylkesmannens eller Miljødirektoratets beslutning foreslås nå revidert. I vurderingen er det vektlagt om arten er rødlistet og om arten regelmessig gjør skade. Ved revisjonen er det også søkt å unngå søknadsbehandling ved å gi klare vilkår for felling.

Ved vurdering av hensiktsmessig forvaltningsnivå for de ulike artene, er det gjort en vurdering av hvorvidt arten er rødlistet og en skjønnsmessig vurdering av hvor stort press det er på uttak av arten. For ti nye arter foreslås at skadegjørende individ kan felles av den skadelidte uten beslutning fra forvaltningsmyndigheten. Dette gjelder artene kanadagås, stripegås, pilfink, bokfink, bjørkefink, grønnfink, kjøttmeis, fasan, viltlevende kanin og sørhare. Dette er dels arter som er fremmede eller introduserte, og dels arter som har livskraftige og naturlig forekommende bestander. De nevnte spurvefuglene gjør sjelden skade, men kan av og til forville seg inn i bygninger hvor de utgjør en smitterisiko og hvor eneste utvei for å begrense skade ofte er avliving. Eksempler på dette er bakerier eller andre lokaler hvor det lagres, produseres eller serveres mat. I slike tilfeller er det behov for raskt og effektivt å kunne avlive fuglene. I forslag til ny forskrift § 3-3 er det nå gitt klare vilkår for slik felling, noe som er i samsvar med gjeldende forvaltningspraksis. Skadelidtes myndighet til selv å beslutte felling utvides samtidig til å gjelde skade på alle typer eiendom, fra i dag å kun gjelde ved skade på bestemte typer eiendom som hus, hage, åker m.m. Dette antas å gi en viss reduksjon i antall skadefellingssøknader som i dag behandles av kommunen.

På bakgrunn av de hensyn som er nevnt ovenfor, foreslås beslutningsmyndighet for uttak av knoppsvane og stokkand overført fra henholdsvis Fylkesmannen og Miljødirektoratet til kommunen.

Beslutningsmyndigheten for hettemåke og fiskemåke, som tidligere kunne felles etter skadelidtes egen beslutning, foreslås nå flyttet til fylkesmannen. Begge artene er oppført på Norsk rødliste for arter 2015, og er ofte utsatt for ønske om uttak på grunn av støy i hekketiden. Vi vurderer at det i større grad bør forsøkes andre skadeforebyggende tiltak før felling tillates. Fylkesmannen vil kunne se slike saker i sammenheng, og gi veiledning i bruk av skadeforebyggende tiltak.

Beslutningsmyndighet for felling av grågås i Finnmark fylke foreslås flyttet fra kommunen til fylkesmannen, for best mulig å kunne minimalisere risikoen for feilskyting av den kritisk truede dverggåsa.

Som nevnt stilles det ikke krav om rapportering i gjeldende skadefellingsforskrift. Miljødirektoratet ser et behov for å ha en oversikt over antall vilt som skadefelles og hvilke arter og skadesituasjoner som gjør skadefelling nødvendig, blant annet for å kunne gi god veiledning i skadeforebygging. Det foreslås nå krav om rapportering til kommunen av vilt som er felt etter skadelidtes egen beslutning. Det tas sikte på å få på plass en enhetlig rapporteringsordning for dette.

Beslutningsmyndighet til skadefelling av de arter som ikke er spesifikt nevnt i forskriften foreslås flyttet fra Miljødirektoratet til fylkesmannen, jf. § 3-6. Dette er normalt færre enn 30 saker pr år, og som regel spesielle situasjoner som krever individuell vurdering.

For å forhindre at skadefelling blir utført med annen motivasjon enn å stanse faktiske skader, foreslås det forbud mot å selge skadefellingstillatelser til andre mot vederlag, som ved ordinær jakt.

Endringene i bestemmelsene om skadefelling vil sikre at rødlistede arter kun blir felt på skadefelling der andre forebyggende virkemidler ikke er egnet. Bestemmelsene vil også bidra til å redusere saksbehandlingen ved situasjoner som kvalifiserer for skadefelling. Plikten til å rapportere skadefelling vil innebære noe arbeid for kommunen, men det tas sikte på å utarbeide et datasystem hvor den skadelidte selv kan registrere slike tilfeller.

Kapittel 5 - Vilt som har rømt

Bestemmelsene om vilt som har rømt fra fangenskap videreføres og samles i ett kapittel. I tillegg til gjeldende varslingsplikt til kommunen ved rømming, foreslås det plikt til å varsle Miljødirektoratet dersom rovvilt eller fremmede arter rømmer, jf. § 5-2.

Kapittel 6 - Utsetting av vilt i naturen

Utsetting av vilt av arter, underarter eller bestander som ikke fra før finnes naturlig i distriktet reguleres av forskrift om fremmede organismer. Vilt av stedegne bestander kan etter gjeldende holdforskrift settes ut uten særskilt tillatelse, innenfor rammen av aktsomhetsplikten i naturmangfoldloven § 6. Dette videreføres i forslaget § 6-2.

De senere årene har enkelte aktører drevet med import og utsetting av vilt for å drive kommersiell jakt. Nyere kunnskap viser at denne aktiviteten ikke er dyrevelferdsmessig forsvarlig og medfører risiko for skade på naturmangfoldet. Det har også i flere år foregått utsetting av fasan og rapphøns for fuglehundtrening. Begge de nevnte aktiviteter er nå regulert av forskrift om fremmede organismer. Tilsvarende aktiviteter som foregår med oppdrettet stedegent vilt ble tidligere regulert av holdforskriften § 5-3, med krav til dato for utsetting og krav til hvordan foring skal skje.

Bestemmelsen er i dag opphevet og forholdet reguleres til dels av midlertidig forskrift 24. august 1990 nr. 761 om forbud mot jakt på utsatt fugl.

En svakhet ved dagens regelverk er at viltmyndighetene ikke har noen klar hjemmel til å sette begrensninger og vilkår for utsetting av stedegent vilt, for eksempel ved å sette begrensninger for antall individer som kan settes ut i et område. Det foreslås nå i § 6-2 at utsetting av stedegent vilt skal varsles til kommunen og Miljødirektoratet på forhånd. Miljødirektoratet kan sette begrensninger for slike utsettinger dersom det kan medføre uheldige følger for naturmangfoldet eller kan være dyrevelferdsmessig uforsvarlig.

Kapittel 7 – Ivaretagelse av dødt vilt

I forslaget til ny forskrift er listen over registrerings- og merkepliktige arter revidert. Ved revisjonen er det sett på omfang av antall fallvilt som meldes inn, om artene er samlerobjekt og om det er vitenskapelig behov for fallvilt av artene. Merkeplikten er med bakgrunn i dette tatt ut for noen arter, som for eksempel arter av flaggermus. Videre er arter som ikke hekker i Norge eller hvor populasjonen er stor, tatt ut av listen. Dette gjelder eksempelvis havsvale, grålire, havlire og sangsvane. Dersom det av vitenskapelige årsaker er behov for døde eksemplarer av arter som er tatt ut av listen, vil det etter forskriftens kapittel 3 kunne søkes om uttak for dette formål. Endringen vil ha svært liten praktisk betydning, da de artene som tas ut i praksis ikke felles og merkes.

Nytt i forskriften er at døde individer av registrerings- men ikke merkepliktige arter skal påføres synlig fallviltbasenummer. Dette for lettere å knytte rett individ til det utstedte eiersertifikatet. Det er ingen formkrav til denne påtegningen annet enn at den skal være synlig. Dette kan for eksempel gjøres ved å skrive fallviltbasenummeret med merketusj under sokkelen som det preparerte individet står på. Dette medfører ingen kostnad for preparanten.

Forbud mot innsamling av egg og overdragelse av egg samlinger

Det har de siste årene blitt avdekket flere omfattende tilfeller av eggplyndring i Skandinavia, blant annet fra Norge, hvor formålet har vært å ha eggene i privat samling eller å selge disse til andre private samlere. Sjeldne og truede arter er spesielt utsatt. Svenske myndigheter har innført ferdseisforbud i store fjellområder for å begrense denne ulovlige virksomheten. I Danmark er det innført et totalt forbud mot oppbevaring, erverv, overdragelse, transport og salg mv. av egg.

Etter gjeldende fallviltforskrift er alle egg registrerings- og merkepliktige. Levende egg kan ikke samles inn uten tillatelse.

Det er etter Miljødirektoratets syn ikke vektige hensyn som taler for at det skal legges til rette for privat eggssamling, vurdert i forhold til skadepotensialet ved slik virksomhet. Eggplyndring er svært vanskelig å avdekke, og direktoratet mener at hensynet til håndheving av forbudet må veie tungt.

Miljødirektoratet foreslår nå i § 7-6 at alle egg og egg samlinger, som er lovlig anskaffet før fallviltforskriftens ikrafttredelse, må registreres innen 31. desember 2021 for fortsatt å kunne oppbevares lovlig. Omfanget av uregistrerte samlinger er ukjent, men registrering av disse vil gi myndighetene full oversikt over hva som fortsatt kan oppbevares lovlig og vil være avgjørende for muligheten til å kontrollere om en eggssamling er lovlig eller ulovlig.

Det foreslås videre i § 7-6 et forbud mot privat overdragelse av egg og egg samlinger. Forbudet gjelder ikke overdragelse til museumsvirksomhet eller vitenskapelige formål.

Hjemmel for å trekke tilbake autorisasjon for preparanter

En mangel i dagens regelverk er at det ikke er hjemmel for å trekke autorisasjon tilbake fra preparanter som ikke forholder seg til gjeldende regelverk. Det foreslås i § 7-13 at autorisasjonen kan trekkes tilbake ved vesentlige brudd på relevant regelverk eller når preparanten er straffet for brudd på viltloven, naturmangfoldloven eller annet relevant regelverk.

Samfunnsøkonomiske konsekvenser

Som nevnt ovenfor er gevinsten med samling av forskriftene først og fremst økt brukervennlighet ved en mer systematisk, harmonisert og moderne forskrift. Sammenslåingen antas å ha en vesentlig gevinst både for enkeltpersoner som skal forholde seg til forskriften og for ansatte i viltforvaltningen. En annen gevinst er at forskriften nå harmoniseres med annet tilgrensende og overlappende regelverk, slik at det blir tydelig hvilket regelverk som regulerer de enkelte aktiviteter.

At beslutningsmyndighet på flere områder flyttes fra fylkesmenn og direktorat til kommuner og enkeltpersoner antas å gi en samlet gevinst ved bedre bruk av ressurser, både ved at kommunene får en mer helhetlig forvaltning av flere arter og ved at flere forhold ikke er avhengige av vedtak fra forvaltningsmyndighetene. På den annen side er det behov for flytting av beslutningsmyndighet til et høyere nivå i forvaltningen i enkelte saker som gjelder truede arter, hvor det bør være en høy terskel før man gjør inngrep. Dette gir en miljømessig fordel ved bedre beskyttelse av rødlistede arter. Et skjerpet regelverk for egg samling antas også å gi en miljømessig fordel ved bedre beskyttelse av truede arter. Presisering av bestemmelsene om innfangning av skadd vilt, og om forbudet mot hold av vilt som kjæledyr antas å bidra til bedre dyrevelferd. Miljødirektoratet vurderer skjønsmessig at endringene i beslutningsmyndighet totalt sett vil medføre en reduksjon i de administrative kostnadene for både stat og privatpersoner.

At det innføres krav om rapportering av skadefelt vilt og ved utsetting av vilt gjør at forvaltningsmyndigheten må ha et system for å motta og lagre slik informasjon. Inntil det eventuelt opprettes et sentralt datasystem for slike rapporter og meldinger, stilles det ingen krav til hvordan opplysningene lagres. Trolig vil både antallet skadefellinger og antallet utsettinger i naturen variere fra 0 til 20 tilfeller årlig i de aller fleste kommuner, og dette kan relativt enkelt lagres i et word- eller excel-dokument med lite bruk av ressurser.

Oppsummering

Miljødirektoratet mener at forslag til ny forskrift vil gi effektiviseringsgevinster for både forvaltning og enkeltpersoner. Den viktigste gevinsten er et tydeligere og lettere tilgjengelig regelverk, både for forvaltningen og andre brukere. Rødlistede arter gis bedre beskyttelse, og forvaltningen av livskraftige og tallrike arter forenkles og avbyråkratiseres. Forskriften vil i begrenset utstrekning gi kostnader for kommuner og enkeltpersoner knyttet til rapportering av skadefelt vilt. Det antas at de miljømessige fordelene ved forbedret regelverk samt reduserte administrative kostnader vil veie opp for de begrensede kostnadene som nytt regelverk medfører.

Høringsfrist er 1. oktober 2019.

Miljødirektoratet ber om at høringspartene benytter skjema for elektronisk tilbakemelding nedenfor. Det er også mulig å sende inn høringskommentarer til postmottak@miljodir.no.

Vi ber om at departementer og de enkelte organisasjonene orienterer relevante etater, underliggende forbund, medlemsbedrifter mv. om høringen.

Eventuelle spørsmål til høringen kan rettes til seniorrådgiver Nils Kristian Grønvik på tlf. 48161951.

Endelig forskrift fastsettes av Miljødirektoratet.

Forskrift om skadefelling, om dødt vilt, og om bruk av vilt i oppdrett, forskning og dyrepark. (viltforskriften)

Hjemmel: Fastsatt av Miljødirektoratet xx.xx.xxxx med hjemmel i lov 29. mai 1981 nr. 38 om jakt og fangst av vilt (viltloven) § 7 jf. delegeringsvedtak 1. juli 1994 nr. 4322, § 26 nr. 4 og 5 jf. delegeringsvedtak 2. april 1982 nr. 592 nr. 3, § 26 nr. 8, § 49, § 49a og lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd jf. delegeringsvedtak 20. oktober 2015 nr. 1905 jf. delegeringsvedtak 9. oktober 2015 nr. 1178.

Kapittel 1 Generelle bestemmelser

§ 1-1 *Formål*

Viltet skal forvaltes i samsvar med naturmangfoldloven, slik at naturens produktivitet og artsriktighet bevares. Innenfor denne rammen skal viltforvaltningen ivareta hensynet til dyrevelferd og dyrehelse, forskning, undervisning, næringsliv og andre offentlige og private interesser.

§ 1-2 *Virkeområde*

Forskriften gjelder innenfor det stedlige virkeområdet til lov 29. mai 1981 nr. 38 om jakt og fangst av vilt (viltloven).

Forskriften gjelder ikke høsting av vilt, som utøves i medhold av viltloven § 9.

§ 1-3 *Forholdet til annen lovgivning*

All håndtering av dyr og annen aktivitet som skjer i medhold av denne forskriften skal utføres i samsvar med dyrevelferdsloven og matloven.

§ 1-4 *Definisjoner*

I denne forskriften menes med

- a) *dyrepark*: alle former for stasjonære og varige anlegg der dyr holdes for å fremvises for publikum; herunder dyrehager, kommersielle akvarier, besøksgårder og lignende;
- b) *Fallviltbasen*: et nasjonalt søknadssystem for dødt vilt av arter som er registrerings- og merkepliktige;
- c) *innfangning*: når viltlevende individ av viltarter, unntatt egg, fanges inn og viltet skal være i live etter innfangningen. Immobilisering av viltlevende individ av viltarter anses også som innfangning;
- d) *merkepliktig vilt*: døde individer av viltarter som fremgår av vedlegg 1 og egg fra alle viltarter. Dette omfatter egg, vilt, deler av vilt, preparater og skinn av vilt;
- e) *merking av levende vilt*: påføring eller festing av merker, ringer, fargestoffer, målere, loggere, GPS, microchip, sendere, kamera, opptakere, implantat eller andre gjenstander på eller i viltlevende dyr;
- f) *midlertidig fremvisning*: når dyr fremvises for publikum i en avgrenset periode utenfor sine vante omgivelser, med eller uten oppstalling på stedet over natten;
- g) *oppdrett av vilt*: hold av vilt i fangenskap for næringsmessig produksjon eller produksjon av livdyr;
- h) *preparering*: All bearbeiding av dødt vilt med sikte på varig konservering. Koking og bleking av skaller med gevir som jakttrofeer, og buntmaker- og garverivirksomhet, omfattes ikke av begrepet preparering;
- i) *registreringspliktig vilt*: døde individer av viltarter som fremgår av vedlegg 1 og egg fra alle viltarter. Dette omfatter egg, vilt, deler av vilt, preparater og skinn av vilt;

- j) *ringmerking*: merking av viltlevende fugler eller flaggermus, når merkingen kun består i å feste ringer eller flagg på individets fot;
- k) *sirkus*: alle former for omreisende forestillinger der dyr fremvises for publikum;
- l) *utsetting*: når vilt slippes fritt ut i naturen;
- m) *uttak*: enhver form for avliving eller fjerning av vilt fra naturen. Som uttak regnes også fjerning, flytting og skade på egg fra viltarter, uavhengig av om det er med foster, ubefruktet eller dødt (råteegg);
- n) *vilt*: naturlig viltlevende landpattedyr, fugler, krypdyr og amfibier, av arter som lever eller kan leve vilt innenfor forskriftens stedlige virkeområde;
- o) *Viltfondet*: Det statlige viltfond som administreres av Miljødirektoratet til fremme av viltforvaltningen, jf. viltloven § 43 første punktum;

Kapittel 2 Innfangning av vilt

§ 2-1 Krav om hjemmel for innfangning

Vilt kan bare fanges inn fra naturen når dette følger av lov eller vedtak med hjemmel i lov.

Innfangning for vitenskapelige eller andre særlige formål

§ 2-2 Innfangning for vitenskapelige eller andre særlige formål

Miljødirektoratet kan etter søknad gi tillatelse til, eller av eget tiltak, fange inn vilt til forskning, undervisning, museumsvirksomhet, overføring til annet område eller andre særlige formål. Tillatelsen skal medbringes under innfangning, og skal på forlangende forevises til grunneier, kommune og politi.

§ 2-3 Merking av vilt for vitenskapelige eller andre særlige formål

Miljødirektoratet kan etter søknad gi tillatelse til, eller av eget tiltak, merke viltlevende vilt for vitenskapelige eller andre særlige formål.

§ 2-4 Utstedelse av lisens for ringmerking

Miljødirektoratet kan etter søknad utstede lisens for ringmerking til personer som har bestått fastsatt kurs i ringmerking, og har levert pliktig årsrapport for tidligere lisensperioder. Kravet om bestått kurs gjelder ikke for personer som har fått utstedt ringmerkingslisens før denne forskriftens ikrafttredelse.

Lisensen er gyldig i ett år fra utstedelsen.

Miljødirektoratet kan trekke lisensen tilbake ved brudd på relevant regelverk.

§ 2-5 Ringmerking i medhold av lisens

Den som har lisens for ringmerking kan ringmerke fugler og flaggermus i henhold til lisensen uten særskilt tillatelse til innfangning etter § 2-2.

§ 2-6 Om bruk av fangstredskap ved ringmerking

Ved bruk av fangstredskap for ringmerking av fugl og merking av flaggermus, skal fangede individer straks merkes og slippes fri. Fangstredskapet skal være under kontinuerlig tilsyn når det står til fangst. Når fangstredskap ikke lenger er under tilsyn, skal det stenges eller fjernes slik at de ikke kan fange.

§ 2-7 Rapportering av ringmerking

Den som har lisens til ringmerking skal levere pålagt årsrapport til Ringmerkingssentralen innen 15. februar påfølgende år.

Innfanging til viltoppdrett, fremvisning og rehabilitering

§ 2-8 Innfanging av vilt for overføring til viltoppdrett

Kommunen kan etter søknad gi tillatelse til innfanging av følgende arter for overføring til viltoppdrett: orrfugl, storfugl, lirype, fjellrype, jerpe, stokkand, grågås, hare og kalver av rådyr, hjort og elg. Kommunen kan også etter søknad gi tillatelse til uttak av egg fra de nevnte fugleartene for overføring til viltoppdrett.

Miljødirektoratet kan etter søknad gi tillatelse til eller av eget tiltak iverksette innfanging av andre arter enn de som er nevnt i første ledd, for overføring til viltoppdrett. Søknaden sendes kommunen hvor innfangingen skal skje, som gir uttalelse til søknaden, og videresender den til Miljødirektoratet for avgjørelse.

§ 2-9 Innfanging av vilt for overføring til dyrepark

Kommunen kan etter søknad gi tillatelse til innfanging av kalver av rådyr, hjort og elg, og unger av hare, rødrev, grågås og stokkand for overføring til dyrepark når disse er hjelpeløse etter tap av foreldre og ikke kan overleve i naturen.

Miljødirektoratet kan etter søknad gi tillatelse til innfanging av andre arter og individer enn de som er nevnt i første ledd, for overføring til dyrepark. Søknaden sendes kommunen hvor innfangingen skal skje, som gir uttalelse til søknaden, og videresender den til Miljødirektoratet for avgjørelse.

§ 2-10 Innfanging av vilt for rehabilitering

Enhver som påtreffer vilt som åpenbart er sykt, skadet eller hjelpeløst, skal så langt mulig hjelpe dyret i samsvar med bestemmelsene om hjelpeplikt i dyrevelferdsloven.

Dersom rehabilitering ikke anses dyrevelferdsmessig forsvarlig, kan kommunen til enhver tid beslutte at viltet skal avlives. Kommunen kan i samråd med Mattilsynet gi tillatelse til, eller av eget tiltak, fange inn viltet for rehabilitering dersom det er grunn til å tro at dyret deretter kan bli friskt og slippes fri.

Denne bestemmelsen innskrenker ikke dyrevelferdslovens bestemmelser om varsling og om adgang til å avlive viltet med det samme.

Ved situasjoner hvor et større antall dyr lider skal Miljødirektoratet varsles, og hjelp etter første ledd skal kun skje etter tillatelse fra Miljødirektoratet.

Felles bestemmelser om innfanging

§ 2-11 Søknad om til innfanging

Søknad om innfanging av vilt etter §§ 2-8 og 2-9 skal fremmes gjennom Elektronisk søknadssenter. Søknad om innfanging etter § 2-10 første ledd kan fremmes til kommunen pr telefon eller på annen hensiktsmessig måte.

Ved avgjørelse av søknaden skal det særlig legges vekt på formål og behov for innfangingen, bestandssituasjonen, dyrevelferd for dyret og dets avkom, mulige virkninger på naturmangfoldet, og andre samfunnsmessige hensyn.

§ 2-12 Merking av fangstredskaper

Fangstredskaper som benyttes uten at den ansvarlige er til stede skal merkes med navn og telefonnummer.

§ 2-13 Varsling ved innfangning og immobilisering

Den som gjennomfører innfangning skal på forhånd varsle kommunen og grunneier. Det skal opplyses om hvilken art som skal innfanges, antall, og tid og sted for innfangningen. Unntatt fra denne varslingsplikt er ringmerking av fugl og merking av flaggermus.

Dersom innfangningen krever faste monteringer i terrenget eller inngrep i naturen, skal det innhentes tillatelse til dette fra grunneier.

Ved immobilisering av viltlevende vilt skal Mattilsynet på forhånd varsles. Dersom det skal benyttes skytevåpen til immobiliseringen skal politiet på forhånd varsles.

Kapittel 3 Skadefelling og annet uttak av vilt

§ 3-1 Krav om hjemmel for uttak

Uttak av vilt skal følge av lov eller vedtak med hjemmel i lov.

Uttak av egg til viltoppdrett følger reglene i § 2-8.

Skadefelling

§ 3-2 Virkeområde for bestemmelsene om skadefelling

Bestemmelsene i §§ 3-3 til 3-10 og §§ 3-13 til 3-14 gjelder for alle viltarter unntatt:

- a) smågnagere og krypdyr som gjør skade på person eller eiendom, jf. naturmangfoldloven § 17 første ledd,
- b) hjortevilt og bever som gjør skade på avling, skog, vann eller annen eiendom, jf. naturmangfoldloven § 18 fjerde ledd, og
- c) gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt.

§ 3-3 Vilkår for skadefelling

Den som har beslutningsmyndighet etter §§ 3-4 til 3-6 kan etter søknad gi tillatelse til uttak for å stanse eller avverge skade når;

- a) skadeforebyggende tiltak i rimelig utstrekning er forsøkt, vurdert ut fra hvilke verdier som skal beskyttes og kostnadene ved alternative tiltak,
- b) uttaket rettes mot skadegjørende individ,
- c) uttaket er egnet til å stanse eller vesentlig begrense skadesituasjonen, og
- d) uttaket ikke truer bestandens overlevelse.

§ 3-4 Skadefelling etter skadelidtes egen beslutning

Dersom det er nødvendig for å stanse eller avverge vesentlig skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk, vann eller annen eiendom kan grunneier foreta eller iverksette uttak av bestemte individ av kanadagås, stripegås, gråmåke, svartbak, bydue, ringdue, pilfink, bokfink, bjørkefink, grønnfink, gråspurv, kjøttmeis, gråtrost, måltrost, svarttrost, rødvingetrost, fasan, skjære, kråke, ravn, rødrev, røyskatt, mink, mår, viltlevende kanin, sørhare og grevling.

Grunneier skal uten ugrunnet opphold rapportere uttak til kommunen, med opplysning om antall, art og hvilken skade som var grunnlag for uttaket.

Vilt som er felt etter denne bestemmelse tilfaller det kommunale viltfondet.

§ 3-5 Skadefelling etter beslutning fra kommunen

Dersom det er nødvendig for å stanse eller avverge skade av vesentlig økonomisk betydning på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk, vann eller annen eiendom, kan kommunen etter søknad gi tillatelse til uttak av bestemte individ av følgende arter:

- a) knoppsvane, storskarv, toppskarv, gråhegre, ærfugl, stokkand, siland, laksand, tjeld, grønnspett, svartspett, flaggspett, kaie, kornkråke, stær, hare, dompap, gulspurv, ekorn og villsvin,
- b) grågåås i alle fylker unntatt Finnmark, og
- c) hvitkinngås i fylkene Aust-Agder, Telemark, Buskerud, Vestfold, Oslo og Akershus, Østfold, Oppland og Hedmark.

Kommunen kan av eget tiltak iverksette uttak av bestemte individ av alle hjorteviltartene og villsvin når de oppholder seg på trafikkerte eller tettbygde områder, og utgjør en fare for skade på person eller skaper trafikkfarlige situasjoner.

Kommunen kan av eget tiltak iverksette uttak av knoppsvane og kanadagås når de oppholder seg på områder hvor de utgjør en fare for skade på person, hindrer ferdsel, eller utgjør en helseisriko ved tilgrising av friområder, badeplasser eller lignende.

§ 3-6 Skadefelling etter beslutning fra fylkesmannen

Dersom det er nødvendig for å stanse eller avverge vesentlig skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk, vann eller annen eiendom, kan fylkesmannen etter søknad gi tillatelse til uttak av bestemte individ av følgende arter:

- a) grågåås i Finnmark fylke,
- b) hvitkinngås i de fylker som ikke er nevnt i § 3-5, og
- c) de artene som ikke er nevnt i §§ 3-4 eller 3-5.

Fylkesmannen kan etter søknad gi tillatelse til uttak av vilt for å beskytte naturlige forekommende planter, dyr og økosystemer.

Fylkesmannen kan etter søknad gi tillatelse til uttak av vilt for å avverge vesentlige helseplager som følge av støy fra vilt.

Fylkesmannen kan av eget tiltak iverksette uttak av bestemte individ av moskus når de vandrer til eller oppholder seg i tettbygde områder slik at de kan utgjøre en fare for skade på person eller skaper trafikkfarlige situasjoner.

§ 3-7 Felling etter beslutning fra Miljødirektoratet

Miljødirektoratet kan etter søknad gi tillatelse til eller av eget tiltak iverksette uttak av vilt for å ivareta allmenne helse- og sikkerhetshensyn eller andre offentlige interesser av vesentlig betydning, i andre tilfeller enn de som er nevnt i § 3-5 annet og tredje ledd og § 3-6 tredje og fjerde ledd.

§ 3-8 Søknad om skadefelling

Søknad om skadefelling av vilt etter §§ 3-5, 3-6 og 3-7 skal fremmes gjennom Elektronisk søknadssenter.

§ 3-9 Forbud mot lokking ved skadefelling

Det skal ikke benyttes lokkemidler ved skadefelling av fugl.

§ 3-10 Forbud mot salg av retten til skadefelling

Retten til å gjennomføre skadefelling kan ikke selges eller tilbys andre mot vederlag.

Uttak til vitenskapelige eller andre særlige formål

§ 3-11 Uttak for vitenskapelig eller andre særlige formål

Miljødirektoratet kan etter søknad gi tillatelse til eller av eget tiltak iverksette uttak til forskning, undervisning, museumsvirksomhet eller andre særlige formål.

§ 3-12 Søknad om uttak av vilt for vitenskapelig eller andre særlige formål

Søknad om uttak av vilt etter § 3-11 skal fremmes gjennom Elektronisk søknadssenter.

Ved avgjørelse av søknaden skal det særlig legges vekt på formålet med og behovet for uttaket, bestandssituasjonen, dyrevelferd for dyret og dets avkom, mulige virkninger for naturmangfoldet og andre samfunnsmessige hensyn.

Om metoder og varsling ved uttak

§ 3-13 Metode for uttak

Ved uttak etter denne forskrift gjelder viltloven og forskrift om jakt, felling og fangst, hvis ikke annet er bestemt i tillatelsen. Ved uttak av ikke jaktbare arter anvendes bestemmelsene tilsvarende så langt de passer.

Miljødirektoratet kan etter søknad gi firma som driver med skadedyrbekjempelse generelle tillatelser til andre avlivingsmetoder på nærmere angitte vilkår.

Miljødirektoratet kan i særlige tilfeller etter søknad gi tillatelse til andre metoder for uttak, uten hensyn til reglene i viltloven kapittel VI.

Den som bruker skytevåpen eller felle ved uttak skal være registrert i Jegerregisteret, men trenger ikke å ha betalt jegeravgift for inneværende år.

Fangstredskaper som benyttes uten at den ansvarlige er til stede skal merkes med navn og telefonnummer.

§ 3-14 Varsling til kommunen, grunneier og politiet

Den som gjennomfører uttak etter denne forskrift skal på forhånd varsle kommunen og grunneier. Det skal opplyses om hvilken art som skal tas ut, antall, og tid og sted for uttaket.

Dersom uttaket krever faste monteringer i terrenget eller inngrep i naturen, skal det innhentes tillatelse til dette fra grunneier.

Den som utfører uttak ved bruk av skytevåpen skal varsle politiet, før uttak finner sted.

Kapittel 4 Hold av vilt i fangenskap

§ 4-1 Krav om lovhjemmel for hold av vilt

Hold av vilt i fangenskap er kun tillatt med hjemmel i lov eller vedtak med hjemmel i lov.

§ 4-2 Forbud mot hold av vilt for bestemte formål

Det er ikke tillatt å holde vilt når formålet er jakt i innhegnet område, fremvisning i sirkus, hold som kjæledyr eller hobbydyr, eller falkoneri. Trening av hund på vilt i fangenskap er ikke tillatt uten tillatelse etter § 4-9.

Forbudet mot hold i sirkus og som kjæledyr eller hobbydyr gjelder ikke vilt som er unntatt fra krav om tillatelse til hold i medhold av forskrift om fremmede organismer § 13.

§ 4-3 Forbud mot hybridisering

Vilt som holdes i fangenskap etter denne forskriften skal ikke hybridiseres. Den ansvarlige for holdet plikter å iverksette tiltak for å hindre hybridisering.

§ 4-4 Plikt til å hindre rømming

Den som holder vilt i fangenskap skal sørge for at viltet ikke kan rømme.

Oppdrett av vilt

§ 4-5 Viltoppdrett uten særskilt tillatelse

Ved hold av mink, sølvrev, blårev og krysninger mellom revetyperne, som reguleres av pelsdyrforskriften, og villsvin når produksjonen i sin helhet skjer innendørs, kreves det ikke tillatelse til hold etter denne forskriften, og kravene i §§ 4-3 og 4-7 gjelder ikke.

Vilt av følgende arter kan holdes for oppdrett uten særskilt tillatelse, i kommuner hvor artene finnes i naturlig viltlevende bestander: Orrfugl, storfugl, lirype, fjellrype, jerpe, vaktel, stokkand, grågåås og hare. Melding om oppdrett av disse artene må sendes til kommunen senest innen 3 måneder før iverksettelse.

§ 4-6 Viltoppdrett etter tillatelse

Kommunen kan etter søknad gi tillatelse til hold av elg, hjort og rådyr for oppdrett i kommuner hvor disse artene finnes i naturlig viltlevende bestander.

Miljødirektoratet kan etter søknad gi tillatelse til hold for oppdrett av andre viltarter enn de som omfattes av første ledd og § 4-5, i kommuner hvor disse artene finnes i naturlig viltlevende bestander. Søknaden sendes kommunen, som videresender denne til Miljødirektoratet sammen med kommunens vurdering.

Oppdrett av viltarter som ikke finnes i naturlig viltlevende bestander i kommunen krever tillatelse etter forskrift om fremmede organismer.

Miljødirektoratet kan fastsette øvre rammer for satser for saksbehandlingsgebyr for kommunens behandling av søknader etter første ledd.

§ 4-7 Anskaffelse av dyr til oppdrett

Til oppdrett kan det kun benyttes vilt eller avkom fra vilt som er:

- a) innfanget med tillatelse etter § 2-8,
- b) ervervet fra annet lovlig viltoppdrett i Norge, eller
- c) innført fra utlandet for oppdrett i samsvar med forskrift 19. juni 2015 nr. 716 om fremmede organismer.

Hold for fremvisning, rehabilitering, i dyrepark eller for andre formål

§ 4-8 Tillatelse til hold av vilt i dyrepark eller for midlertidig fremvisning

Miljødirektoratet kan etter søknad gi tillatelse til hold av vilt i dyrepark eller for midlertidig fremvisning av arter som finnes i naturlig viltlevende bestander på stedet hvor framvisningen skjer.

Unntatt fra kravet om tillatelse etter første ledd er vilt av arter som finnes i naturlig viltlevende bestander på stedet hvor dyreparken er eller fremvisningen skal skje, og som

- a) er innfanget med tillatelse etter § 2-9,
- b) er ervervet fra dyrepark, av følgende arter: Rødrev, grevling, elg, hjort, rådyr, hare, oter, grågåås og reinsdyr.

Hold i dyrepark eller for midlertidig fremvisning, av vilt av arter som ikke finnes i naturlig viltlevende bestander på stedet, reguleres av forskrift om fremmede organismer.

Rovfugler og ugler skal ikke holdes i dyrepark eller for annen fremvisning.

§ 4-9 Trening av hund på vilt i fangenskap

Fylkesmannen kan i samråd med Mattilsynet etter søknad gi foreninger eller organisasjoner tillatelse til å holde vilt fra oppdrett til trening av hund. Dersom søknaden gjelder en art, underart eller bestand som ikke forekommer naturlig på stedet behandles søknaden etter forskrift om fremmede organismer.

§ 4-10 Hold for andre særlige formål

Miljødirektoratet kan etter søknad gi tillatelse til eller av eget tiltak holde vilt for gjenoppbygging av bestander eller for andre særlige formål.

Felles bestemmelser ved hold av vilt

§ 4-11 Plikter ved opphør av virksomhet

Dersom driften av et viltoppdrett opphører, plikter eieren å gi melding om dette til kommunen innen 3 måneder etter opphør. Eieren skal sørge for at gjerder og øvrige anlegg blir fjernet. Kommunen kan gi pålegg om at fjerning skal foretas innen en bestemt frist. Dersom fristen ikke overholdes, kan kommunen iverksette fjerning for eierens regning.

Kapittel 5 Vilt som har rømt

§ 5-1 Innfangning og uttak av vilt som har rømt

Vilt som har rømt fra fangenskap er å anse som viltlevende.

Eier av vilt som har rømt har likevel rett og plikt til å fange inn eller å avlive rømte individer som er synlig merket og som befinner seg innenfor en avstand av 5 km fra det innhegnete området. Slik innfangning kan bare skje innen en måned etter rømming.

Dersom vilt er etablert eller kan etablere seg i naturen som følge av rømming eller ulovlig utsetting kan kommunen eller Miljødirektoratet etter søknad gi tillatelse til, eller av eget tiltak, fange inn eller avlive viltet, uavhengig av eiers rett og plikt etter annet ledd.

Eier av rømt vilt kan ikke påberope seg rett til rømte individer som er lovlig felt av andre enn eier.

§ 5-2 Plikt til varsling ved rømming

Ved rømming, og ved innfangning og uttak av rømte dyr, skal eier straks varsle kommunen. I tillegg skal berørte grunneiere varsles dersom dyret skal innfanges eller tar opphold på deres eiendom. Dersom det rømte dyret er gaupe, jerv, bjørn eller ulv, eller en viltart som ikke forekommer naturlig på stedet, skal i tillegg Miljødirektoratet varsles.

§ 5-3 Ansvar for utgifter ved rømming

Eier er ansvarlig for nødvendige utgifter i tilknytning til innfangning og uttak av rømt vilt.

Kapittel 6 Utsetting av vilt i naturen

§ 6-1 Krav om lovhjemmel for utsetting av vilt

Utsetting av vilt i naturen er kun tillatt når dette følger reglene i forskrift om fremmede organismer, og bestemmelsene i dette kapittel.

§ 6-2 Utsetting av oppdrettet vilt

Vilt som er oppdrettet i medhold av kapittel 4 kan settes ut i naturen der arten finnes i naturlig viltlevende bestander, og de individer som settes ut er av samme art, underart og bestand som de som finnes naturlig på stedet. Det skal på forhånd foreligge helseattest fra veterinær på de individer som skal settes ut.

Kommunen og Miljødirektoratet skal varsles minst en måned før utsetting etter første ledd. Miljødirektoratet kan sette vilkår for utsettingen eller forby denne, dersom utsetting kan medføre uheldige følger for naturmangfoldet eller kan være dyrevelferdsmessig uforsvarlig.

Viltet skal være satt ut i sitt naturlige miljø senest 20. juli. Fôring etter utsetting skal foregå på en slik måte at viltet utvikler naturlig næringssøk, og skal avsluttes senest 1. august.

Utsatt vilt er å anse som viltlevende.

§ 6-3 Utsetting av innfanget vilt

Dersom annet ikke er bestemt i tillatelse til innfangning, skal vilt som er innfanget i medhold av kapittel 2 settes ut på samme sted som individet ble innfanget. Dette gjelder ikke utsetting av vilt som er oppdrettet i medhold av kapittel 4.

§ 6-4 Vilt som har blitt tamt eller uskikket til å overleve i naturen

Dersom innfanget vilt er blitt tamt eller dersom det er usikkerhet knyttet til om viltet vil overleve i naturen, skal Mattilsynet kontaktes for vurdering av om utsetting er dyrevelferdsmessig forsvarlig.

Dersom utsetting ikke er dyrevelferdsmessig forsvarlig avgjør det forvaltningsorgan som har besluttet innfangning, i samråd med Mattilsynet, om viltet skal avlives.

§ 6-5 Uttak av ulovlig utsatt vilt

Uttak av ulovlig utsatt vilt følger reglene i § 5-1.

Den som har satt ut vilt ulovlig er ansvarlig for nødvendige utgifter i tilknytning til innfangning og uttak av viltet.

Kapittel 7 Ivaretagelse av dødt vilt

Eiendomsretten til dødt vilt

§ 7-1 Eiendomsrett til registreringspliktige viltarter

Døde individer av registreringspliktig vilt er Viltfondets eiendom.

Første ledd gjelder ikke vilt i oppdrett eller dyrepark, vilt som er felt under lovlig jakt, dødt vilt som eier har fått tildelt i medhold av § 7-8 eller vilt som er lovlig innført fra utlandet.

§ 7-2 Eiendomsrett til viltarter som ikke er registreringspliktige

Det er tillatt å tilegne seg døde eksemplarer av viltarter som ikke er registreringspliktige, med de begrensninger som følger av annet og tredje ledd og §§ 7-3 og 7-4.

I særlige tilfeller kan Miljødirektoratet beslutte at eksemplarer omfattet av første ledd skal tilfalle Viltfondet.

Egg som man finner i naturen er det ikke tillatt å fjerne, flytte eller tilegne seg uten på forhånd å ha fått tillatelse etter kapittel 2 eller 3, eller med hjemmel i bestemmelsene om sanking av egg i viltloven. Dette gjelder uavhengig av om egget er levende, ubefruktet eller dødt (råteegg).

§ 7-3 Eiendomsrett til vilt felt på skadefelling og i nødverge m.m.

Vilt av ikke registreringspliktige viltarter felt på skadefelling i medhold av kapittel 3 eller i medhold av naturmangfoldloven §§ 17, 17a eller 18, tilfaller det kommunale viltfondet. Dette gjelder ikke for smånagere og krypdyr unntatt slettsnok, buorm og stålorm.

Fallvilt av hjortevilt og bever tilfaller det kommunale viltfondet.

§ 7-4 Eiendomsrett til uregistrert, ulovlig avlivet eller ulovlig innført vilt

Vilt som er ulovlig felt eller ulovlig innført til Norge tilfaller Viltfondet.

Dødt vilt, preparater og egg som ikke er registrert og merket i samsvar med denne forskriften, eller i samsvar med tidligere regelverk om registrering og merking, er Viltfondets eiendom og kan ikke lovlig oppbevares uten at man godtgjør å ha nødvendig tillatelse for det enkelte eksemplar.

§ 7-5 Søknad om eiendomsrett til registreringspliktig vilt

Den som finner døde eksemplarer av registreringspliktige viltarter kan ta hånd om viltet på vegne av Viltfondet. Den som tar hånd om slikt vilt, plikter å fryse ned viltet eller ta vare på det på annen forsvarlig måte.

Den som ønsker å overta eiendomsretten til viltet fra Viltfondet, skal levere viltet til autorisert preparant innen 4 uker etter at det ble funnet. Preparanten søker om overføring av eiendomsretten fra Viltfondet til ny eier ved å registrere dette i Fallviltbasen.

Den som tar hånd om viltet, men ikke ønsker å overta eiendomsretten, skal varsle kommunen, som sørger for at viltet blir tatt vare på og behandlet slik Miljødirektoratet bestemmer.

Egg som man finner i naturen er det ikke tillatt å ta hånd om uten tillatelse etter kapittel 2 eller 3. Dette gjelder uavhengig av om det er levende, ubefruktet eller dødt (råteegg), og uavhengig av om arten er registreringspliktig.

§ 7-6 Forbud mot privat overdragelse av egg og plikt til registrering av egg

Det er ikke tillatt å erverve, motta, gi bort, selge eller annonsere fugleegg fra viltarter. Miljødirektoratet kan likevel gi tillatelse til overdragelse av egg til museumsvirksomhet eller vitenskapelige formål.

Fugleegg som lovlig er anskaffet før denne forskriftens ikrafttredelse skal registreres i Fallviltbasen innen 31. desember 2021.

Registrering og merking av dødt vilt

§ 7-7 Plikt til registrering og merking

Døde eksemplarer av registreringspliktige viltarter som er tatt hånd om, skal i samsvar med § 7-8 registreres i Fallviltbasen. Døde eksemplarer av de artene som er merkepliktige skal merkes i samsvar med § 7-9. Plikten til registrering og merking gjelder også dødt vilt av registrerings- og merkepliktige arter når disse kommer fra oppdrett eller dyrepark, er felt under lovlig jakt, eller er lovlig innført fra utlandet eller fra Svalbard til fastlandet.

Miljødirektoratet kan etter søknad fritta museale, vitenskapelige eller tilsvarende institusjoner fra plikten til registrering og merking av dødt vilt.

§ 7-8 Registrering av registreringspliktige arter

Autorisert preparant som får hånd om registreringspliktig vilt plikter å registrere dette i Fallviltbasen innen tre dager etter at viltet er mottatt.

Når registreringen er utført beslutter Miljødirektoratet om eiendomsretten til skinnet og skrotten skal tildeles søker eller beholdes av Viltfondet til vitenskapelige, museale eller andre offentlige formål. I særlige tilfeller kan andre formål tilgodeses.

Dersom eiendomsretten tildeles søker, utsteder Miljødirektoratet eiersertifikat for eksemplaret. Ved senere eierskifte skal eiersertifikatet følge med eksemplaret.

Registreringspliktig vilt kan ikke prepareres før eiersertifikat er mottatt.

Dersom preparanten finner grunn til å tro at viltet er ulovlig avlivet eller at tidligere oppgitt dødsårsak ikke er riktig, skal Miljødirektoratet varsles.

Registrerte preparater av arter som ikke er merkepliktige skal påføres synlig fallviltbasenummer.

§ 7-9 Merking av merkepliktige arter

Autorisert preparant som får hånd om merkepliktig vilt plikter å merke dette etter retningslinjer fastsatt av direktoratet.

Dersom ikke annet er bestemt gjelder følgende:

- a) merking skal senest skje når viltet er ferdig preparert og før preparatet skal utleveres fra preparant,
- b) merkene skal være permanent festet til viltet,
- c) på preparater av pattedyr skal merket festes i nakken,
- d) på fugler skal merket festes på ryggen mellom vingene,
- e) preparater merket med microchip skal påføres synlig microchipnummer,
- f) påsatt merke skal ikke fjernes fra preparatet.

§ 7-10 Oppbevaring av deler av vilt i preparantverksted

Autorisert preparant kan på sitt arbeidssted oppbevare deler av vilt som nyttes i prepareringsformål uten at det registreres eller merkes.

Autorisasjon av preparanter

§ 7-11 Krav om autorisasjon for å utøve preparantyrket

Det kreves autorisasjon fra Miljødirektoratet for å foreta preparering av vilt for omsetning, og preparering av registreringspliktig vilt.

§ 7-12 Autorisasjon for preparering av vilt

Autorisasjon skal utstedes til enkeltpersoner som har avlagt og bestått svenneprøve i taxidermistfaget etter kapitlene 3, 4 og 12 i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa.

Den som preparerer vilt som lærling, kan gjøre dette uten autorisasjon når dette skjer i samsvar med den tilsynsplikten som en godkjent lærlingbedrift har for lærlingen i henhold til kapitlene 3, 4 og 12 i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa.

Autorisasjon skal også utstedes til statsborger som omfattes av EØS-avtalen og derved Europaparlamentets- og Rådets direktiv 2005/36/EF av 7. september 2005 om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner, i den grad vedkommende tilfredsstillende vilkårene i direktivet. Autorisasjon kan også utstedes den som har avlagt prøve i annet land som tilsvarer nivået i norsk svenneprøve.

For søknad om autorisasjon etter denne bestemmelse skal saksbehandlingsfrist som nevnt i lov 19. juni 2009 nr. 103 om tjenestevirksomhet § 11 første ledd første punktum være to måneder. Tjenesteloven § 11 annet ledd om at tillatelse skal anses gitt når saksbehandlingsfristen er utløpt, gjelder ikke.

Miljødirektoratet kan nekte å utstede autorisasjon til den som er straffet for overtredelse av viltloven, naturmangfoldloven eller annet relevant regelverk. Varigheten av nektelsen skal angis i vedtaket.

§ 7-13 Tilbakekall av autorisasjon for preparering av vilt

Miljødirektoratet kan tilbakekalle autorisasjonen dersom autorisert preparant er straffet for overtredelse av viltloven, naturmangfoldloven eller annet relevant regelverk, eller ved vesentlige brudd på fastsatte regler for preparantvirksomheten. Varigheten av tilbakekallet skal angis i vedtaket.

Gebyr for preparering

§ 7-14 Gebyr

For preparater som både registreres og merkes skal eier av viltet betale gebyr som fastsettes av Klima- og miljødepartementet.

Merkepliktig vilt som er preparert skal ikke utleveres fra preparant før eier har dokumentert at gebyr for registrering og merking er betalt.

Merkepliktig vilt som er registrert og merket av Sysselmannen på Svalbard og som innføres midlertidig for preparering, er fritatt for gebyrplikten.

Kapittel 8 Avsluttende bestemmelser

§ 8-1 Klage

Enkeltvedtak fattet i medhold av denne forskriften kan påklages i samsvar med forvaltningslovens regler. Beslutninger fattet av forvaltningsorganets eget tiltak i medhold av forskriften §§ 2-2, 2-3, 2-8 annet ledd, 2-10 annet ledd, 3-5 annet og tredje ledd, 3-6 fjerde ledd, 3-7, 3-11, 4-10, 5-1 tredje ledd, 7-2 annet ledd og 7-8 annet ledd regnes ikke som enkeltvedtak og kan ikke påklages.

Fylkesmannen er klageinstans for vedtak fattet av kommunen.

Miljødirektoratet er klageinstans for vedtak fattet av fylkesmannen.

Fylkestinget er klageinstans for vedtak fattet av fylkeskommunen.

Landbruks- og matdepartementet er klageinstans for vedtak fattet av Miljødirektoratet som gjelder jaktbare arter, med unntak av vedtak som gjelder fremmede viltarter.

Klima- og miljødepartementet er klageinstans for vedtak fattet av Miljødirektoratet som gjelder arter som ikke er jaktbare og vedtak som gjelder fremmede viltarter.

§ 8-2 Tilsyn og iverksetting av tiltak

Kommunen og Miljødirektoratet har rett til å føre tilsyn med viltoppdrett og dyreparker som holder vilt med hjemmel i denne forskriften, og kontrollere vilt som holdes.

Miljødirektoratet kan føre tilsyn med autoriserte preparanter og kontrollere vilt som oppbevares.

Under utøvelse av tilsynet skal den som blir kontrollert eller den ansvarlige for virksomheten gi tilsynsmyndigheten nødvendig bistand og opplysninger. Tilsynsmyndigheten kan kreve å få lagt frem og granske dokumenter eller annet materiale som kan ha betydning for tilsynet.

Dersom vilkår eller pålegg gitt i medhold av forskriften ikke blir fulgt eller etterkommet, kan kommunen eller Miljødirektoratet sørge for iverksetting av nødvendige tiltak for eiers regning.

§ 8-3 Straff

Overtredelser av bestemmelser gitt i denne forskriften straffes etter viltloven § 56.

§ 8-4 Ikrafttredelse, oppheving av og endringer i andre forskrifter

Forskriften trer i kraft 01.01.2020.

Fra samme tidspunkt oppheves følgende forskrifter:

1. forskrift 1. september 1997 nr. 1000 om felling av viltarter som gjør skade eller som vesentlig reduserer andre viltarters reproduksjon,
2. forskrift 15. februar 1999 nr. 357 om hold av vilt i fangenskap, oppdrett av vilt i innhegnet område, og om jakt på oppdrettet utsatt vilt,
3. forskrift 14. mars 2003 nr. 349 om innfangning og innsamling av vilt for vitenskapelige eller andre særlige formål, og
4. forskrift 18. juni 2004 nr. 913 om ivaretagelse av dødt vilt.

§ 8-5 Overgangsbestemmelse

Tillatelser til hold av vilt som er gitt før denne forskriftens ikrafttredelse, for formål som ikke er tillatt etter § 4-2, gjelder så lenge individene er i live. Avkom fra slike individer følger bestemmelsene i denne forskriften.

Vedlegg 1 Oversikt over registrerings- og merkepliktige arter

Art		Registrerings- pliktig	Merkepliktig
Flaggermus			
Vannflaggermus	<i>Myotis daubentonii</i>	X	
Skogflaggermus	<i>Myotis brandtii</i>	X	
Skjeggflaggermus	<i>Myotis mystacinus</i>	X	
Børsteflaggermus	<i>Myotis nattereri</i>	X	
Storflaggermus	<i>Nyctalus noctula</i>	X	
Tusseflaggermus	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	X	
Dvergflaggermus	<i>Pipistrellus pygmaeus</i>	X	
Trollflaggermus	<i>Pipistrellus nathusii</i>	X	
Skimmelflaggermus	<i>Vespertilio murinus</i>	X	
Nordflaggermus	<i>Eptesicus nilssonii</i>	X	
Bredøre	<i>Barbastella barbastellus</i>	X	
Brunlangøre	<i>Plecotus auritus</i>	X	
Rovdyr			
Ulv	<i>Canis lupus</i>	X	X
Fjellrev	<i>Vulpes lagopus</i>	X	X
Oter	<i>Lutra lutra</i>	X	

Brunbjørn	<i>Ursus arctos</i>	X	X
Jerv	<i>Gulo gulo</i>	X	X
Gaupe	<i>Lynx lynx</i>	X	X
Partåede klovdyr			
Moskusfe	<i>Ovibos moschatus</i>	X	
Andefugler			
Sædgås	<i>Anser fabalis</i>	X	
Dverggås	<i>Anser erythropus</i>	X	X
Ringgås	<i>Branta bernicla</i>	X	X
Gravand	<i>Tadorna tadorna</i>	X	
Snadderand	<i>Anas strepera</i>	X	
Stjertand	<i>Anas acuta</i>	X	
Knekkand	<i>Anas querquedula</i>	X	
Skjeand	<i>Anas clypeata</i>	X	
Taffeland	<i>Aythya ferina</i>	X	
Bergand	<i>Aythya marila</i>	X	
Praktærfugl	<i>Somateria spectabilis</i>	X	
Stellerand	<i>Polysticta stelleri</i>	X	
Sjørorre	<i>Melanitta fusca</i>	X	
Lappfiskand	<i>Mergellus albellus</i>	X	
Lommer			
Smålom	<i>Gavia stellata</i>	X	
Storlom	<i>Gavia arctica</i>	X	
Islom	<i>Gavia immer</i>	X	
Gulnebbloom	<i>Gavia adamsii</i>	X	
Lappedykkere			
Dvergdykker	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	X	
Toppdykker	<i>Podiceps cristatus</i>	X	
Horndykker	<i>Podiceps auritus</i>	X	
Svarthalsdykker	<i>Podiceps nigricollis</i>	X	
Gråstrupedykker	<i>Podiceps grisegena</i>	X	
Stormfugler			
Havsvale	<i>Hydrobates pelagicus</i>	X	
Stormsvale	<i>Osceanodroma leucorhoa</i>	X	
Grålire	<i>Puffinus griseus</i>	X	
Havlire	<i>Puffinus puffinus</i>	X	
Pelikanfugler			
Havsule	<i>Morus bassanus</i>	X	
Rovfugler			
Vepsevåk	<i>Pernis apivorus</i>	X	X
Havørn	<i>Haliaeetus albicilla</i>	X	X
Sivhauk	<i>Circus aeruginosus</i>	X	X
Myrhauk	<i>Circus cyaneus</i>	X	X
Hønsehauk	<i>Accipiter gentilis</i>	X	X
Spurvehauk	<i>Accipiter nisus</i>	X	
Fjellvåk	<i>Buteo lagopus</i>	X	
Musvåk	<i>Buteo buteo</i>	X	
Kongeørn	<i>Aquila chrysaetos</i>	X	X
Fiskeørn	<i>Pandion haliaetus</i>	X	X
Tårnfalk	<i>Falco tinnunculus</i>	X	
Dvergfalk	<i>Falco columbarius</i>	X	

Lerkefalk	<i>Falco subbuteo</i>	X	
Jaktfalk	<i>Falco rusticolus</i>	X	X
Vandrefalk	<i>Falco peregrinus</i>	X	X
Tranefugler			
Vannrikse	<i>Rallus aquaticus</i>	X	
Myrrikse	<i>Porzana porzana</i>	X	
Åkerrikse	<i>Crex crex</i>	X	X
Vade-, måke- og alkefugler			
Dverglo	<i>Charadrius dubius</i>	X	
Boltit	<i>Charadrius morinellus</i>	X	
Myrsnipe sørlig	<i>Calidris alpina schinzii</i>	X	X
Fjellmyrløper	<i>Limicola falcinellus</i>	X	X
Kvartbekkasin	<i>Lymnocyptes minimus</i>	X	
Dobbeltbekkasin	<i>Gallinago media</i>	X	X
Svarthalespove	<i>Limosa limosa</i>	X	
Lappspove	<i>Limosa lapponica</i>	X	
Småspove	<i>Numenius phaeopus</i>	X	
Sotsnipe	<i>Tringa erythropus</i>	X	
Svømmesnipe	<i>Phalaropus lobatus</i>	X	
Polarjo	<i>Stercorarius pomarinus</i>	X	
Tyvjo	<i>Stercorarius parasiticus</i>	X	
Fjelljo	<i>Stercorarius longicaudus</i>	X	
Storjo	<i>Stercorarius skua</i>	X	
Dvergmåke	<i>Hydrocoloeus minutus</i>	X	
Sildemåke nordlig	<i>Larus fuscus fuscus</i>	X	X
Ismåke	<i>Pagophila eburnea</i>	X	
Lomvi	<i>Uria aalge</i>	X	
Polarlomvi	<i>Uria lomvia</i>	X	
Lunde	<i>Fratercula arctica</i>	X	
Duefugler			
Skogdue	<i>Columba oenas</i>	X	
Ugler			
Hubro	<i>Bubo bubo</i>	X	X
Snøugle	<i>Nyctea scandiaca</i>	X	X
Haukugle	<i>Surnia ulula</i>	X	
Spurveugle	<i>Glaucidium passerinum</i>	X	
Kattugle	<i>Strix aluco</i>	X	
Slagugle	<i>Strix uralensis</i>	X	X
Lappugle	<i>Strix nebulosa</i>	X	X
Hornugle	<i>Asio otus</i>	X	
Jordugle	<i>Asio flammeus</i>	X	
Perleugle	<i>Aegolius funereus</i>	X	
Nattravn-, og spettefugler			
Nattravn	<i>Caprimulgus europaeus</i>	X	X
Isfugl	<i>Alcedo atthis</i>	X	
Vendehals	<i>Jynx torquilla</i>	X	
Gråspett	<i>Picus canus</i>	X	
Grønnspekk	<i>Picus viridis</i>	X	
Hvitryggspett	<i>Dendrocopos leucotos</i>	X	X
Dvergspett	<i>Dendrocopos minor</i>	X	
Tretåspett	<i>Picoides tridactylus</i>	X	

Spurvefugler			
Trelerke	<i>Lullula arborea</i>	X	
Fjellerke	<i>Eremophila alpestris</i>	X	X
Lappiplerke	<i>Anthus cervinus</i>	X	
Gulerle	<i>Motacilla flava</i>	X	
Vintererle	<i>Motacilla cinerea</i>	X	
Nattergal	<i>Luscinia luscinia</i>	X	
Svartrødstjert	<i>Phoenicurus ochruros</i>	X	
Svartstrupe	<i>Saxicola torquata</i>	X	
Rørsanger	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	X	
Myrsanger	<i>Acrocephalus palustris</i>	X	
Hauksanger	<i>Sylvia nisoria</i>	X	
Møller	<i>Sylvia curruca</i>	X	
Lappsanger	<i>Phylloscopus borealis</i>	X	
Bøksanger	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	X	
Skjeggmeis	<i>Panurus biarmicus</i>	X	
Lappmeis	<i>Parus cinctus</i>	X	
Tornskate	<i>Parus cinctus</i>	X	
Varsler	<i>Lanius excubitor</i>	X	
Kornkråke	<i>Corvus frugilegus</i>	X	
Nøttekråke	<i>Nucifraga caryocatactes</i>	X	
Bergirisk	<i>Carduelis flavirostris</i>	X	
Rosenfink	<i>Carpodacus erythrinus</i>	X	
Konglebit	<i>Pinicola enucleator</i>	X	
Kjernebiter	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	X	
Hortulan	<i>Emberiza hortulana</i>	X	X
Vierspurv	<i>Emberiza rustica</i>	X	
Dvergspurv	<i>Emberiza pusilla</i>	X	
Krypdyr			
Slettsnok	<i>Coronella austriaca</i>	X	X
Buorm	<i>Natrix natrix</i>	X	
Stålorm	<i>Anguis fragilis</i>	X	
Amfibier			
Damfrosk	<i>Pelophylax lessonae</i>	X	
Storsalamander	<i>Triturus cristatus</i>	X	
Småsalamander	<i>Lissotriton vulgaris</i>	X	
Egg			
Alle fugleegg		X	X
Fallvilt av viltarter som ikke har fast tilhold eller reproducerer i Norge, men som finnes dødt innenfor forskriftens stedlige virkeområde		X	

Saksframlegg

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Viltnemd	28/19	24.09.2019

Høring på forskrift om utlegging av åte og foring av vilt (Åteforskriften)

Vedlegg

- 1 Åteforskrift - høringsnotat
- 2 Åteforskrift - høringsversjon

Saksopplysninger

Miljødirektoratet har sendt på høring ny forskrift om utlegging av åte og foring av vilt. Miljødirektoratet skriver at formålet med forskriften er å kunne regulere bruken av åte der dette kan medføre en risiko for både vilt, miljø og unntaksvis mennesker. Forskriften skal bidra til å redusere faren for at rovvilt, som følge av fôring eller åte, tar opphold ved beiteområder for husdyr, og hindre at vilt, som følge av fôring, tar opphold i nærheten av veger eller bebyggelse og medfører en sikkerhetsrisiko. Forskriften legger til rette for at det kan benyttes åte ved felling av villsvin, men at man ikke skal bidra til styrking av bestanden av villsvin ved fôring.

Rådmannen vil komme med en generell betraktning om forskriften og kommenterer de enkelte forslåtte paragrafer. Det henvises til det vedlagte høringsbrevet og forslaget til forskrift.

Vurdering

Generelt

Aremark kommune mener det er et stort behov for at det etableres en tydelig forskrift som omhandler utlegging av åte og fôring av vilt. Kommunen savner i forslaget en mer detaljert og forståelig definisjon på hva som er tillatt benyttet til fôring og åte, da dagens regelverk er svært innviklet, avansert og vanskelig å forstå for de aller fleste. Hva som er tillatt omtales av andre forskrifter, men Miljødirektoratet bør vurdere om dette bør tydeliggjøres i forskrift om utlegging av åte og fôring av vilt.

Kommunen er positive til at det kommer på plass reguleringer om føring og åting av villsvin, men stiller spørsmålet om dette heller bør behandles i en egen forskrift for villsvin. Det vil være et naturlig resultat av handlingsplanen mot villsvin, og vil gjøre arbeidet med villsvinforvaltning tydeligere for alle. Aremark kommune kommenterer derimot denne forskriften, og forslagene som kommer her.

Kommunen er negative til forslaget om forbud mot åtebruk til store rovdyr. Forslaget vil få en del andre ringvirkninger enn kun det som er listet opp i formålet med forslaget. Videre ønsker vi muligheten til avledningsføring av flere viltarter, da det er et viktig og nyttig forvaltningsverktøy for både hjortevilt og villsvin.

Forskriften bør også, i tillegg til de forskrifter som listes opp, nevne Animaliebi-produktforskriften, CWD-forskriften og Førforskriften. Disse tre forskriftene har svært stor betydning for foreslått forskrift.

Kommentarer og endringer til de foreslåtte paragrafene

§1: Formål.

Ingen innvendinger.

§2: Virkeområde.

Ingen innvendinger.

§3: Definisjoner.

- a) Definisjonen av åte er mangelfull, da den ikke inkluderer åte benyttet til fangst. Vi ønsker at åte til fangst tas inn i definisjonen. Samtidig må fangst og merking tas inn som aktivitet, på linje med jakt, felling, fotografering og observasjon.
- b) Her ønsker vi et tillegg i definisjonene av *åte* og *føring*.

For villsvin spesielt, er det svært aktuelt å benytte *avledningsføring* for å avlede villsvin bort fra skadeutsatte jordbruksområder i utsatte perioder. Villsvin er veldig ømfintlige for forstyrrelser, slik at fred og ro i skogen der de kan være, i kombinasjon med det motsatte der de ikke skal være, er et av verktøyene villsvinforvaltningen bør ha – også i tråd med dagens nasjonale målsetting med villsvin. Svenske erfaringer viser at føring i skogen i kombinasjon med jakt og skremming i jordbruksområder kan ha en svært god skadereduserende effekt.

Avledningsføring av hjortevilt er også et viktig forvaltningsverktøy, som benyttes for å styre hjortevilt unna trafikk og jernbane.

Avledningsføring virker ikke å falle under definisjonen *åte*, da hensikten ikke dekkes av den foreslåtte definisjonen (*jakt, felling, fotografering, observasjon eller lignende*). Heller ikke definisjonen på *føring* mener vi er dekkende, da hensikten ikke er å bedre næringstilgangen for vilt, men styre viltet fra skadeutsatte områder. Aremark kommune foreslår derfor en tredje definisjon, *avledningsføring*.

Aremark kommunes forslag til endret tekst på §3:

§3 Definisjoner

I denne forskriften menes med

- a) *åte: animalsk eller vegetabilsk materiale som legges ut med formål å trekke vilt til **fangst** eller åteplassen for jakt, felling, **fangst**, **merking**, fotografering, observasjon, eller lignende;*

b) fôring: når animalsk eller vegetabilsk materiale legges ut til vilt med formål å bedre næringstilgangen for viltet

c) avledningsfôring: når animalsk eller vegetabilsk materiale legges ut til vilt med formål å trekke vilt vekk fra trafikk eller andre skadeutsatte områder.

§4: Aktsomhetsplikt ved fôring og utlegging av åte.

Ingen innvendinger.

§5: Fôring og utlegging av åte til villsvin.

Aremark kommune er enig med forslaget om at fôring som har som hensikt å bedre næringstilgangen for villsvin ikke skal være tillatt.

Aremark er også enig i at det skal være tillatt å benytte åte til villsvin i forbindelse med jakt, felling og fangst. Åtejakt gjør jakten effektiv, sikker og human. Kommunen støtter forslaget om at mengden åte normalt skal konsumeres i løpet av et døgn tid, men ser utfordringer med å håndheve den definisjonen/begrensningen. Hvor stor mengde fôr som konsumeres normalt i løpet av et døgn vil variere mye med bestandsstørrelse, jakttrykk, flokkstørrelse og avstand mellom åter. Kommunen har ikke forslag til annen definisjon som er lettere å håndheve, men ønsker å påpeke utfordringen med definisjonen/begrensningen.

Samtidig ønsker vi at det er tillatt med *avledningsfôring* av villsvin, som forklart under § 3, hvor plassering og en plan for etablering, gjennomføring og avvikling meldes kommunen. Slik vil kommunen ha kontroll på plassene for avledningsfôring. Det vil føre til at plassene fungerer etter hensikten som er å styre villsvin bort fra skadeutsatt arealer, og ikke fungerer som fôringsplasser med hensikt å bygge opp kunstig høye bestander. Det vil også gi kommunene mulighet til å regulere bruken av avledningsfôring ved å etablere egen lokal forskrift, som vi peker på i § 8.

Aremark kommunes forslag til endret tekst på §5:

§ 5 Fôring, utlegging av åte og avledningsfôring til villsvin

Det er ikke tillatt å fôre villsvin.

Det er kun tillatt å benytte åte til villsvin i forbindelse med jakt, felling og fangst. Åte som legges ut til villsvin skal ikke være i større mengde enn at det normalt konsumeres i løpet av et døgn tid.

Avledningsfôring er tillatt i vekstsesongen, med hensikt å redusere skade på dyrket mark. Plassering skal meldes til kommunen, med koordinater og en plan for etablering, gjennomføring og avvikling.

§6: Fôring og utlegging av åte til store rovdyr

Miljødirektoratet (MD) skriver at bakgrunnen for at det nå foreslås en ny forskrift er Prop. 75 L (2009-2010) hvor det redegjøres for behovet for å kunne regulere bruken av åte der dette kan medføre en risiko for både vilt, miljø og unntaksvis mennesker.

Kommunens vurdering er at åte til store rovdyr kun er aktuelt i områder hvor det ikke vil medføre risiko av betydning for vilt, miljø eller mennesker. Fôring av store rovdyr i forbindelse med "rovdyrturisme" vil i større grad medføre risiko.

MD skriver videre at det i proposisjonen uttrykkes et behov for å kunne regulere bruken av åte i forbindelse med skadefelling av store rovdyr, og i forbindelse med "rovdyrturisme" som kan gi uønskede atferdsendringer hos rovdyr.

Kommunens vurdering er at det her må skilles på åte til jakt, felling og fangst, og åte til fotografering, observasjon eller lignende, der det siste ledd kan knyttes direkte til "rovdyrturisme" som ennå ikke er etablert i særlig grad i Norge. I proposisjonen vises det til erfaringer fra Sverige og Finland. Det hevdes at åte til store rovdyr kan skape uønskede atferdsendringer hos rovdyr. Kommunens vurdering er at dette ikke er relevant når det gjelder åte i forbindelse med lisensfelling og kvotejakt da viltet vil bli skutt på åteplassen. Vilt som blir jaget, jaktet på eller skutt på åte vil sannsynligvis opprettholde naturlig atferd og skyhet ovenfor mennesker. Kommunen vurderer videre at det som blir nevnt som en aktuell problemstilling med vilt som følge av åte tar opphold i nærheten av veier eller bebyggelse, og medfører en sikkerhetsrisiko, ikke er relevant da åte til store rovdyr kun er aktuelt i områder med tilstrekkelig avstand fra veier og bebyggelse. Den andre utfordringen som MD nevner er at rovvilt kan ta opphold ved beiteområder for husdyr som følge av bruk av åte. Da jakttiden for store rovdyr i sin helhet strekker seg fra 21. august (brunbjørn) – 31. mai (ulv) vil denne utfordringen være minimal da den i stor grad ikke er i konflikt med beitesesongen. Det kan eventuelt fastsettes et tidsrom der åte kan legges ut for å sikre at det ikke blir konflikt med beitesesong og husdyr. Det foreslås da en tidsramme som følgende: 10. september – 30. april.

Opparbeiding av åteplassen og utlegging av åte kan først skje innenfor rimelig tid før fellingsperioden (jakttiden) på den aktuelle rovviltarten i det aktuelle fellingsområdet det skal foregå lisensfelling eller kvotejakt. Det er en forutsetning at det er vedtatt kvote for lisensfelling av ulv, brunbjørn eller jerv, eller kvotejakt på gaupe i det aktuelle området, og at det er definert et fellingsområde. Åte til store rovdyr skal meldes til Fylkesmannen med kopi til kommunen. Utlegging av åte må umiddelbart opphøre ved jakttidens slutt, eller endre karakter slik at det ikke vil trekke til seg store rovdyr. Det er et viktig prinsipp at åtejakt på rødrev fortsatt er en lovlig og effektiv jaktform. Jaktformen bedrives i de områdene hvor det også er aktuelt med lisensfelling og kvotejakt på store rovdyr. Åtejakt på rødrev og dertil opparbeiding av åteplass og utlegging av åte må skjermes fra bestemmelsene foreslått i denne forskriften.

Andre hensyn

Hensynet til human jakt i Viltlovens § 19, der det står at jakt og fangst skal utøves på slik måte at viltet ikke utsettes for unødige lidelser, bør i denne sammenhengen veie tungt. Jakt på åteplasser vil kunne åpne for sikker og effektiv felling der det ligger til rette for sikre skudd mot vilt som ikke er i bevegelse eller er stresset på noen måte. Åteplasser er ofte opparbeidet med skjul og skytestøtte. Dette gir gode forutsetninger for human jakt i tråd med Viltlovens § 19.

Sporsnø er ofte en forutsetning for effektiv lisensfelling av store rovdyr. I områder med tradisjonelt snøfattige vintre vil alternative jaktformer som for eksempel åtejakt være nødvendig for å sikre et effektivt uttak av vedtatt antall individ/flokker.

Endringsforslag

Vårt forslag er å opprettholde muligheten for utlegging av åte til store rovdyr i forbindelse med lisensfelling og kvotejakt og innenfor fellingsperioden (jakttiden) og fellingsområdet (det geografiske avgrensede området som definerer jaktområdet), slik det framgår av eget forslag til ny forskrift. Vi ønsker å presisere at det kun er tillatt å benytte åte til store rovdyr *i forbindelse* med lisensfelling av ulv, brunbjørn og jerv, og kvotejakt på gaupe. Det er en forutsetning at opparbeiding av åteplass og utlegging av åte skal knyttes til - og skje - i forbindelse med lisensfelling eller kvotejakt både i tid (fellingsperioden) og i rom (fellingsområdet). For å unngå konflikt med husdyr på beite foreslås det å definere et tidsrom for åte til store rovdyr: 10. -

september – 30. april. Åtet skal være tilfredsstillende merket i en radius av 100 meter og meldes til Fylkesmannen med kopi til kommunen med koordinater og hvilke arter åteplassen er ment for. Tilfredsstillende merking er minimum fire informasjonsplakater (i fire forskjellige himmelretninger fra åtet) i A4-format med opplysninger om at det er en åteplass for store rovdyr, formål og kontaktopplysninger. Setning 3 i forskriften faller bort da åte til jerv i forbindelse med lisensfelling omfattes av ny setning 2.

Aremark kommunes forslag til endret tekst på §6

§6 Fôring og utlegging av åte til store rovdyr

Det er ikke tillatt å føre gaupe, jerv, ulv, brunbjørn eller kongeørn.

Det er kun tillatt å benytte åte i forbindelse med lisensfelling av ulv, brunbjørn og jerv, kvotejakt på gaupe, og til fotografering og observasjon av kongeørn.

Det er kun tillatt å benytte åte til jerv i forbindelse med lisensfelling.

For åte til gaupe, jerv, ulv og brunbjørn gjelder følgende bestemmelser:

- *Det kan kun åtes i tidsrommet 10. september - 30. april.*
- *Det kan kun åtes innenfor fellingsområdet.*
- *Åtet skal merkes og meldes til Fylkesmannen med kopi til kommunen.*

§7: Fylkesmannens myndighet til å regulere fôring og bruk av åte.

Ingen innvendinger.

§8: Kommunens myndighet til å regulere fôring og bruk av åte.

Aremark kommune ønsker at kommunen får en videre myndighet til å regulere fôring og bruk av åte enn forslaget gir. Vi ønsker at kommunen får myndighet til å regulere fôring og bruk av åte til villsvin også ved ulemper og skader i landbruket, i hager etc, som vil være av praktisk nytte spesielt for områder som har eller kan få tilhold av villsvin.

Aremark kommunes forslag til endret tekst på §8:

§8: Kommunens myndighet til å regulere fôring og bruk av åte.

Dersom fôring eller utlegging av åte kan føre til tilgrising, helserisiko eller annen ulempe på offentlig sted og hindre ferdsel på offentlig sted kan kommunen ved lokal forskrift forby fôring eller utlegging av åte i bestemte områder og tidsrom, og sette andre vilkår for slik aktivitet.

Dersom utlegging av åte til villsvin kan føre til ulemper, kan kommunen med lokal forskrift regulere bruk av åte til villsvin.

§9: Klagerett

Ingen innvendinger

§10: Straff

Ingen innvendinger

§11: Ikrafttredelse

Ingen innvendinger

Rådmannens innstilling

Aremark kommune har følgende innspill til høringen om Åteforskriften:

1. Aremark kommunes forslag til endret tekst på § 3:

§3 Definisjoner

I denne forskriften menes med

a) åte: animalsk eller vegetabilsk materiale som legges ut med formål å trekke vilt til *fangst-* eller åteplassen for jakt, felling, *fangst, merking*, fotografering, observasjon, eller lignende;

b) fôring: når animalsk eller vegetabilsk materiale legges ut til vilt med formål å bedre næringstilgangen for viltet

c) avledningsfôring: når animalsk eller vegetabilsk materiale legges ut til vilt med formål å trekke vilt vekk fra trafikk eller andre skadeutsatte områder.

2. Aremark kommunes forslag til endret tekst på § 5:

§ 5 Fôring, utlegging av åte og avledningsfôring til villsvin

Det er ikke tillatt å fôre villsvin.

Det er kun tillatt å benytte åte til villsvin i forbindelse med jakt, felling og fangst. Åte som legges ut til villsvin skal ikke være i større mengde enn at det normalt konsumeres i løpet av et døgnstid.

Avledningsfôring er tillatt i vekstsesongen, med hensikt å redusere skade på dyrket mark. Plassering skal meldes til kommunen, med koordinater og en plan for etablering, gjennomføring og avvikling.

3. Aremark kommunes forslag til endret tekst på § 6

§ 6 Fôring og utlegging av åte til store rovdyr

Det er ikke tillatt å fôre gaupe, jerv, ulv, brunbjørn eller kongeørn.

Det er kun tillatt å benytte åte i forbindelse med lisensfelling av ulv, brunbjørn og jerv, kvotejakt på gaupe, og til fotografering og observasjon av kongeørn.

~~Det er kun tillatt å benytte åte til jerv i forbindelse med lisensfelling.~~

For åte til gaupe, jerv, ulv og brunbjørn gjelder følgende bestemmelser:

- Det kan kun åtes i tidsrommet 10. september - 30. april.*
- Det kan kun åtes innenfor fellingsområdet.*
- Åtet skal merkes og meldes til Fylkesmannen med kopi til kommunen.*

4. Aremark kommunes forslag til endret tekst på § 8:

§ 8: Kommunens myndighet til å regulere fôring og bruk av åte.

Dersom fôring eller utlegging av åte kan føre til tilgrising, helserisiko eller annen ulempe på offentlig sted og hindre ferdsel på offentlig sted kan kommunen ved lokal forskrift forby fôring eller utlegging av åte i bestemte områder og tidsrom, og sette andre vilkår for slik aktivitet.

Dersom utlegging av åte til villsvin kan føre til ulemper, kan kommunen med lokal forskrift regulere bruk av åte til villsvin.

Høring av forslag til ny forskrift om utlegging av åte og fôring av vilt

Miljødirektoratet sender på høring ny forskrift om utlegging av åte og fôring av vilt (åteforskriften).

Bakgrunnen for at det nå foreslås en ny forskrift er Prop. 75 L (2009-2010) hvor det redegjøres for behovet for å kunne regulere bruken av åte der dette kan medføre en risiko for både vilt, miljø og unntaksvis mennesker. Proposisjonen ledet til at det i viltloven § 26 nr. 8 ble gitt en hjemmel for å fastsette forskrift om bruk av åte.

I proposisjonen uttrykkes et behov for å kunne regulere bruken av åte i forbindelse med skadefelling av store rovdyr, og i forbindelse med "rovdyrturisme" som kan gi uønskede atferdsendringer hos rovdyr. Problemstillingen er også aktuell når vilt som følge av fôring eller åte tar opphold i nærheten av vegger eller bebyggelse, og medfører en sikkerhetsrisiko. En annen utfordring er at rovvilt kan ta opphold ved beiteområder for husdyr som følge av fôring eller bruk av åte.

Ved felling av villsvin er åte et effektivt hjelpemiddel, men fôring av villsvin kan derimot bidra til en uønsket vekst av bestanden. I Norge defineres villsvin som en fremmed art, og vurderes av Artsdatabanken til å utgjøre en meget høy økologisk risiko. VKM sin rapport (VKM Report 2018:14; Wild Boar population growth and expansion – Implications for biodiversity, food safety and animal health in Norway) forelå i juni 2018. Komiteens viktigste konklusjon er: "Basert på erfaring fra Sverige er intensiv jakt og begrensning av fôring tiltakene med det beste potensialet for kontroll av veksten av villsvinpopulasjonen". Klima- og miljødepartementet (KLD) og Landbruks- og matdepartementet (LMD) har i tildelingsbrev for 2019 gitt Miljødirektoratet følgende oppdrag: "I samarbeid med Mattilsynet, utarbeide en handlingsplan mot villsvin i Norge. Som utgangspunkt for handlingsplanen skal det legges til grunn et hovedmål om minst mulig villsvin i Norge, spredt utover et minst mulig område".

Fôring og bruk av åte er i dag ikke uttrykkelig regulert i viltlovgivningen, med unntak av viltloven § 46 om jaging og lokking av vilt. Fôring og bruk av åte berøres dels av bestemmelser under forurensningsloven og dels av aktsomhetsplikten etter naturmangfoldloven § 6.

Utgangspunktet for direktoratets forslag til ny forskrift er at aktsom fôring og bruk av åte fortsatt skal være lovlig. Det er kun for bestemte rovviltarter og villsvin at all fôring foreslås forbudt. Forslaget i forskriften gir fylkesmannen hjemmel til å fastsette forskrift om forbud mot fôring og bruk av åte dersom det i bestemte områder eller tidsrom er behov for å regulere dette. Fylkesmannen gis også hjemmel til å fjerne åte, eller gi pålegg om fjerning av åte, når åtet kan medføre risiko for skader.

Kommunen foreslås gitt tilsvarende myndighet til å forby fôring og bruk av åte for å forhindre tilgrising eller andre uheldige følger på offentlig sted. Dette kan for eksempel innebære å forby mating av gjess og knoppsvaner på populære badeplasser eller friområder om sommeren.

Det er behov for en klar hjemmel for å forby fôring og bruk av åte når bruken medfører fare for skade og situasjoner som nevnt. Forslaget forventes imidlertid ikke å medføre nevneverdige omkostninger for fylkesmenn eller kommuner, og vil ikke medføre vesentlige begrensninger i anledningen til å bruke åte i jaktøyemed.

Høringsfrist er 1. oktober 2019.

Miljødirektoratet ber om at høringspartene benytter skjema for elektronisk tilbakemelding nedenfor. Det er også mulig å sende inn høringskommentarer til postmottak@miljodir.no.

Vi ber om at departementer og de enkelte organisasjonene orienterer relevante etater, underliggende forbund, medlemsbedrifter mv. om høringen.

Eventuelle spørsmål til høringen kan rettes til seniorrådgiver Nils Kristian Grønvik på tlf. 48161951.

Endelig forskrift fastsettes av Miljødirektoratet.

Forskrift om utlegging av åte og fôring av vilt

Hjemmel: Fastsett av Miljødirektoratet xx.xx.xxxx med hjemmel i lov 29. mai 1981 nr. 38 om jakt og fangst av vilt (viltloven) § 26 nr. 8.

§ 1 Formål

Formålet med denne forskriften er å hindre at det oppstår unødig skade på eller ulempe for dyr, mennesker eller naturmangfoldet ved utlegging av åte eller fôr til vilt i forbindelse med jakt, felling, fotografering, observasjon eller andre formål.

§ 2 Virkeområde

Forskriften gjelder innenfor det stedlige virkeområdet til lov 29. mai 1981 nr. 38 om jakt og fangst av vilt (viltloven).

Bruk av fôr og åte til vilt skal være i samsvar med de krav som følger av dyrevelferdsloven, forurensningsloven, matloven og øvrig regelverk som ivaretar dyrevelferd, helse og smitterisiko.

§ 3 Definisjoner

I denne forskriften menes med

- a) *åte*: animalsk eller vegetabilsk materiale som legges ut med formål å trekke vilt til åteplassen for jakt, felling, fotografering, observasjon eller lignende;
- b) *fôring*: når animalsk eller vegetabilsk materiale legges ut til vilt med formål å bedre næringstilgangen for viltet.

§ 4 Aktsomhetsplikt ved fôring og utlegging av åte

Den som fôrer vilt eller legger ut åte, skal sørge for at dette ikke medfører fare for unødig skade på eller ulempe for dyr, mennesker eller naturmangfoldet.

Når fôring eller bruk av åte er avsluttet skal benyttede fôringsplasser og åteplasser ryddes.

§ 5 Fôring og utlegging av åte til villsvin

Det er ikke tillatt å fôre villsvin.

Det er kun tillatt å benytte åte til villsvin i forbindelse med jakt, felling og fangst. Åte som legges ut til villsvin skal ikke være i større mengde enn at det normalt konsumeres i løpet av et døgn tid.

§ 6 Fôring og utlegging av åte til store rovdyr

Det er ikke tillatt å fôre gaupe, jerv, ulv, brunbjørn eller kongeørn.

Det er ikke tillatt å benytte åte til brunbjørn, ulv og gaupe.

Det er kun tillatt å benytte åte til jerv i forbindelse med lisensfelling.

§ 7 Fylkesmannens myndighet til å regulere fôring og bruk av åte

Dersom fôring eller utlegging av åte kan føre til fare for unødig skade på eller ulempe for dyr, mennesker eller naturmangfoldet, kan fylkesmannen ved lokal forskrift forby fôring eller utlegging av åte i bestemte områder og tidsrom, og sette andre vilkår for slik aktivitet.

Fylkesmannen kan gi grunneier pålegg om å fjerne åte, eller av eget tiltak iverksette fjerning av åte, når utleggingen medfører fare for unødig skade på eller ulempe for dyr, mennesker eller naturmangfoldet.

§ 8 Kommunens myndighet til å regulere fôring og bruk av åte

Dersom fôring eller utlegging av åte kan føre til tilgrising, helserisiko eller annen ulempe på offentlig sted eller hindre ferdsel på offentlig sted, kan kommunen ved lokal forskrift forby fôring eller utlegging av åte i bestemte områder og tidsrom, og sette andre vilkår for slik aktivitet.

§ 9 Klagerett

Fylkesmannens vedtak fattet med hjemmel i § 7 annet ledd kan påklages til Miljødirektoratet.

§ 10 Straff

Overtredelser av bestemmelser gitt i denne forskriften straffes etter viltloven § 56.

§ 11 Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft 01.01.2020.

PS 29/19 Orienteringer